

T.C.
KTO Karatay Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı

İSLAMİ FİNANSTA YASAKLAR VE TEMEL İSLAMİ AKİTLER

Hasan Basri ALIM

Yüksek Lisans Tezi

KONYA
Ocak, 2018

İSLAMİ FİNANSTA YASAKLAR VE TEMEL İSLAMİ AKİTLER

HASAN BASRİ ALIM

KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

KONYA
Ocak, 2018

KABUL VE ONAY

Hasan Basri Alım tarafından hazırlanan “İslami Finansta Yasaklar ve Temel Akitler” başlıklı bu çalışma, 18.01.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

(imza)

Prof.Dr. Osman OKKA (Danışman)

(imza)

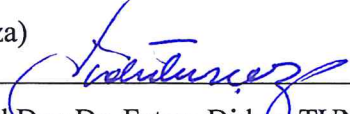

Yard.Doç.Dr. Ali AKGÜN

(imza)

Yard.Doç.Dr. Fatih CURA

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

(imza)

Yard.Doç.Dr. Fatma Diden TUNÇEZ (Enstitü Müdürü)

ETİK BEYAN

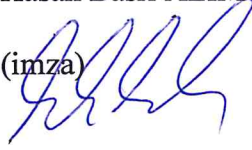
KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez/Proje Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

02.01.2018

Hasan Basri ALİM

(imza)

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmasının bütün aőamalarında değerli bilgi ve deneyimleriyle bana yardımcı olan kıymetli Prof. Dr. Osman OKKA hocama, dualarıyla her zaman yanımda olan değerli aileme, desteklerinden dolayı őükranlarımı sunarım.

ÖZET

İSLAMİ FİNANSTA YASAKLAR VE TEMEL AKİTLER

ALIM, Hasan Basri

Yüksek Lisans, İşletme Bölümü

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Osman OKKA

Ocak, 2018

İslami finans her türlü finansal faaliyetin, islami emirler ve yasaklar tarafından oluşturulan helal dairesi içerisinde gerçekleştirildiği; küresel kapitalizm tarafından üretilen problemlere cevap niteliğinde pek çok finansal enstrümana sahip bir sistemdir. Ayrıca bu sistem sadece Müslümanların değil, tüm insanların refahı için kullanılabilir, temel ilkelerinden taviz verilmemesi şartıyla çağın değişen koşul ve ihtiyaçlarına karşılık vermekte zorlanmayacak kadar da esnek bir finansal sistemdir.

İslami finasta yasaklar ve temel islami akitlerin incelenmesini konu alan bu tezde islami finansın temel prensipler olarak benimsediği bu ilkelerin detaylı açıklanması yoluyla, bu sistemin konvansiyonel finansal sistem için güçlü bir alternatif olarak nasıl ortaya çıktığı irdelenmiştir. İlk önce islami finansın temel prensipler olarak benimsediği, riba, faiz, garar, kumar ve şans oyunları ile israf yasaklarından detaylıca bahsedilmiş daha sonra ise bu sınırlamalar çerçevesinde, hem İslamın genel ilke ve prensipleri hem de çağın gerektirdiği imkân ve ihtiyaçlar dikkate alınarak geliştirilen finansal araçlar etraflıca anlatılmış ve tartışılmıştır. Bu finansal araçların iktisadi hayat içerisinde teşekkül etmesi zaviyesinden bakılacak olursa en önemlilerinin; karz-ı hasen, mudaraba, Müşareke, murabaha, icare, mufavada, inan, vücu, şirket-i amal, muzaraa, sukuk, istisna, selem ve takafül oldukları tespit edilmiş ve bu araçlar detaylıca anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İslami Finans, İslami Finasta Yasaklar, Temel İslami Akitler, İslami Finansal Enstrümanlar

ABSTRACT

PROHIBITIONS AND BASIC ISLAMIC CONTRACTS AT ISLAMIC FINANCE

ALIM, Hasan Basri

Master Of Business Administration

Supervisor: Prof. Dr. Osman OKKA

January 2018

ABSTRACT

Islamic finance means that all kinds of financial activities are carried out within the halal circle formed by islamic orders and prohibitions; is a system with many financial instruments in response to the problems generated by global capitalism. Moreover, this system is a flexible financial system that can be used not only for Muslims but also for the welfare of all people, provided that they do not compromise their basic principles and meet the changing conditions and needs of the times.

This thesis is subject to examine the bans in islamic finance and the fundamental islamic laws by explaining adopted principles in details and how this system emerged as a powerful alternative to the conventional financial system. At first, the basic principles adopted by the islamic finance such as; riba, interest, garar, gambling, chance games and wasting bans are deeply mentioned and then in the framework of these limitations, both the general principles and teachings of islam, as well as the financial instruments developed by considering the needs and possibilities of the times have been thoroughly explained and discussed. If we look at the creation of these financial instruments from the economic life, the most important ones; karz-ı hasen, mudaraba, Müşareke, murabaha, icare, mufavada, inan, vucuh, şirket-i amal, muzaraa, sukuk, istisna, selem and takaful which have been determined and explained in detail.

Keywords: Islamic finance, bans in Islamic finance, basic islamic contracts, Islamic financial instruments

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLOLAR LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xi
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

İSLAMİ FİNANS KAVRAMI

1.1. İSLAMİ FİNANS NEDİR.....	5
1.2. İSLAMİ FİNANSIN TEMEL PRENSİPLERİ.....	6
1.3. İSLAMİ FİNANSIN TEMEL KAYNAKLARI.....	7
1.3.1 Kuran-ı Kerim.....	8
1.3.2 Sünnet.....	8
1.3.3 İcma.....	9
1.3.4 Kıyas.....	9
1.4. İSLAMİ FİNANS SİSTEMİNİN DÜNYADAKİ GELİŞİMİ.....	9

2. BÖLÜM

İSLAMİ FİNANSTA YASAKLAR

2.1. İSLAMİ FİNANSIN SINIRLARI VE ÖNEMLİ YASAKLAR.....	13
2.1.1. Riba Yasağı.....	14
2.1.1.1 Borçta Riba.....	16

2.1.1.2 Değiştirmede Riba.....	17
2.1.2. Garar Yasağı.....	18
2.1.3 şans Oyunları ve Kumar Yasağı.....	20
2.1.4 Kaynakların İsrافی ve Lüksün Yasaklanması.....	21
2.1.5 Diğer Normlar.....	21
2.1.5.1 Fiyat Kontrollerinden ve Manipölasyondan Uzak Olma Hürriyeti.....	21
2.1.5.2 Adil Fiyatlarla İşlem Yapma Hakkı.....	22
2.1.5.3 Eşit Yeterli ve Doğru Bilgiye Sahip Olmak.....	22
2.1.5.4 Zarardan Uzak Olma Hürriyeti.....	23

3. BÖLÜM

İSLAMİ FİNANSTA KULLANILAN TEMEL İSLAMİ AKİTLER

3.1. AKİT KAVRAMI NEDİR?.....	24
3.2. AKDİN UNSURLARI.....	24
3.2.1 İcap ve Kabul.....	24
3.2.2 Akdin Tarafları.....	25
3.2.3 Akdin Konusu.....	25
3.3 GÜNCEL İSLAMİ FİNANSDA KULLANILAN AKİTLER.....	26
3.3.1 Karz-ı Hasen.....	26
3.3.2 Mudaraba.....	27
3.3.2.1 Mudaraba Çeşitleri.....	28
3.3.2.2 Mudaraba'de Kar ve Zarar Paylaşımı.....	29
3.3.3 Müşareke.....	30
3.3.3.1 Müşareke Çeşitleri.....	31
3.3.4 Murabaha.....	33
3.3.5 İcare.....	38
3.3.6 Mufavada.....	42
3.3.7 İnan.....	43

3.3.8 Vücut.....	44
3.3.9 Şirket-i A'mal.....	45
3.3.10 Muzaraa.....	45
3.3.11 Müsakat.....	47
3.3.12 Mugarese.....	47
3.3.13 Sukuk.....	47
3.3.13.1 Sukuk Çeşitleri.....	50
3.3.13.2 Sukuk İşleminin Şartları.....	52
3.3.14 İstisna.....	58
3.3.15 Selem.....	59
3.3.16 Teverruk.....	65
3.3.17 Tekafül.....	66
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	71
KAYNAKÇA	77
EKLER	83

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

BDDK: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu

TKBB: Türkiye Katılım Bankaları Birliği

AAOIFI: İslami Finansal Kuruluşlar Muhasebe ve Denetim Organizasyonu

YP: Yabancı Para

TP: Türk Parası

SPK: Sermaye Piyasası Kurulu

TBB: Türkiye Bankalar Birliği

TCMB: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası

TMSF: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

TSPB: Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. İslami Finansı Dünya Çapında Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlar.....	17
Tablo 2. Türkiye’de Mudaraba’nın Uygulanamama Nedenleri.....	28
Tablo 3. Mudaraba ve Müşareke İşlemleri Kıyaslaması.....	32
Tablo 4. Murabaha İşleminin Aşamaları.....	36
Tablo 5. Murabaha ve İcare İşlemleri Kıyaslaması.....	34
Tablo 6. Sukuk ve Tahvil-Bono Arasındaki Farklar.....	48
Tablo 7. Sukuk Türlerinin, Sukuğa Konu Yöntemlerle Kıyaslanması.....	54
Tablo 8. İstisna ve Selem İşlemleri Kıyaslaması.....	60
Tablo 9. Tekafül ve Geleneksel Sigorta İşlemleri Kıyaslaması.....	67
Tablo 10. İslami Akitlerin Sektörel Kullanım Alanları.....	68

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. İslami Finansın Temel İlkeleri.....	8
Şekil 2. Murabaha Finansman Yöntemi.....	37

GİRİŞ

İslami finans her türlü finansal faaliyetin, islami emirler ve yasaklar tarafından oluşturulan helal dairesi içerisinde gerçekleştirildiği; kapitalizmin gerek teorik gerek pratik pek çok aşırılıkları sonucu ortaya çıkması muhtemel krizlere adeta çanak tutan konvansiyonel finans sisteminin kişi ve toplum refahı açısından gerek ekonomik, gerek sosyal anlamda yarattığı sorunlara cevap niteliğinde pek çok finansal enstrümana sahip, sadece Müslümanların değil, tüm insanların refahı için kullanılabilir, temel ilkelerinden taviz verilmemesi şartıyla çağın değişen koşul ve ihtiyaçlarına karşılık vermekte zorlanmayacak kadar da esnek bir finansal sistemdir.

İslami finansın konvansiyonel finans sistemi için başlıca alternatiflerden biri olarak görülmesinin en temel nedeni ise bu sistemin, kuran ve sünnetten çıkarsanan kesin hükümler doğrultusunda konvansiyonel finans sisteminin adeta kalbinde yer alan faizi yasaklıyor olmasıdır. Bu özelliğinden dolayı modern finans sistemine alternatif arayışı içinde olan global finans piyasalarına bir alternatif olmuştur. İslami finansal enstrümanların tümü, faizsiz işlemler olup, İslamiyet'in getirdiği yasaklar çerçevesinde son şeklini almakta ve İslamiyet'in ilkelerine dayanmaktadır.

İslami finans, özellikle tüm dünyayı değişen bir ölçekte etkisi altına alan 2008 finansal kriziyle ayyuka çıkan "kapitalizm nereye kadar?" sorusuna derli toplu, tutarlı ve umut vaat eden bir cevap sunma potansiyeli taşıması ve daha adil, dengeli ve insani bir servet dağılımının nüvelerini içinde barındırması sebebiyle hem finansal hem de sosyal meselelerle iştigal eden akademisyenler ve uygulamacıların günden güne daha fazla ilgisini çeken, insana sermaye ve paranın akışı içinde pasif bir aktör statüsü veren konvansiyonel sistemin aksine, insanı ve insanca yaşamı mümkün kılan değerleri tüm ekonomik faaliyetlerin temeline yerleştiren güçlü bir meydan okumadır. Bu meydan okumanın ciddiyetini finans pazarları dünya genelinde krizler yaşarken, islami finans sektörünün sürekli, istikrarlı ve hızlı bir şekilde büyümesi yoluyla idrak etmek mümkündür. 1960lı yıllarda teorik düşüncelerle ortaya çıkmış bir endüstri olarak, İslami Finans endüstrisi 2016 yılı sonu itibariyle 2,1 Trilyon doları aşan büyüklüğe ulaşmıştır. İslami finans alanında değerlendirilen fonlar son dönemde yıllık %20 civarında büyürken, İslami finansal sistemin en temel oyuncularından biri olan Katılım

Bankalarının aktif büyüklüğü son 4 yılda %20 civarında büyüme gösterirken, 2017 yılı içerisinde %20'lik aktif büyüklüğünde artış beklenmektedir. Özellikle 2008 ve 2011 yıllarını etkileyen global finansal krizden etkilenip, küçülmeye başladığında, faizsiz bankacılık sistemine entegre olmuş İslami Finans kurumlarının gösterdiği istikrar, İslami Finansa olan güven ve ilginin artmasına sebep olmuştur.

İslami finansın, konvansiyonel finans sistemi için ciddi ve güçlü bir alternatif oluşturacak insani bir meydan okuma olması her ne kadar küresel kapitalizmin vahşi tokadını yiyen mazlum milletler ve fertler için bir ışık olsa da bu ışığın dalgalı bir denizde yer alan bir deniz fenerinin ışığı olduğu unutulmamalıdır. Bu cümlelerle söylenmek istenen şudur: Konvansiyonel finans sistemi kapitalizmin öz evladı olması hasebiyle tüm dünyaya yayılmış, tüm dünyayı etkisi altına almış, her türlü ekonomik ve içtimai yapıya sirayet etmiş bir sistemdir. İslami finans sistemi ise yapısı gereği en etkin ve verimli işleyişine, tabiri caizse ideal formuna, ancak tüm dünya genelinde bir hakimiyet kazandığında ulaşabilecek bir doktrindir. Dolayısıyla şu haliyle tam manasıyla işlediğini söylemek mümkün değildir. Fakat konvansiyonel finans sisteminin eksikleri, sorunları ve aksaklarını aşıkarak kılması ve bu sistemin ürettiği sorunlara çözüm önerileri getirmesi bakımından oldukça önemlidir.

İslami finans sisteminin küresel kapitalizm için alternatif bir model olarak ortaya çıkmasının önemini vurgulayan bir girizgahtan sonra bu önemin temel kaynakları ve prensiplerine yönelik, daha sonra detaylandırılacak olması nedeniyle, kısa bir değerlendirme yapmak yerinde olacaktır. İslami finans sisteminin temel prensibi, genel olarak "riba" adı verilen faizin tüm ekonomik işlemlerden dışlanmasıdır. Faizin tüm ekonomik işlemlerin dışında tutulmasını şiar edinen bu tip sistemlerde sermaye kati suretle tek başına bir borçlanma kaynağı olarak değerlendirilmez. Bu nedenle islami finans aslında konvansiyonel finans sisteminin temelini oluşturan sermayeden para kazanma ya da paradan para kazanma durumuna karşı olarak geliştirilmiş bir doktrindir. İslami finans sistemine göre faiz tüm ekonomik işlemlerde yasaklı bir faaliyet olduğundan, taraflar arasında bir borçlu-alacaklı ilişkisi tesis etmek yerine bir kar-zarar ortaklığı kurulmakta, islami finans sistemi bu prensip temelinde geliştirilen uygulamalarla finanse edilmektedir.

İslam dininin her türlü işlemde kesin bir dille yasakladığı uygulamalardan birisi de garardır. Garar tehlike, risk, belirsizlik anlamlarına gelmektedir. Terim olarak ise garar “Sonuçlarla ilgili gizlenmiş şey” anlamına gelmektedir (Elgari, 2003: 17). Garar yasağı esasında her türlü ekonomik işlemin, bilinçli ya da bilinçsiz olarak söz konusu ekonomik işlemin taraflarından biri aleyhinde maddi kayba neden olabilecek bir belirsizliği içermesinin önüne geçmek gayesini gütmektedir. Bu zaviyeden bakılacak olursa, garar yasağı batı ülkelerinin hukukunda yer alan pazarı ve tüketiciyi korumaya yönelik düzenlemelere benzetilebilir. Gararı ortadan kaldırmak için sözleşme; anlaşma şartlarını özellikle sözleşmenin konusu olan malın tam tanımını ve satış bedelini belirtecek şekilde dikkatlice hazırlanmalıdır. Bir satışta mal satıldıysa ve fiyatı açık bir şekilde belirtilmediyse, o satış sözleşmesinin aşırı garara sahip olduğu kabul edilir.” (Shanmugam and Zahari, 2009: 9)

İslami finansın uygun görmediği finansman biçimlerinden biri de şans oyunlarından ve kumardan elde edilen gelirler yoluyla yapılan finansmandır. Kuran-ı Kerim ve Peygamber (as) şans oyunlarından elde edilmiş kazançları, kazanılmış bir gelir olmadıkları için, kesinlikle yasaklamışlardır. Bu durumu sadece devletin kamuoyu nezdinde iyi bilinen, milli piyango, iddia, sayısal loto gibi şans oyunları vasıtasıyla gelir elde etme faaliyetinin islami açıdan uygun olmaması şeklinde dar bir yorumla açıklığa kavuşturmak meselenin yalnızca bir yönünü ele almak olacaktır. İslami açıdan değer ifade eden bilgilerin bulunmaması veya aşırı belirsizlik şartlarının mevcudiyeti her türlü spekülasyonu şans oyunları formatına sokmakta yani şans oyunlarına benzetmektedir. Aslında bu yasağı garar yasağının tabii uzantısı olarak değerlendirmek mümkündür. Nitekim bu tip faaliyetlerin yasaklanmasının altında yatan temel sebep haksız, emeksiz bir kazanç sağlamanın yanı sıra ihtiva ettiği aşırı belirsizliktir. Bu sebepten bu durum ve benzeri durumlar yasaklanmıştır.

İslami kaidelerden çıkarsanan ve bir Müslümanın ekonomik ve içtimai yaşantısına rehberlik etmesi beklenen, dolayısıyla da islami finans doktrini ile de bağlantısı olan temel prensiplerden biri de israfın yasak olmasıdır. İsrâf” terimi, “inanç, söz ve davranışta dinin, akıl ve örfün uygun gördüğü ölçülerin dışına çıkmayı, özellikle mal veya imkanları meşru olmayan amaçlar için saçıp savurma” şeklinde açıklanmaktadır (Diyanet İşleri Ansiklopedisi). İsrâf her ne kadar halkımızın muhayyilesinde, özellikle

gıda bağlamında, ihtiyaçtan fazlasını tüketme ve bu eylem sonucu kaynağı ziyan etme olarak yer alsa da islami terminoloji açısından aşırıya kaçan her türlü fiil ve davranış için kullanılabilir. Dolayısıyla sadece tüketimde ölçü ve orta yol dışına çıkmak değil, üretirken de ölçü dışına çıkmak israf terimiyle açıklanabilmektedir. Üretirken de tüketirken de kaynakları optimal kullanmamak, verimlilikten uzak olmak, ve aşırı şekilde kullanmak israf kapsamında değerlendirilmektedir.

İslami finansta yasaklar ve temel islami akitlerin incelenmesini konu alan bu tezde islami finansın temel prensipler olarak benimsediği bu ilkelerin detaylı açıklanması yoluyla, bu sistemin konvansiyonel finansal sistem için güçlü bir alternatif olarak nasıl ortaya çıktığı irdelenecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İSLAMİ FİNANS KAVRAMI

1.1 İslami Finans Nedir?

İslami Finans, her türlü finansal işlem ve faaliyetin, İslamın emirleri ve yasakları doğrultusunda uygulandığı sistemdir. konvansiyonel finans sistemine alternatif arayışları içerisinde, konvansiyonel finansın en temel girdisi olan faizin bu sistemin en temel yasağı olması nedeniyle, modern finans sistemine alternatif arayışı içinde olan global finans piyasalarına bir alternatif olmuştur. İslami finansal enstrümanların tümü, faizsiz işlemler olup, İslamiyet'in getirdiği yasaklar çerçevesinde son şeklini almakta ve İslamiyet'in ilkelerine dayanmaktadır.

İslami finansın en temel tanımı “İslam'ın kurallarına göre işleyen finans” (Shanmugan vd: 2011; 1) şeklindedir. “Elli yıl öncesinde pek çok kişi için bir rüyadan ibaret olan İslami finans, geçen süreçte küresel finans pazarı içerisinde hızla büyüyen bir paya sahip olmuştur. Özellikle 2008 küresel finans krizi ile birlikte, İslami finans yapısının finansal şoklara karşı gösterdiği elastikiyet ve direnç dikkatleri çekmiş ve finansal aracılığın daha etkin, verimli ve adil bir yolu olduğu görülmüştür” (ISRA, 2011: 3)

“Yeni dünya düzeni çerçevesinde yaşanan gelişmeler uluslararası finansal sistemin klasik yapısı içine İslamî finans sisteminin dahil edilmesinde büyük ölçüde etkili olmuştur. Bu süreçte, özellikle dinî nedenlerle global finansal sistem dışında kalan İslamî bankacılığın mevcut finansal sisteme dahil edilebilmesi için gerek İslam ülkelerinde, gerekse çeşitli Batı ülkelerinde alternatif finansman ve risk yönetimi yöntemlerinin geliştirilmeye çalışıldığı görülmektedir.” (Yakar vd., 2013: 73)

İslami finans endüstrisi, günümüzde toplumun daha fazla ilgisini çeken bir endüstri haline gelmiştir. Sektörün ilgi odağı olmasında ki temel nedenlerin başında, dünyada finans pazarları krizler yaşarken, sürekli, istikrarlı ve hızlı bir şekilde büyümesi gelmektedir. 1960lı yıllarda teorik düşüncelerle ortaya çıkmış bir endüstri olarak, İslami Finans endüstrisi 2016 yılı sonu itibariyle 2,1 Trilyon doları aşan büyüklüğe

ulaşmıştır. İslami finans alanında değerlendirilen fonlar son dönemde yıllık %20 civarında büyürken, İslami finansal sistemin en temel oyuncularından biri olan Katılım Bankalarının aktif büyüklüğü son 4 yılda %20 civarında büyüme gösterirken, 2017 yılı içerisinde %20’lik aktif büyüklüğünde artış beklenmektedir. Özellikle 2008 ve 2011 yıllarını etkileyen global finansal krizden etkilenip, küçülmeye başladığında, faizsiz bankacılık sistemine entegre olmuş, İslami Finans kurumlarının gösterdiği istikrar, İslami Finansa olan güven ve ilginin artmasına sebep olmuştur.

“Faizsiz finans sistemine ait ürünlerin dünya genelinde 1970 yıllardan itibaren yaklaşık 75 ülkede kullanıldığı düşünülmektedir. Bu ülkeler geçmişte ağırlıklı olarak Orta Doğu ve Güneydoğu Asya’da yoğunlaşmışken, günümüzde İngiltere, Almanya, ABD gibi batı ülkelerinde de faizsiz finans sistemine ait ürünlerin hızla yayılmaya başladığı görülmektedir. Faizsiz finans kurumları, fon temini, varlık dağılımı, ödeme ve döviz işlemleri, risk yönetimi ve riskten korunma gibi çok çeşitli hizmetler/ürünler sunabilmektedir. Risk paylaşımı, kar/zarar ortaklığı gibi geleneksel finansal ürünlerin yanında, Sukuk (İslamî tahvil/Kira sertifikası), DJIM (Dow Jones Islamic Market) ve GIIS (Global Islamic Index Series) gibi yeni finansal ürünlerin geliştirilmiş olması dikkati çekmektedir. Ayrıca Körfez ülkeleri ve Malezya gibi ülkelerin kurduğu İslamî yatırım fonlarının da faizsiz finansın gelişmesi ve büyümesine önemli ölçüde katkıda bulunduğu söylenebilir.” (Yıldıran, 2011: 110)

“1970’li yıllardan itibaren gelişme gösteren İslam Finans Sistemi’nin, 2000’li yıllarla birlikte uluslararası finansal sistemle de bütünleşme yolunda önemli ilerlemeler sağladığı ve günümüzün gereği olarak farklı istek ve ihtiyaçlara cevap verebilecek araç, yöntem ve hizmetler geliştirebildiği görülmektedir. Doğal olarak bu sağlanan gelişmede petrol ihraç eden İslam ülkelerindeki fon fazlalarının da etkili olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Özellikle 2000lerin başlarından itibaren kullanılmaya başlanan “Sukuk”un günümüzde giderek daha fazla ilgi çeken bir araç olduğu ve giderek daha fazla kullanım alanı bulmaya başladığı görülmektedir.”(Tekbaş, 2013: 3)

1.2 İslami Finansın Temel Prensipleri

İslami Finans, temel olarak “Riba” olarak nitelenen faizin tüm işlemlerin dışında tutulması prensibini esas almaktadır. Faizin dışında tutulduğu sistemlerde sermaye tek

başına borç olarak verilemez. Bu nedenle, İslami Finans aslında, konvansiyonel bankacılık sisteminin mihenk taşını oluşturan, temel gelir kaynağı ve faaliyet alanı olan, sermayeden para kazanma veya paranın prim yapması durumuna karşı geliştirilmekte olan bir sistemdir. Bu sistemde paranın tek başına bir değeri olmadığı, paranın alım satım işleminde kullanılan bir araç olduğu prensibini esas almaktadır. Modern finansal yöntemlerin ve konvansiyonel finansal sistemin aksine, İslami finans sisteminde sistemin tarafları arasında borç-alacak ilişkisi, yada borçlu-alacaklı ilişkisi kurulmamaktadır. Faizin tüm işlemlerde yasak olması nedeniyle, taraflar arasında kurulan ilişki kar zarar paylaşımını esas alan bir ortaklık türü olmakta, islami finans sisteminin temel finansman kaynağını bu ortaklık biçimi oluşturmaktadır.

Tüm bu nedenlerden dolayı İslami Finansal sistem içerisinde gerçekleşen tüm alım satım, kiralama gibi finansal işlemler paraya değil, bu işlemlerin temelinde bulunan bir varlığa dayanmaktadır. Bu nedenle Katılım Bankaları, müşterilerine borç veren bir kurum olmaktan ziyade müşterilerinin yatırımlarına ortak olan bir yatırımcı gibi hareket eder ve ortaklık ilişkisi kurarlar. Kurulan bu ilişki içerisinde yine İslami Finansın en temel yasaklarından olan “Gharar” olarak da adlandırılan belirsizlik yasağına dikkat edilir. Tüm bu işlemlerin belirsizlikten uzak olması için sözleşme yapılırken, sözleşmenin konusu, mahiyeti, fiyatı, teslim yeri ve zamanı gibi tüm değişkenlerin görüşülüp, bir karara bağlanması gerekmektedir.

1.3 İslami Finansın Temel Kaynakları

“İslam, sadece inanışlar ve dini ritüelleri olan bir din değil aynı zamanda ekonomik aktivitelere katılımı da teşvik eden bütünleşik bir yaşam biçimidir.” (Haniffa, 2010:2) İslam dininin oluşturduğu yaşam biçiminin düzenlediği ana aktivitelerden birisi olan ekonomi, hukuki çerçevesini İslam Hukukundan almaktadır. “Kitab ve Sünnet’in temsil ettiği ilahî iradeye dayalı bir hukuk düzenini tanımlayan bu alan “İslam hukuku” olarak adlandırılmaktadır.” (Türcan, 2013; 14) İslam hukukunun tanımını oluşturan, kitap ve sünnet dışında, bu kaynaklardan açıkça ulaşılamayan durumlarda icma ve kıyas kullanılmalıdır. Buradan anlaşılacağı üzere İslam hukukunun asli kaynakları Kuran-ı Kerim, sünnet, icma ve kıyastır. Bu kaynaklardan Kuran-ı Kerim ve sünnet, nakli kaynaklar, icma ve kıyas ise akli kaynaklar olarak adlandırılmaktadır. Bu dört temel kaynağın yanında bunlara dayandığı veya bunlardan türetildiği için fer’, veya tali olarak

kabul edilen diğer kaynaklarda kabul edilmektedir. Ancak kullanılacak kaynakların öncelik sırasına göre, Kuran-ı Kerim, sünnet, icma ve kıyasla çelişmemesi, temel kaynaklarda belirtilen temel görüşün aksi bir görüş belirtmemesi gerekir. İslami finansın temeli İslam hukukuna dayandığı için İslami finansın temel kaynakları da, İslam Hukukunun temel kaynakları ile aynıdır.

1.3.1 Kuran-ı Kerim

Kuran-ı Kerim, dini hükümlerin birincil ve en temel kaynağıdır. Diğer tüm kaynaklar, esas itibariyle Kuran-ı Kerim'e dayanmalıdır. Kuran-ı Kerim'in tüm yasaklarına ve ödevlerine uymak tüm Müslümanların olmazsa olmaz görevidir. Bu yönüyle İslam hukukunun temel kaynağı niteliği taşımaktadır. Ancak Kuran-ı Kerim, bir yasa metni şeklinde olmadığı için, anlatılan emir ve yasaklar bazen doğrudan anlaşılammaktadır. Ayetlerin büyük çoğunluğu farklı anlayış ve yoruma müsait olup, kesin emir ve yasaklara hükmetmemektedir.

Genel anlamda Kuran-ı Kerim hükümlerin özeti mahiyetinde olup, olayların ayrıntılarına girilmemektedir. Dinin temelini oluşturan ibadetler de genelde bu şekilde özet mahiyetinde anlatılmaktadır. "Kuran-ı Kerim'in ayrıntılara inmeden genel ve kapsayıcı hukuk prensipleriyle yetinmesi İslam hukukunun sonsuza kadar her dönemde ve her şart altında insanların ihtiyaçlarına çözüm üretebilecek niteliğinin bir göstergesi olarak da kabul edilmektedir."(Aktaran: Yanpar; 2015; 45) Tüm bu durum göz önüne alındığında, Kuran-ı Kerim, İslam hukukunun temel çerçevesini oluşturmaktadır. Bu çerçeve şu şekildedir;

- Dürüst ve adaletli iş yapmak
- Akitlere bağlı kalmak
- Sorumlulukları yerine getirmek
- Karşılıklı rızayı esas almak,
- Karşılıklı işbirliğini hedeflemek,
- Tehlikeden uzak kalmak,

1.3.2 Sünnet

Sünnet, kelime anlamı itibari ile “Yol, adet ve alışkanlık” (Mannan, 1973; 38) demektir. Hz. Peygamberin sözleri, yaşayış biçimi, ve gerçekleştirdiği her türlü aktiviteye sünnet denir. Şüphesiz ki Kuran-ı Kerimi en güzel anlayan ve uygulayan insan olan Hz. Peygamber, Kuran-ı Kerim’i okuyarak anlayamadığımız yerlerde, açıklık getirmiş, yaşantısıyla dini nasıl yaşamamız gerektiği konusunda bize örnek olmuştur. Bu açıdan sünnet, İslam hukukunun en önemli ikinci kaynağıdır. Durumun mahiyetine bakıldığında İslam hukukunun temel kaynağı olan Kuran-ı Kerim’de açıklık getirilmeyen durumlar için, sünnete başvurmak gerekir. Eğer sünnet içerisinde de net ve açık bir hüküm bulunmuyorsa o halde diğer hukuki kaynaklara başvurulmalıdır.

1.3.3 İcma

İcma, kelime anlamı itibariyle “birleştirmek, toparlamak, bir işi sağlam yapmak, azmetmek, bir konuda fikir birliği etmek” anlamına gelmektedir. Kuran ve sünnetde kesin bir hükme bağlanamayan bir konuda, İslam alimleri ve toplumların, bir şeri hükümde birleşmesi ve fikir birliği yapmasıdır. Hz. Peygamberin vefatından sonra kesin hüküm verilemeyen durumlarda başvurulmuş bir hukuki kaynak olmuştur.

1.3.4 Kıyas

Kıyas; kelime anlamı itibariyle “takdir etmek, ölçmek, karşılaştırmak, iki şey arasındaki benzerlikleri tespit etmek” anlamlarında kullanılmaktadır.(Tombul, 2011;58) Terim anlamında ise çeşitli anlamlarda kullanılmıştır. Başlıca kullanılan anlamları;

“-Tevkifin karşılığı olarak rey anlamında kullanılmıştır ki; Şariin bizzat bildirdiği şeylerin dışında kalan ve müçtehidin mevcut nasları kullanarak ulaştığı sonuç anlamına gelir.

-Taabbüdü (dogmatik) kelimesinin mukabili olarak “makulu’l-mana” anlamında kullanıldığında şeriatın hükümlerinin, illetleri akılla kavranabilen bölümünü ifade eder.

-Tümevarım yoluyla ulaşılmış genel kural anlamında kullanılır ki dinin genel kuralları, herhangi bir mezhebin duruşu ya da bir konuyla ilgili genel kurallar anlamında olup kıyasu’l-mezhep veya kıyasu’ş-şer’ tabirleri bu anlamdadır” (Kısıkkaya, 2010; 14)

1.4 İslami Finans Sisteminin Dünyadaki Gelişimi

“Bugün büyük bir gelişim trendine giren faizsiz bankacılık prensiplerinin pratiğe aktarılması konusundaki ilk girişim, 1963-1967 yılları arasında Mısır’da gerçekleştirildi. Bu teşebbüs büyük ölçüde Alman tasarruf bankaları mekanizması ile kırsal bankacılık prensiplerinin bir kombinasyonu şeklinde oldu. Kırsal kesimde yasayan halk, tasarruflarını bankaya yatırma konusunda oldukça isteksiz davranmaktaydı. Bu bankalar mudilerine faiz vermiyor, kredi alanlara faiz yüklemiyor ve temel olarak ticaret ve sanayi sektörlerine yatırım yapıyorlardı. Borç alanların karlarından belli bir oranda pay mudilere ödeniyordu. Bundan dolayı ticari bankalardan çok “Saving&Loan” kurumlarına benziyorlardı. Mısır’da 1971 yılında Nasır Sosyal Bankası, faizsiz bazda çalışan bir ticari banka olarak kuruldu.” (Arabacı, 2007:7)

Bu görüşe katılmayan faizsiz bankacılığın daha eski olduğunu belirten uzmanlarda bulunmaktadır. M.Ö.2123-2081 yılları arasında Babil de krallık yapan Hammurabi zamanında, ünlü Hammurabi Kanunları ile başladığını belirten tarihçilerde bulunmaktadır. Modern anlamda katılım bankacılığı fikri ilk defa 1955 yılında Pakistanlı Muhammed Uzeyr tarafından ortaya konulmuştur. Bu fikir doğrultusunda ilk katılım bankası Ahmet en Nagggar tarafından 1963 yılında Mısır’ın Mit Gamhr şehrinde kurulmuştur.

1960 lı yıllarını katılım bankacılığının doğum yılı olarak kesin bir şekilde nitelenecek gerçeği yansıtmayacaktır daha çok temel oluşturma yılları olarak kabul edilmektedir. Bu yıllarda katılım bankacılığı körfez bölgesinde yeni yeni oluşan ve uygulanmaya başlamış ve dünyaya açılmamış bir sistemdir.1960’lı yıllarda bir finans kuruluşu şeklinde yapılanmış olana faizsiz bankacılık sistemi en temek bireysel bankacılık ihtiyaçlarını bile karşılayamaz konumda idi.

1970’li yıllara gelinde katılım bankacılığı hala sadece körfez bölgesinde bulunmakta ve dünya sahnesine geçememiştir ve faizsiz finansman sağlayan kuruluş oldukça az sayıdadır. Ancak önceki yıllara göre kurumsal ihtiyaçları karşılayamasa da bireysel ürün ve hizmet çeşitliliği sağlanmıştır. Gerçek anlamda doğru yılları olmuştur.

1973 yılında Cidde’de gerçekleştirilen Müslüman ülkelerin zengin tasarruf sahipleri ve bazı Müslüman ülkelerin maliye bakanları ile yapılan Müslüman ülkelerin petrol temelli ellerindeki fazla tasarrufu sadece kendi içlerinde kullanılması kararı alınmış ve bunun için mevduat bankacılığına alternatif bir yol ile yapılması gerektiği kararlaştırılmıştır.1975 yılına gelindiğinde konferans meyvelerini vermeye başlamıştır. Bu konferansa katılan ülke liderleri fakir Müslüman ülkelerin sosyal ve ekonomik açıdan kalkınması için batı bankacılık sistemine alternatif bir banka kurulmasına karar verilmiştir böylelikle İslam Kalkınma Bankası kurulmuştur.

1975 yılında başka katılım bankacılığı açısından olum gelişmelerde olmuştur. Dünyanın gerçek manada bireysel ve kurumsal açıdan tam hizmet verebilecek ilk katılım bankası Dubai İslam Bankası kurulmuştur.

Yetmişlerin sonuna gelindiğinde büyük sermaye grupları da katılım bankacılığını tercih etmeye ve bu yönde yatırımlar yapmaya başlamıştır. Bu sermaye gruplarında önde gelen Kuwait Finance House ‘da 1977 kurulmuştur.

1980-1990’ yıllar Katılım bankacılığının kuruluştan gelişme dönemine geçiş yılları olmuştur. Ortadoğu ve körfez bölgesinde çıkmış ve dünyada hizmet veren katılım bankalara oluşmaya başlamıştır. Tek dünyadaki Müslümanlar değil aynı şekilde diğer dinlere inan insanlarda katılım bankacılığı işleyişini benimsemişlerdir. Bu yol ile katılım bankacılığı faizli bankacılıkla rekabet edebilecek düzeye ulaşmıştır.

İlerleyen yıllarda katılım bankacılığı daha kökleşmiş ve profesyonel bir yapıya bürünmüştür. Profesyonelleşmesine yardımcı olan kuruluşlar türemiştir. Bunlardan bazıları:

Tablo 1: İslami Finansı Dünya Çapında Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlar

Kısa Adı	Uzun Adı	Kuruluş Yeri	Faaliyetleri
AAOIFI	İslami Finansal Kuruluşlar Muhasebe ve	Bahreyn	İslami finansal kuruluşlar için muhasebe ve denetim

	Denetim Organizasyonu		standartları geliştirmek
IFSB	İslami Finansal Hizmetler Kurumu	Malezya	Kurumsal yönetim standartları geliştirmek
MASB	Malezya Muhasebe Standartları Kurumu	Malezya	İslami finansal kuruluşlar için muhasebe ve raporlama standartları geliştirmek
CIBAFI	İslami Bankacılık ve Finansal Kurumlar	Bahreyn	İslami endüstrinin gelişimini desteklemek
IDB	İslami Kalkınma Bankası	Suudi Arabistan	Üye ülkelerarası ekonomik kalkınmayı sağlamak ve desteklemek
IIFM	Uluslararası İslami Piyasa	Bahreyn	İslami finansal ürünlerin, belgelenmelerin ve işlemlerin standartlaştırılmasını sağlamak
IIRA	İslami Ülkeleri Uluslararası Derecelendirme Ajansı	Bahreyn	İslami para ve sermaye piyasaları için derecelendirme hizmeti sunmak

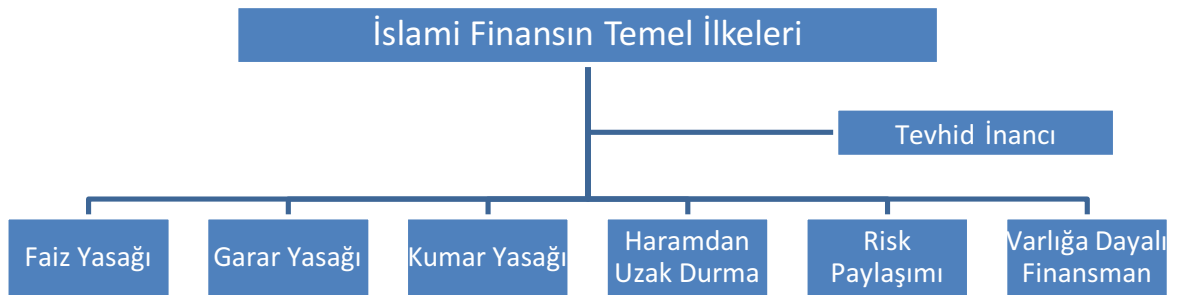
İKİNCİ BÖLÜM

İSLAMİ FİNANSIN SINIRLARI VE TEMEL YASAKLAR

“İslam’ın iktisadi kural ve prensipleri de diğer kuralları gibi, amaçsız değildir. Bu kuralların, başka ekonomik sistemlerde olmayan bazı ulvi amaçlar taşıdığı bilinmektedir. İslam, Müslümanların bu ulvi hedefleri göz ardı etmemelerini, dünya hayatının geçiciliğini, kendilerine bahşedilen varlıkların aslında birer imtihan aracı olduğunu, kazandıkları her kuruşun ve yaptıkları her işin hesabı bulunduğunu bilmelerini ve ona göre davranmalarını istemektedir.”(Aktepe, 2010; 21)

“Allah Teala, son Peygamber Hz. Muhammed vasıtasıyla emirlerini iletmiştir. Söz konusu emirlere dayalı İslam dini, sadece ahlaki öğretiler, belli, ritüel ve ibadetlerle sınırlı değildir. Hayatın her alanında ilişkin kural ve prensipler içermektedir. Ekonomik ve sosyal hayatın her alanı bu kural ve prensiplerle kapsamaktadır. Dolayısıyla Allah Teala’ya itaat etmek, sadece O’na ibadet etmeyi değil, aynı zamanda ekonomik faaliyetlerde de O’nun koyduğu kurallara uymayı gerektirir. Bu düşünce yapısı İslami finansın temel ve çıkış noktasıdır.”(Aktaran: Yanpar, 2015: 57)

İslami hukukunun düzenlediği, İslami finansın temel ilkeleri Şekil 1’de ortaya konulmuştur.

Şekil 1: İslami Finansın Temel İlkeleri (Yanpar, 2015: 58)

2.1 Riba Yasağı

İslam dini her türlü ticari işlemde ve mübadelede karşılıklı rıza ve mübadelesi yapılan ürünlerin denklliğini yada eşitliğini emretmiştir. Bu eşitliğin bozulduğu durumlara riba denmiştir. Riba kelimesi artmak, çoğalmak, yükselmek anlamlarına gelmektedir. Tanım olarak ise, “aynı cins iki ribevi malın peşin mübadelesinde akdi yapan taraflardan birinin lehine şart koşulup, karşılığı bulunmayan veya bedellerden birinin para olmadığı tüm vadeli işlemlerdeki fazlalık” şeklindedir. (Baysa, 2006: 9) Riba kavram olarak, kredi işlemlerinde kullanılan faizden daha geniş bir anlam ihtiva etmektedir. Faiz sadece para mübadelesinde gerçekleşen bir işlem olmasına karşın, riba sadece para mübadelesinde ki fazlalık değil, mal değişiminde ki fazlalıkları da kapsayan bir kavramdır.

Peygamberimiz, ribanın içeriği ile ilgili, “Altın altınla, gümüş gümüşle, buğday buğdayla, arpa arpayla, hurma hurmayla, tuz tuzla, başa baş misliyle, peşin olarak satılır. Kim artırır veya artırılmasını talep ederse faize girmiş olur. Bu işten, alan da veren de aynıdır.” buyurmuştur. (Müslim, 82)

Bu hadis ile, aynı cins malların birbiri ile mübadelesinin peşin ve eşit olması gerektiği, aksi durumun ise riba kavramı içine girdiği belirtilmiştir. Yani 1 kg yeşil elma ile, 2 kg kırmızı elmayı, yada 1 ton kırık buğdayla 500 kg beyaz buğdayın mübadelesi de riba faaliyeti içerisine girmektedir. Bu nedenle riba işlemi sadece borç-alacak ilişkisinden doğan fazlalık olarak nitelemek eksik kalmaktadır.

“İslamiyet öncesi Arap Yarımadası’nda faiz oldukça yaygın bir hal almıştır. Bu dönemde, insanlar faiz karşılığında borç alıp, yaptıkları ticaretten elde ettiği kazancın büyük bir kısmıyla aldıkları borcu faiziyle birlikte ödüyorlardı. Borcun zamanında ödenmediği durumda ise faiz oranı katlanıyor ve belirli bir seviyeyi geçerse borç alan tüm mal varlığını kaybediyordu.”(Bal, 2014: 116)

İslamiyet ile birlikte ribanın her türüsü yasaklandı. Bu konuda;

“İnsanların mallarında artış olsun diye verdiğiniz herhangi bir faiz Allah katında artmaz. Allah’ın rızasını kazanmak için verdiğiniz zekata gelince, işte zekatını veren o kimseler, evet onlar kat kat alanlardır.” (Rum, 30-39)

“Faiz yiyenler ancak şeytan çarpmış olanın kalkışı gibi kalkarlar. Bu onların ticarete ancak faiz gibidir demelerindedir. Oysa Allah alışverişi helal, faizi ise haram kılmıştır. Kime Rabbinden bir öğüt gelir de faize bir son verirse, artık geçmiş kendisine, işi de Allah’a aittir. Kim faize geri dönerse artık onlar ateşin halkıdır, orada sürekli kalacaklardır. Allah, faizi yok eder de, sadakaları artırır. Allah, günahkar kafirlerin hiç birini sevmez.” (Bakara; 275-276)

“Ey iman edenler, Allah’tan sakının ve eğer inanmışsanız faizden arta kalanı bırakın. Şayet böyle yapmazsanız, Allah’a ve Resulüne karşı savaş açtığınızı bilin. Eğer tövbe ederseniz artık sermayeleriniz sizindir. Böylece ne zulmetmiş olursunuz, ne zulme uğramış olursunuz.”(Bakara; 278-279) ayetleri nazil olunmuştur.

İslamiyetin ribayı yasaklamasının ardından ticarete bu uygulamalar son buldu. Riba yasağı ardından, paraya ihtiyacı olanların faydalanması için yeni bir kavram olarak “karz-ı hasen” “güzel borç” kavramı bir ihtiyaç sonucu ortaya çıkmıştır. Müslümanlar riba yasağı ile birlikte, riba karşılığı borç vermek yerine karz-ı hasen yapmayı uygun görmüşlerdir.

Kuran, yasaklanan faize karşılık olarak satışın yasal olduğunu deklare etmektedir. Daha sonra sünnet tarafından ayrıntılı olarak açıklanan bu genel kural, şeriatın ticaret kurallarıyla açıklanmış ve buna ticaretin şartları, türleri ve satışlar dahildir ki bunlar faizi doğurabilecek, sebebiyet verebilecek olaylar olarak belirtilmiştir. Bu sahayla ilgili Peygamberimizin uygulamaları ve faizle ilgili hadislerini incelemek gerekmektedir. Bunlar aşağıda görüleceği gibi, Kuran’ın yorumu veya açıklamalarıdır:

- “Zaid B Alsam faizin putperestlik döneminde şöyle olduğunu söyledi: Bir kimse parasını başka bir kimseye belirli bir süre için borç verdiğinde ve süre bittiğinde, kreditor şöyle söyler: Sen bana ana parayı veya faizi ödeyebilirsin. Eğer borçlu ana parayı öderse, o iyi ve güzeldir, aksi halde kreditor borç miktarını artırır ve tekrar vadeyi uzatırdı.” (El-Muvatta, İmam Malik)

- Peygamberimiz (a.s) veda hutbesinde şöyle söyledi: “ Ribanın (faizin) her çeşidini iptal ediyorum; Sermaye (anapara) gerçekten size aittir ve size ait olacaktır; zulüm yoktur ve zulme uğramayacaksınız. Allah (c.c.) size faizin her çeşidini

yasaklamıştır. Ben Abbas'ın faizi ile başlıyorum ve onu tamamen iptal ediyorum. Peygamber (a.s.) ondan sonra, amcasının adına, borçlularından olan faiz alacaklarının tamamını iptal etti.” (Tefsir Al Khazin, cilt 1, s. 301)

- Peygamberin (a.s.) şöyle söylediği rivayet edildi: “ Peşin olarak ve aynı miktarda olmak üzere altının altınla satışı, gümüşün gümüşle satışı, buğdayın buğdayla satışı, yulafın yulafla satışı, hurmanın hurma ile satışı, tuzun tuzla satışı mümkündür ve mallar farklı olduğu zaman sana uygun gelen şekilde peşin olarak satabilirsin.” (Muslim)

- Bilal Habeşi Peygamberimize oldukça kaliteli biraz hurma ile ziyaret etti ve Rasûlallah bu hurmanın kaynağını sordu. Bilal bu kaliteli hurmayı iki ölçek daha düşük hurma ile değiştirdiğini ve getirdiğini söyledi. Allah'ın Rasûlü söyledi ki “ Bu kesinlikle yasaklanan faizin (ribanın) kendisidir. Bir daha böyle yapma. Bunun yerine, önce elindeki hurmayı (parayla) sat ve sonra (bu para ile) diğer hurmadan al.” (Muslim)

Burada önemle belirtilmelidir ki ilk iki hadis kredi sözleşmelerine ait faizin yasaklanmasıyla ilgiliyken; son iki hadis satış veya değiştirme (takas) sözleşmesindeki ribaya (faize) aittir. Peygamberimizin bu uygulamaları kredi (borçlanma) sözleşmelerinde Kuran'nın faiz yasağının açıklanması ve detaylı olarak düzenlenmesini göstermek içindir. Bu anlamda, faiz (riba); borç sözleşmelerindeki tefecililiği veya faizciliği ifade etmektedir. Bununla birlikte son iki hadis, takas veya satış sözleşmelerindeki faizi ortadan kaldırmak için beyan edilmiştir. Üçüncü hadis satış sözleşmelerinde ve diğer bütün sözleşmelerde faiz yasağı üzerine detaylı bir fıkıh kuralını oluşturmaktadır. Bu kural aynı zamanda bir model oluşturmuştur.

2.1.1 Borçta Riba

Genel anlamda “faiz” kelimesi şimdi riba olarak anlaşılmalıdır. Yasal anlamda, “faiz”; kreditorün bir borçluya belirli bir vade ile verdiği borç karşılığında, vadenin bitiminde anapara ile birlikte almayı planladığı anaparanın üstündeki bir fazlalığı ifade eder. Klasik veya çağdaş İslam alimleri genel olarak “ribayı “artış” olarak tarif etmektedirler ki, değerli bir mal sahibi olan kimse borçlusundan borcunu ödemek için verilen zamana karşılık olarak aldığı bir fazlalıktır. Riba; karşılığı olmadan alınan her

çeşit fazlalığın (artışın) adıdır. Örfü göre, faiz veya borçtaki fazlalık (artış) borcun geri ödenme zamanının karşılığı olarak ödenen pey akçesi veya tazminattır. “Verilen süre” değerli bir varlık (mal) olmadığı için, bunun getirisi gayri kanuni (nizam dışı) olarak ilan edilmiştir.

Kuranın yasaklamasına konu olan riba şekli, bazı alimlere göre, cahiliye dönemi yani İslam öncesi ribadır. Bu riba şekli, borçlunun borcunu ödeme zamanında bu borcu, daha uzun bir vade ve daha yüksek bir miktarla değiştirmeyi teklif ettiği zaman ortaya çıkar. Burada yeni ve eski borcun vadesindeki miktar (değer) farkı ribayı oluşturur. Klasik anlamda zaman-temelli bileşik faizli borçlanmaların açık bir şekilde bu aralığa düştüğü söylenmektedir.

2.1.2 Değiştirmede Faiz (Riba)

“ Altını altınla, gümüşü gümüşle, buğdayı buğdayla, arpayı arpayla, hurmayı hurmayla, tuzu tuzla, aynı miktarda olmak üzere peşin olarak sat; ve mallar farklı olduğu zaman, bunları peşin olarak istediğin gibi satarsın.” (Muslim)

Yukarıdaki hadis ribayı sekiz adet belirli maddeyle açıklamaktadır. Sonra gelen hukukçular, kıyas veya benzetme yoluyla ribayı diğer mallara da uygulanabilir olduğunu belirtmiştir. Bu sekiz mal ribaya sebebiyet verirken, bu olay, altının altınla ve gümüşün gümüşle değişmesine ait finansal sözleşmeler için de geçerlidir. Birçok alim kabul etmektedir ki, bunların başlıca özelliği veya etkin sebebine dayanarak bir kimse faiz kurallarını “onların tabiatının para” olması sebebiyle benzetme suretiyle diğer mallara da uygulanabilir. Bu sebeple, riba kuralı kağıt para veya para fonksiyonu gören her şeye uygulanabilir. Şimdi paranın parayla değiştirilmesi için iki şart bulunmaktadır: Peşin ve aynı miktarda olması. Bu işlem döviz değişim sözleşmesi (aqd al sarf) olarak bilinir ve paranın cari döviz kuruyula ticaretini (değişimini) kapsar. Bununla birlikte, hadisin herhangi bir şekilde ihlali yasaklanan iki riba şeklinden birisi ile sonuçlanacaktır: (a) fazlalık ribası (riba al fadl); burada para parayla peşin olarak değiştirilmekte fakat farklı miktarlarda değiştirilmektedir veya (b) veresiye faizi (riba al nasiah); para parayla değiştirilmekte fakat vadeli olarak değiştirilmektedir. Sonuncu şekil yani veresiye faizi; birçok klasik finansal ürünün ve hizmetin esasını oluşturmaktadır. Klasik finansal sistemde, finansal aracılık işleri doğrudan borç verme

işleminde ve paranın zaman değerinden etkilenir ve bu etkilenme faiz ödemeleri şeklinde olur. Bu durum kesin şekilde yasaklanan faizdir.

2.2 Garar Yasağı

İslam dininin her türlü işlemde kesin bir dille yasakladığı uygulamalardan birisi de garardır. Garar tehlike, risk, belirsizlik anlamlarına gelmektedir. Terim olarak ise garar “Sonuçlarla ilgili gizlenmiş şey” anlamına gelmektedir. (Elgari, 2003: 17)

Arapça kelime olan gararın anlamı risk, belirsizlik ve tehlikedir. Ribadan (faizden) farklı olarak garar; eksiksiz bir biçimde tarif edilemez. Aynı zamanda gararın ribadan daha az önemli olduğu düşünülür. İslami çerçevede faizin yasaklanması kesin ve mutlak ancak gararın veya belirsizliğin belirli bir ölçüde olanı kabul edilebilir. Sadece aşırı garar şartlarından kaçınmak gerekir.

İslam alimleri tarafından gararın muhteviyatı geniş olarak iki şekilde belirlenmiştir: Birincisi garar belirsizliği ifade eder. İkincisi garar hileyi kapsar. Kuran-Kerim taraflardan birisine zarar verecek, adil olmayan bütün ticari muameleleri açık bir şekilde yasaklamıştır. Bu herhangi bir ticarete belirsizliğe götürerek zarara veya tehlikeye maruz kalmak veya aldatma veya aşırı avantaj sağlamak şeklinde olabilir. Yukarıdaki gararın basitleştirilmiş tarifinden başka, gararın bazı tarifleri klasik finansdaki belirsizlik anlayışına bir paralellik arz eder.

Hanefi fihhına göre “Garar bir pazarlıktır ki, sonuç onun içerisinde geçmektedir” diye tarif edilmektedir. Malik hukukçularından İbn Juzay ise gararla ilgili aşağıdaki on örneği liste halinde sunmuştur.

1. Söz konusu olan varlığın mülkiyetinin satıcıda olması zorluğu; kaybolmuş bir hayvanın satışı veya anası satışın bir parçası olmadığı halde doğmamış yavrunun satışı gibi.

2. Varlığa veya satış fiyatına bağlı olarak bilgi eksikliği (cehalet), satıcının potansiyel alıcıya şöyle söylemesi gibi: “kolumda ne varsa sana satacağım”

3. Satış fiyatının veya varlığın karakterine ait olarak bilgi eksikliği (cehalet), Satıcının potansiyel alıcıya şöyle söylemesi gibi: “ Evimde olan bir parça kumaş sana

satacağım” veya alıcının incelemediği veya satıcının niteliklerini ortaya koymadığı bir sanat eserini sunması.

4. Satış fiyatının tutarının veya satışa tabi varlığın miktarındaki bilgi eksikliği (cehalet), satış fiyatı için “bugünün fiyatından” veya “Pazar fiyatından” demesi gibi.

5. Gelecek bir tarihteki yapılacak işle ilgili bilgi eksikliği (cehalet) belirlenen şahıs odaya girdiği zaman veya belirlenen bir şahıs olduğu zaman sana satış teklifinde bulunacağım gibi.

6. Bir satış işleminde iki satışın yapılması gibi; bir varlığın iki farklı fiyatla satılması, bir tanesi peşin diğerı kredili fiyat gibi veya iki varlığın bir tek fiyatla satılması birisi peşin diğerı vadeli için.

7. İyileşeceği ümit edilmeyen bir varlığın satılması gibi; hasta bir hayvanın satılması.

8. Satılan malı incelemeyen dokunmak suretiyle pazarlık tamamlanmaktadır.

9. Geliri taş atmayla belirlenen bir satış tipi.

10. Satıcının alıcıya bir parça kumaş vermesi ve alıcının satılan varlığı incelemesine fırsat vermeden satışın tamamlanmasını sağlayan bir satış şekli.(Aşur, 2013, 185)

Yukarıda ki örneklerden anlaşılacağı üzere, garar tek bir tarifile anlatılamayacak kadar geniş bir yasak olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Garar yasağı ile bilginin tamamen açıklanması, sözleşmelerde asimetrik bilginin ortadan kaldırılması ve belirsiz bir risk almaktan kaçınma amaçlarıdır.”(Gait and Worthington, 2008: 785). “İslami finasta garardan korunma, modern batıda kullanılan pazar ve tüketici korunmalarına benzemektedir. Borçlanma ve menkul kıymet pazarlarında kullanılan bilgi açıklama yolları yoğun bir düzenlemeye konu olmuştur. İslami ürün ve hizmet tüketicilerini korumak üzere ilgili bilgilerin açıklanması İslami finasta yoğun bir şekilde teşvik edilmektedir (Thomas, 2005: 23). Gararı ortadan kaldırmak için sözleşme; anlaşma şartlarını özellikle sözleşmenin konusu olan malın

tam tanımını ve satış bedelini belirtecek şekilde dikkatlice hazırlanmalıdır. Bir satışta mal satıldıysa ve fiyatı açık bir şekilde belirtilmediyse, o satış sözleşmesinin aşırı garara sahip olduğu kabul edilir.”(Shanmugam and Zahari, 2009: 9).

2.3 Şans Oyunları ve Kumar Yasağı

Kuran-ı Kerim ve Peygamber (as) şans oyunlarından elde edilmiş kazançları, kazanılmış bir gelir olmadıkları için, kesinlikle yasaklamışlardır. Burada belirtilmelidir ki spekülasyon kavramı; daima gelecekte ki bir olayın gelirinin tahmin edilmesi olasılığını kapsar. Ancak bu tahmin işlemi, ilgili bilgilerin toplanmasına, analizine ve yorumlanmasına dayanabilir veya dayanmayabilir. Bilgilerin toplanması ve analizine dayanan olay İslami rasyonalite ile uyumluluk gösterir. Bir İslami ekonomi birimi, riskle ilgili bilgilerin özel bir şekilde değerlendirilmesini yaptıktan sonra bu riski kabul edebilir. Bu anlamda bütün firma kararları spekülasyon (risk) içerir. Burada sadece değer ifade eden bilgilerin bulunmaması veya aşırı belirsizlik şartlarının mevcudiyeti spekülasyonu şans oyunları haline getirmekte yani şans oyunlarına benzetmektedir bu sebepten bu durum ve benzeri durumlar yasaklanmıştır.

“Şans oyunlarında tek taraflı bir zarar-zıyan şartı bulunmaktadır ve toplum menfaatinin sağlanması mümkün olmamaktadır.” (Hamidullah, 1963). “Kumar, spekülatif ve şansa bağlı tüm sözleşmeleri de kapsamaktadır. Ayrıca sözleşme yapılırken taraflardan herhangi biri tarafından tam olarak açıklanmayan yükümlülükler ve avantajlar da bu anlamda değerlendirilir.” (Al-Omar and Abdel-Haq, 1996: 10). “Bir oyunun içerdiği risk kontrol edilemiyorsa ve oyunculardan hiçbirisi ödediği paranın geri dönme ihtimalini etkileyemiyorsa, böyle bir oyun kesinlikle şans oyunudur. Beklenen kazanca mukabil olarak gerçekleşen kazançta meydana gelen tüm sapmalar, şans yüzündendir. Bu yüzden garar içeren böyle bir oyun şans oyunları kapsamına girdiği için yasak kapsamına girmektedir.” (Al-Suwailem, 2010: 25).

Kuran-ı Kerim’in kumarı ve şans oyunlarını kesin bir dille yasakladığı ayetler şöyledir;

- Ey iman edenler! Şarap, kumar, dikili putlar, kısmet çekilen zarlar ancak ve ancak şeytanın işi murdar şeylerdir. Onun için bunlardan sakının ki, felaha eresiniz. (5:90)

- Şeytan, şarap ve kumarda ancak ve ancak aranızda düşmanlık ve kin düşürmek, sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık siz vazgeçiyorsunuz değil mi?

- Sana şarabı ve kumarı soruyorlar. De ki: “Onlarda hem büyük günah, hem de insanlara bazı faydalar vardır. Ama günahları faydalarından daha büyüktür.” Yine sana hangi şeyi nafaka olarak vereceklerini soruyorlar. De ki: “ İhtiyacınızdan geri kalanı verin!” Allah ayetleri size böyle açıklar, taki düşünesiniz.

2.4 Kaynakların İsrافی ve Lüksün Yasaklanması

“İsraf” terimi, “inanç, söz ve davranışta dinin, akıl ve örfün uygun gördüğü ölçülerin dışına çıkmayı, özellikle mal veya imkanları meşru olmayan amaçlar için saçıp savurma” şeklinde açıklanmaktadır. (Diyanet İşleri Ansiklopedisi).

İsraf sadece tüketimde ölçü dışına çıkmak değil, üretirken de ölçü dışına çıkmak israf terimiyle açıklanabilmektedir. Üretirken de tüketirken de kaynakları optimal kullanmamak, verimlilikten uzak olmak, ve aşırı şekilde kullanmak israf kapsamında değerlendirilmektedir. İsraf yasağının temel amacı, gelecek neslin kaynaklar üzerinde ki haklarının korunması, insan hayatının sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır. İslam dini kişiye verilen tüm imkanların ona bir Allah'ın bir emaneti olduğunu deklare etmiştir. Kaynakları optimal olarak kullanılmadığında, kendisine emanet edilmiş olan kaynakları tüketmekle karşı karşıya kalmış olmaktadır. Ayrıca gösteriş amacıyla, harcamaları artıracak her şey lüks olarak sayılmaktadır. Bu şekilde harcama yapmakta İslam dinince yasaklanmıştır.

2.5 Diğer Normlar

2.5.1 Fiyat Kontrollerinden Ve Manipülasyondan Uzak Olma Hürriyeti

İslam, serbest bir pazarı düşünür ve bu pazarda fiyatlar arz ve talep mekanizması tarafından belirlenir. Bu pazarda yasal düzenleyicilere dahi fiyatların oluşumuna

müdahaleye izin verilmez. Burada işaret edilmesi gereken husus genellikle fiyat kontrollerinin ve narhın (fiyat sabitlemenin) İslami olarak düşünülmemesidir, fakat bazı alimler buna izin vermektedirler. Şartlara bağlı olarak verilen böyle bir sabitleştirme izni, serbest rekabet şartlarının zayıflamasından dolayı ortaya çıkan Pazar anomalisinin önüne geçmek, onunla savaşmak için kabul edilir. Bu arz ve talep güçleriyle ilgili bir gerekliliktir ki gerçek durum ortaya çıkacaktır ve yapay manipülasyonlardan uzak bulunmalıdır. Bundan dolayı İslam, arz üzerinde oynanmak suretiyle yapay kıtlıklar meydana getirerek fiyatların yapay olarak etkilenmesini (ihtikarı) yasaklar. Benzer şekilde yapay olarak arz meydana getirmek suretiyle fiyatların yükseltilmesi teşebbüsünü de gayri ahlaki görür. Satın almaya yönelik olmaksızın fiyatların bu şekilde artırılması olayı necis (pislik) olarak görülür ve buna izin verilmez.

2.5.2 Adil Fiyatlarla İşlem Yapma Hürriyeti

Herhangi bir yönlendirme ve manipülasyon olmadan arzın ve talebin karşılıklı etkileşiminin bir sonucu olarak ortaya çıkan fiyatlar adil fiyat olarak kabul edilir. Bununla birlikte, bazı durumlarda, fiyatlar değerlendirme işlemine bağlı olarak ortaya çıkar. Böyle durumda arz ve taleple ortaya çıkan fiyat ile adil (bir değerlendirme ekspertizinin fikri olarak ortaya çıkan) fiyat arasındaki fark gabin olarak bilinir. Gabin varlığı bir ticari işlemi etik dışı yapar.

2.5.3 Eşit, Yeterli ve Doğru Bilgiye Sahip Olmak

İslam, pazarda bilgilerin rolüne büyük önem verir ve bu şarta kesin olarak bağlıdır. Pazarda doğru olmayan bilginin açıklanmasını yasaklar. Hayati bilgilerin gizlenmesi (aldatmak) de İslami etik kuralları bozar ve Peygamberin (as) hadisine göre; sözleşmeye yanlış bilgi ile girmekte olan tarafın sözleşmeyi iptal etmek seçimlik hakkı (opsiyonu) vardır. İslami örf, pazardaki fiyat bilgilerinin ve keza diğer bilgilerin malların değerlemesiyle (fiyatlamasıyla) ilgili olduğunu kabul eder. İslam alimlerine göre, muameleler-işlemler cahillikten (hukuk bilgilerini bilmemekten) ve İslam'ın yanlış anlaşılmasından (tefsirinden) uzak olmalıdır. Bu yüzden şeffaf bir pazarın kurulması çok önemlidir ve muameleler de pazardaki bütün bilgiler bilinip nazara alındıktan sonra yapılmalıdır. Önemle belirtilmelidir ki, malların ticaretiyle ilgili İslami örf yürürlükte olmalıdır. Bir malla ilgili satış işleminde, muameleye konu olan mal

incelemeye tabidir ve her iki parti de (satıcı ve alıcı) gelecekte malın mülkiyetinin değişmesiyle sağlanacak menfaatlerden makul bir şekilde emin olmalıdırlar. Bununla birlikte bir mala benzemese de, finansal bir varlığın el değiştirmesinden sağlanan menfaat beklenen nakit akışı şeklinde ortaya çıkar. Bu beklenen nakit akımları, yeni olaylar meydana geldikçe devamlı surette gözden geçirilmeye tabidir. Bundan dolayı İslami etik kurları, beklenen nakit akımlarıyla ve aktiflerin değerlendirilmesiyle ilgili bütün bilgilerin pazarda bütün taraflarca eşit paylaşılmasını ister. Bu kurallar yatırımcının bilgi arama hakkı, yanlış beyan ve eşit bilgi paylaşımı haklarıyla uyumludur.

2.5.4 Zarardan Uzak Olma Hürriyeti

Bu hürriyet, iki tarafın karşılıklı olarak yaptığı bir sözleşmede üçüncü bir kişinin kötü etkilenmesinin ortaya çıkması ihtimalidir. Eğer iki kişi arasındaki bir sözleşme karşılıklı iki tarafın ittifakıyla yürütülüyorsa ve bu üçüncü bir kişinin menfaatine mucipse bu durumda üçüncü şahıs bazı özel haklara ve opsiyonlara (seçme, satın alma ve satma haklarına)sahip olabilir. Buna örnek, müşterek ortak olunan bir malda ortakların ön alım hakkına (şufa) sahip olmalarıdır. Bu ön alım hakkı; ek hisse senetlerinin halka arzı, yönetimde bir değişikliğe etki etmek, aktiflerin satışı, birleşme ve satın almalar gibi, yönetimdeki çoğunluk gurubun alacağı kararların azınlık grupların haklarına etki etmesi gibi, benzer olaylara kıyas yoluyla teşmil edilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSLAMİ FİNANSTA KULLANILAN TEMEL İSLAMİ AKİTLER

3.1 Akit Kavramı Nedir?

“Akit sözcüğü, arapça “akd” fiilinden bir mastar olup, sözlükte; bağlamak, düğüm yapmak, bir şeyin iki ucunu birbirine bağlamak demektir. Bu bağ maddi veya manevi nitelikli olabilir. “İpi bağladı, satışı bağladı, sözü bağladı, bir şey üzerinde niyet ve kararını bağladı” sözlerinde bu anlam görülür.” (Hüseyini,394)

“Akdin İslam fikhında genel ve özel iki anlamı vardır. Genel anlamda akit; kişinin yapmaya yöneldiği her çeşit tasarruf ve borçlanmayı kapsamına alır. Bu anlamda akit; vakıf, ibra, boşama ve yemin gibi tek yanlı irade beyanı ile meydana gelebileceği gibi; satış, kira, vekalet ve rehin akdinde olduğu gibi iki tarafın iradesiyle de meydana gelebilir. Burada akit; borçlanma, borç yükü altına girme anlamına gelen “iltizam” ile eş anlamlıdır.” (Cessas, 1405,294)

3.2 Akdin Unsurları

Bir akdin meydana gelebilmesi için, bazı unsurlar bulunmalıdır. Akdin geçerli sayılabilmesi için gerekli unsurlar; icap ve kabul, akdin konusu ve akdin taraflarıdır.

3.2.1 İcap ve Kabul

İcap ve kabul akdin şartlarından birini oluşturur. Hanefilere göre: akit yapacak olan taraflardan birisinin rızaya delalet eden söz, fiil ve davranışı icap; karşı tarafın irade beyanı ise kabul sayılır. Mesela; satış akdinde satıcı veya alıcıdan ilk teklifte bulunanın iradesi “icap”, diğerininki “kabul”dür. Mecelle’nin tarifi şöyledir: “İcap inşaı tasarruf için ibtida söylenilen sözdür ki, tasarruf onunla isbat olunur. Kabul, inşa-

yı tasarruf için ikinci olarak söylenen sözdür ki onunla akit tamam olur.”(Mecelle 101-102) Hanefiler dışındaki İslam hukukçularına göre ise, icap; sonradan söylene bile temlikte bulunacak olan kimsenin sözüdür. Kabul ise, önce söylenmiş olsa bile, mülk kendisine devredilecek olan kimsenin sözüdür. Mesela; bir satış akdinde, satıcının irade beyanı, prensip olarak “icap”, alıcınınki ise “kabul”dür.

3.2.2 Akdin Tarafları

“Bir akitte iki tarafın bulunması asıldır. Bunlar akdi yapan taraflardır. Bir taraf icapta bulunur, karşı taraf da kabul edici durumundadır. İslam hukuku akdin özelliğine göre, taraflarda bir takım ehliyet şartları aramıştır. Alış veriş veya evlilik akdi yapacak olan kimsenin akıllı ve ergin olması, malının kendisine teslim için kişinin rüşt yaşına ulaşması gerekir.” (Döndüren,1983,116)

“Bir akitte en az iki kişinin bulunması asıl ise de akdi yapanın veli veya vekil olması veya tasarrufun tek yanlı irade ile meydana gelecek nitelikte bulunması halleri konunun istisnalarıdır. Bunlar akitten çok, kişiyi borç yükü altına sokan ve başlangıçta karşı tarafın kabul şartına bağlı bulunmayan tasarruflardır. Akit terimi; satış, kira, rehin gibi iki kişinin iradesiyle meydana gelen muameleleri kapsadığı gibi, tek yanlı iradeyle sonuç doğuran vakıf, vasiyet, yemin, kefalet gibi tasarrufları da kapsar. Tasarruf ise daha geniş anlamı bir sözcük olup; bir kimseden kendi iradesiyle meydana gelen ve dinin kendisi için bir hüküm koyduğu her söz veya fiildir. Tasarruf sözcüğü; satış, hibe, vakıf ve bir hakkı ikrar anlamı taşıyan sözleri; mübah olan şeyleri elde etmeyi; istihlak ve intifa gibi fiilleri kapsar. Bu, ister satış ve avlanma gibi şahsın yararına olan bir söz veya fiil olsun, isterse vakıf, vasiyet, hırsızlık veya katl gibi zararına olsun sonuç değişmez. Bu duruma göre her akit bir tasarruftur fakat her tasarruf bir akit değildir.” (Döndüren, 1983, 468)

3.2.3 Akdin Konusu

Akdin sonuç ve hükmünün kendisi üzerinde gerçekleştiği unsura “akdin konusu” denir. Satış akdinin konusu satılan şey, yani maldır. Kira akdinde, kiralanan şeyden yararlanma; nikah akdinde karı koca arasında bir hayat ortaklığının kurulması; selem

akdinde sonradan verilecek mal; karz (ödünç) akdinde borç verilen para; vedâ akdinde malın korunması... akdin konusunu teşkil eder.

3.3 Güncel İslami Finansda Kullanılan Akitler

3.3.1 Karz-ı Hasen

Faizsiz ve bir menfaat karşılığı da olmaksızın verilen ödünce “karz-ı hasen (güzel ödünç)” denir. Nakit para, altın, gümüş ve döviz ödünç verilebileceği gibi misli (standart) nitelikli olan buğday, arpa, zeytin yağı, demir, çimento, tuğla, kiremit, tekstil veya konfeksiyon ürünü gibi ölçü veya tartı ile yahut standart olup sayı ile alım-satımı yapılan şeyler de karz konusu olabilir. Hanefiler dışındaki Şafîî, Malikî ve Hanbelî mezhepleri selem (para peşin, mal veresiye) akdine konu olabilen hayvan türlerini de bu kapsamda görmektedir.

Kur'an ve sünnette karz-ı hasen teşvik edilmiştir. Kur'an'ın altı yerinde karz-ı hasenden söz edilir ve ödünç verenler şöyle övülür: “Kim, Allah'a güzel bir ödünç verecek olursa, Allah da onun karşılığını kat kat verir ve ayrıca onun için değerli bir mükafat da vardır.”(Bakara,245) Hadiste şöyle buyrulur: “Bir Müslüman diğerine iki defa ödünç verirse, bir defa bağışta bulunmuş gibi olur.” Başka bir hadiste, bağış için on katı, ödünç için ise on sekiz katı ecir verileceği belirtilmiştir. (İbn Mace, 19)

Karz-ı hasen yoluyla, darda olanların kredi ihtiyacının karşılanması mümkündür. Bununla daha çok ticari olmayan ihtiyaçlar, dar gelirlilerin kısa süreli sıkıntıları veya ticaretle uğraşanların geçici ve kısa süreli ekonomik finansmanları karşılanabilir. Bu, akrabalık, dostluk veya karşılıklı yardımlaşma amacıyla yapılır. Özellikle vadesi gelen çek ve senetlerin ödenmesinde esnaf ve tüccar zaman zaman kısa süreli, hatta kimi zaman da birkaç saatlik kredilere ihtiyaç duyar.(Döndüren, 2015,174)

Ancak islam dini, karz-ı hasen sistemi karşılıklı fayda sağlamadığı için iki taraflı fayda sağlayacak ortaklık şekillerinde ortaya konmasına müsaade etmiştir. Karz-ı hasen sistemi ile birbirine yardımcı olan insanlar, fon ihtiyaçları büyüdükçe, bu sistem

ile çaresiz kalmaktadır. Bu gibi durumlarda maduriyet oluşmaması için, bazı tip ortaklıklar bulunmaktadır.

3.3.2 Mudaraba

Emek-Sermaye Ortaklığı olarak da anılan mudaraba akdi kavramında; taraflardan birinin sermaye, diğerinin emeğini koyarak bir ortaklık teşekkül ettirmeleri ve karşılıklı yardımlaşmaları söz konusu olmaktadır. İslami Finans kurumları bünyesinde fazlaca kullanılmakta olan Mudaraba yönteminde, ortakların kardan alacakları pay aralarındaki sözleşmeyle belirlenirken, zararın tamamının sermaye sahibi tarafından karşılanması kanun ile sabit olmaktadır. (www.tkbb.org.tr) İslami Finans kurumlarının kullandıkları katılım hesapları doğrudan Kar/Zarar Ortaklığı esasına dayandığı için aslında mudaraba olarak değerlendirilmekte olup; Mudaraba akdinde ise; sermayeyi koyan Rabb'ul Mal, bu sermayeyi işleten Mudarib olmaktadır.

“Bir kimsenin belli miktar sermayesini, işletmeciye ticaret amacıyla vererek elde edilecek karı, anlaşma esaslarına göre paylaşımları ve meydana gelebilecek zarara ise sermaye sahibinin katlanması esasına dayanan ortaklık çeşidine “mudaraba” denir. Başka bir deyimle mudaraba; sermaye bir taraftan, bunu işletmek diğer taraftan olmak üzere kurulan “emek-sermaye ortaklığı”ndan ibarettir. Başkasına sermaye verip kullandırmada karın tamamının sermaye sahibine ait olacağı şart koşulursa, bu muamele “bidaa” adını alırken, karın tümü işletmeciye şart koşulmuşsa “karz-ı hasen (güzel ödünç)” muamelesi söz konusu olur.” (Döndüren,2014,72)

Günümüz bankacılığına uyarlandığında; müşterilerin açtığı katılım hesapları aslında Rabb'ul Mal yani sermaye, bu sermayeyi değişik projelerde kullanarak işleten girişimci konumundaki Mudaribin ise İslami Finans kurumu olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Genel olarak bakıldığında Mudaraba akdinde başlıca üç ayrı taraf bulunmaktadır. Bunlar; 1-) Rabb'ul Mal (Sermayedar); Parasını kar payı almak için finans kurumuna yatıran, sermayenin asıl sahibi olan yatırımcı taraf, 2-) Mudarib (Girişimci); Mudaraba kredisi kullanarak emeğiyle ilgili sermayeyi işleten girişimci

taraf, 3-) İslami Finans Kurumu; İki taraf arasında aracı olan ve tarafları bir araya getiren kurum. Mudaraba akdinde; biri İslami Finans kurumu ile yatırımcı, diğeri İslami Finans kurumu ile girişimci olmak üzere iki yönlü bir ilişki söz konusu olmaktadır. (Bulut,Er, 2009;25) Elinde birikimi bulunan herhangi bir kişi yatırım yapmak amacıyla, parasını yeterli girişimcilik kabiliyeti bulunan bir kişiye kullanırmak istediğiyle İslami Finans kurumuna başvurduğunda, taraflardan "Rabbü'l Ma"l yani sermayedar konumundaki yatırımcı olmaktadır. Bu durumda ilgili sermayeyi işletecek olan emek sahibi taraf ise "Mudarib" yani işletmeci olmaktadır.

Mudarebe akdi şu aşamalar sonucunda tamamlanır;

-Katılım Bankası yatırım projesine sermaye sağlarken girişimci de emek sağlar.

-Elde edilen kar, başlangıçta yapılan ortaklık sözleşmesine göre dağıtılır. Proje sonunda ortaya zarar çıkarsa bu zararın tamamı katılım bankasının sorumluluğu altındadır. Proje sahibi zararı ise emek kaybıdır.

Tablo 2: Türkiye’de Mudarebe’nin Uygulanamama Nedenleri

Vade	Yasal Alt	Teknik	Kayıt Dışı
Uyumsuzluğu: Katılım Bankalarının topladıkları mevduatlar genelde kısa vadeli olmaktayken, bu çeşit projeler 3-5 yıl gibi uzun vadeli yatırımlardır.	Yapı: Ülkemizde mudarebe yöntemi için yasal alt yapı yeterince sağlam değildir.	Nedenler: Mudarebe yöntemini teknik olarak uygulamak diğer finansman yöntemlerine göre çok daha zahmetlidir.	Ekonomi: Ülkemizde kayıt dışı ekonominin oldukça ciddi boyutlarda olması, faaliyetlerin mudarib tarafından eksiksiz biçimde belgelendirilmesini fazlasıyla güçleştirmektedir.

Kaynak: Özsoy, 2012, 176

3.3.2.1 Mudaraba Çeşitleri

Mudaraba Ortaklığı, Rabbü'l Ma'l ve Mudaribin koyacağı bir takım kurallar ve kar paylaşımlarına göre iki çeşide ayrılmaktadır.

a) Mutlak Mudaraba

Sermaye sahibinin, mudaribe herhangi bir koşul ve şart koymadan, ticarete karışmadan, serbest ticaret yapması için izin verdiği mudaraba şeklidir. Bu mudaraba şeklinde, Rabbü'l Ma'l sadece kar paylaşım oranını ve kar paylaşım zamanını belirtmektedir.

b) Mukayyet Mudaraba

Sermaye sahibinin mudaribe bazı koşullar öne sürmesi ile oluşan mudaraba şeklidir. Bu tip mudaraba'de öne sürülebilecek koşullar şöyledir;

Ticaretin belirli bir bölgede yapılması koşulu,

Ticarete konu olacak ürünlerin cins ve çeşidini belirleme,

Ortaklığın süresini belirleme,

Belirli bir kimseden mal almayı, ya da belirli bir kişiye mal satmayı,

Ticareti, yada ortaklığı gelecek bir zamana ithaf etmeyi, koşul olarak koyabilmektedir.

3.3.2.2 Mudaraba'da Kar ve Zarar Paylaşımı

Mudaraba ortaklığında Rabbü'l Ma'l ve Mudarib karı kendi aralarında belirledikleri oranda paylaşabilmekte hür bırakılmıştır. Anlaşma neticesinde kararlaştırılan oran nisbetinde kar dağıtımı yapılabilmektedir. Ancak zarar paylaşımında bir farklılık söz konusudur. Mudarib ortaklığa girişte herhangi bir sermaye koymadığı için, zararın tamamı Rabbü'l Ma'l tarafından karşılanmakta, mudaribin zararı ise, harcadığı emek ve zaman olarak tanımlanmaktadır.

“Kar paylaşım oranı sözleşme döneminde belirlenmemişse, kar paylaşımı yarı yarıya gerçekleştirilmektedir.”(Döndüren, 2015, 72)

“Mudaraba akdinde, zararın tamamen veya kısmen işletmeciye ait olacağı şart koşulsa, Hanefî ve Hanbelîlere göre, bu şart batıl, mudaraba sözleşmesi ise geçerli olur. Şafî ve Malikîlere göre ise, bu durumda mudaraba sözleşmesi fasit olur. Çünkü bu şart akdin niteliği ile çelişen bir garar (risk) hali olarak eklenmiş bulunur.”(İbn Rüşd, 25)

3.3.3 Müşareke

“Müşareke ortaklığı, sermaye ortaklığı demektir. Müşareke kavram olarak, “iştirak etmek” manasında kullanılmakta olup; terim olarak, ”bir şirketin sermayesine iştirak etmek yada katılmak” anlamlarına gelmektedir. “Şirket’ul Emval” olarak da ifade edilen Müşareke; iki veya daha fazla kişinin ticaret gerçekleştirmek ve bu ticaretten elde edilecek karı bölüşmek üzere kurdukları adi bir ortaklık türü olmaktadır.”(Yanpar, 2014, 90) İslami Finans kurumunun tamamen sermayedar olduğu, girişimci konumundaki kredili müşterinin ise emeği ile ortak olduğu Mudaraba ortaklığından farklı olarak; Müşarekede her iki tarafın sermaye katkısına ilaveten girişimci konumundaki kredili müşterinin ayrıca emeğini koyması söz konusu olmaktadır. (Takan, 2001, 17) “Anlaşılacağı üzere bir ortaklık türü olan Müşareke akdinde; her iki taraf da hem sermaye hem de emeklerini koyarak ortaklık tesis edebilmektedirler. İslami Finans kurumlarının kuruluş amaçları düşünüldüğünde en uygun finansman yöntemi olduğu görülen Müşareke akdinin; tüm tarafların yatırıma finansman sağlaması, zararın tüm ortaklarca bölüşülmesi, daha gerçekçi bir ortaklık anlayışına sahip olması, genellikle sanayinin finansmanına yönelik olarak finans kurumu ve müteşebbis işletmelerin birlikte girişecekleri projelerde kullanılması gibi hususlarıyla ön plana çıktığı görülmektedir.”(Celebcioglu, 2017, 112)

“Müşareke modelinde, tarafların sermaye iştiraklerine ilaveten emeklerini aktif olarak ortaya koyabileceği gibi sadece bir kısmına emeklerini aktif olarak ortaya koyması da yeterli olmaktadır. Müşareke, mudarabaden tüm tarafların yatırıma finansman sağlaması yönüyle ayrılır. Daha gerçekçi bir ortaklık anlayışı vardır. Karlar önceden belirlenen oranlara göre paylaşılmasına rağmen, ilgili faaliyet/girişimden zarar edilmesi halinde sadece sermayeye katılım oranı esas alınır.” (Netzer, 2004: 20)

“Müşareke, özellikle az sayıda sermayedarın kaldıramayacağı büyüklükteki projelerin varlığı durumunda menkul-kıymetleştirilebilecek bir finansman şeklidir. Projede her bir katılımcıya aktiflerdeki payı gösteren Müşareke sertifikası verilir. Bu Müşareke sertifikaları devir edilebilir ve ikincil piyasalarda alınıp-satılabilen ürünler olarak düşünülebilir.” (Bulut ve Er, 2009: 62).

Müşareke akdi şu aşamalar sonucunda tamamlanmış olur;

- Katılım Bankası ve iş ortağı arasında bir iş ortaklığı sözleşmesi imzalanır ve proje başlatılır.

- Katılım bankası projeye sadece sermaye sağlarken iş ortağı projeye hem emek hem de sermaye sağlamak zorundadır.

- Proje sonunda kar elde edilirse bu kar ortaklık sözleşmesine göre dağıtılırken ortaya zarar çıkması durumunda ise bu zarar başlangıçta ortaya konan sermaye oranına göre dağıtılır.

3.3.3.1 Müşareke Çeşitleri

Müşareke ortaklığını iki grupta incelemek mümkündür.

a) Sürekli Müşareke

Bu uygulamada, yatırımcı, bir projeye, dolayısı ile projenin karına önceden belirlenen oranlarda ortak olur. Bu müşareke çeşidinde sözleşme süresi yoktur. Proje devam ettiği sürece yatırımcı projeye ortaktır ve proje sona erene kadar ortaklık devam eder. Uzun vadeli projelerde kullanılan bir ortaklık çeşididir.

b) Azalan Müşareke

Yatırımcının bir projeye ve karına ortak olmasıdır. Bu ortaklık çeşidinde de kar önceden belirlenen oranlarda paylaşılır. Ancak bu müşareke çeşidinde bir zaman vardır. Yatırımcı belirli bir süreliğine bu projeye ortak olmuştur. Yatırımcı belirlenen oranlarda karını alırken, her yıl hisselerinin bir kısmını da proje sahibi ortağa devretmekte, böylelikle her yıl karı ve ortaklık oranı azalmakta ve bir süre sonra ortaklıktan otomatik olarak ayrılmış olmaktadır.

Mudaraba ve Müşareke ortaklıkları arasındaki farklar aşağıdaki tabloda açıklanmıştır.

Tablo 3: Mudaraba ve Müşareke İşlemleri Kıyaslama Tablosu

Mudaraba	Müşareke
Sadece Rabbü'l Ma'l yatırım yapar.	Tüm taraflar yatırım yapar.
Rabbü'l Ma'l işin yönetimine karışmaz, sadece mudarib işin yönetimini gerçekleştirir.	Tüm taraflar işin yönetiminde yer alır ve çalışabilir.
Mudaribin kastı yada ihmali olmadan zarar oluşması halinde, oluşan zarar sadece Rabbü'l Ma'l tarafından karşılanır. Mudarib'in emeği ve harcadığı zaman zarar olarak mudarib'e kalır.	Zarar halinde tüm taraflar zarara hisseleri oranında katılırlar.
Rabbü'l Ma'l'in borçlanması, onun koyduğu sermaye ile sınırlıdır ve izin vermediği sürece mudarib, Rabbü'l Ma'l adına ek borçlanma yoluna gidemez.	Tarafların borçlanması sınırsızdır. Eğer işletmenin borçları, varlıklarını aşmışsa tekrar likidite elde etme yoluna gidilebilir. Tüm taraflar tarafından önceden belirlenen oranda sermaye koyma suretiyle karşılanabilir. Yahut tüm ortakların kabul etmesi ile yeni bir ortak alınabilir, veya mevcut bir ortak, tüm bu borcu karşılamak suretiyle ortaklıktaki payını artırabilir.

Mudarib tarafından alınan tüm mallar, Rabbü'l Ma'la aittir. Mudarib sadece karlılık durumunda, kardan pay alır.	Taraflar mümkün olduğu oranda sermayelerini ortak bir havuzda toplarlar ve şirket varlıkları herkesin sermayeye yaptığı katkı oranında herkese ait olur. Tüm taraflar varlıklarda meydana gelecek değer artışlarından pay alır.
---	---

Kaynak: Ethica Institue,2013,121

3.3.4 Murabaha

“Güncel islami finans kurumlarında, en çok kullanılan enstrüman olan murabaha, vadeli mal satışı demektir. Murabaha yöntemi klasik ve modern murabaha olarak iki şekilde ayrıma tabi tutmak mümkündür. Klasik murabaha, İslam Hukukunda yer alan vadeli bir satış sözleşmesidir. Modern murabaha ise, klasik murabahanın, modern faizsiz bankalarca uygulandığı halidir. Modern ve klasik murabaha aynı esaslara dayansa da, uygulamasında farklılıklar mevcuttur.

Klasik murabaha, İslam hukukunda bey-i muaccel olarak nitelendirilen bir sözleşme türüdür. Artma kazandırma, kar hakkı tanıma, peşin alıp vadeli satma vb. karşılıklar verilen murabaha kelimesi, Arapça ribh (kar,kazanç) kökünden türemektedir.” (Bayındır, 2005, 167)

“Faizsiz bankaların en çok talep edilen fon kullandırma yöntemi olan murabaha; "Bankanın, müşterisinin ihtiyacı doğrultusunda bir mal veya hizmeti satıcısından peşin alıp üzerine kar ilave ederek o müşteriye vadeli şekilde satması işlemi" şeklinde tanımlanabilir.” (Ozsoy Ş., 2012: 163).

Murabaha ekonomik birimlerin mal-hizmet, menkul-gayrimenkul, hak vb. varlıklara sahip olmak için, faizsiz bankalardan kısmen veya tamamen finansman desteği almasına olanak sağlayan ve bu desteğin karşılığı da bankaya kar elde ettirilerek ödenen, faizsiz olarak finansman ihtiyaçlarını karşılamak isteyen ekonomik birimleri faizli kredilere gebe kalmaktan kurtaran bir finansman yöntemi olarak da tanımlanabilir. Burada murabaha faizsiz bir finansman yöntemi olarak tanımlanmıştır. Bu murabahanın

teorik tanımıdır. İslami hassasiyetleri nedeniyle murabaha yöntemini talep eden ekonomik birimlerin beklentisi de bu tanımdaki gibidir.

Murabaha sözleşmesinin üç tarafı vardır. Banka, banka müşterisi ve banka müşterisinin talep ettiği varlığın satıcısı. Murabaha genel olarak, bankanın, müşterisinin sahip olmak istediği varlığı ilgili satıcısından peşin olarak satın alıp, müşterisine vadeli olarak ve aldığı fiyatın üzerine kar ekleyerek satmasıdır. Bir murabaha işleminde tarafların tamamı, bu işlemde fayda sağlar. Banka, murabaha işleminden peşin alış fiyatı ile vadeli satış fiyatı arasında ki kar miktarınca fayda sağlar. Malın satıcısı, malını istediği fiyattan satış imkanı bulabilmekte ve karlı bir satış yapabilmektedir. Vadeli satış, alım gücünü artırıp, mal almayı kolaylaştırdığı için mala olan talebi artırmakta, dolayısıyla satıcının daha karlı bir satış gerçekleştirmesini kolaylaştırmaktadır. Bankanın müşterisi ise, istediği ürüne, faizsiz ve vadeli bir şekilde sahip olmasını kolaylaştırmaktadır.”

Murabahanın temelini “Allah alım satımı helal, faizi haram kılmıştır”(Bakara, 275) ayeti oluşturmaktadır. Bu ayet ticaretin dinen uygun olduğunu net bir şekilde ortaya koymaktadır.

“Murabaha’da dikkat edilmesi gereken husus, murabaha işlemi gerçekleştirilirken İslami finansın satışla ilgili kurallarına uyulmasıdır. Fiyat ve ödeme tarihi, işlemin başlangıcında kesin olarak belirlenmelidir ve sonradan değiştirilmesi söz konusu değildir. Alacağın ödenmesi, vade tarihinden önce ya da sonra olabilir. Fakat bu durumda alacağın meblağında bir azalma ya da artma olmamalıdır. Satış zamanında satışa konu olan mal mevcut olmalı ve gerçekte ya da hükmen satıcının sahipliğinde olmalıdır ve satıcı sahip olmanın getirdiği riskleri taşımalıdır. Malın satışı ve teslimatı şarta bağlı veya belirsiz olmamalıdır. Eğer vadeli bir ödeme söz konusu olacaksa ödeme günleri ve periyodik miktarlar kesin olmalı ve belirsiz bir olaya bağlanmamalıdır” (McMillen, 2010: 7).

“Murabaha’da asıl amaç ticaret bilgisi ve deneyimi az olan kişilerin alış-veriş yaparken aldanmasına engel olmaktır. Bu sebeple murabahada aranan özel şartlar şunlardır.” (Ayub, 2007: 217):

“1- Ticarete konu olan mal gerçek mal olmalıdır, fakat somut (elle tutulabilir) olması şart değildir. Örneğin haklar somut olmamasına karşın murabahaya konu olabilirler.”

2- Altın, gümüş veya para türleri murabahaya konu olamaz. Çünkü bunlar satış anında eş zamanlı olarak değiştirilmelidir.

3- Bir kimseye ait borçlanmayı gösteren kredi dokümanları murabahaya konu olamaz. Çünkü İslami finasta borç alınıp satılamaz.

4- Gerçek maliyet ve satış karı net olarak bilinmelidir.

5- Malla ilgili ayıplar, kusurlar ve diğer özellikler açıklanmalıdır.

6- Fiyattaki kar marjı alıcı ve satıcının mutabık olduğu bir oran olmalıdır.

7- Satıcının malın gerçek fiyatını açıklamadığı anlaşıldığında alıcı muhayyerdir. Yani seçme/alıp-almama hakkına sahiptir. Alıcı malın gerçek maliyet fiyatını öğrendiği halde almaktan vazgeçmezse, satış geçerli olur. Aksi takdirde satış iptal edilir.

8- Satışla ilgili garar riski bulunmamalıdır.

9- Daha önce murabaha yoluyla satılmış mal üzerine yeniden/mükerreren yapılması uygun değildir.” (AAOIFI, 2012: 164)

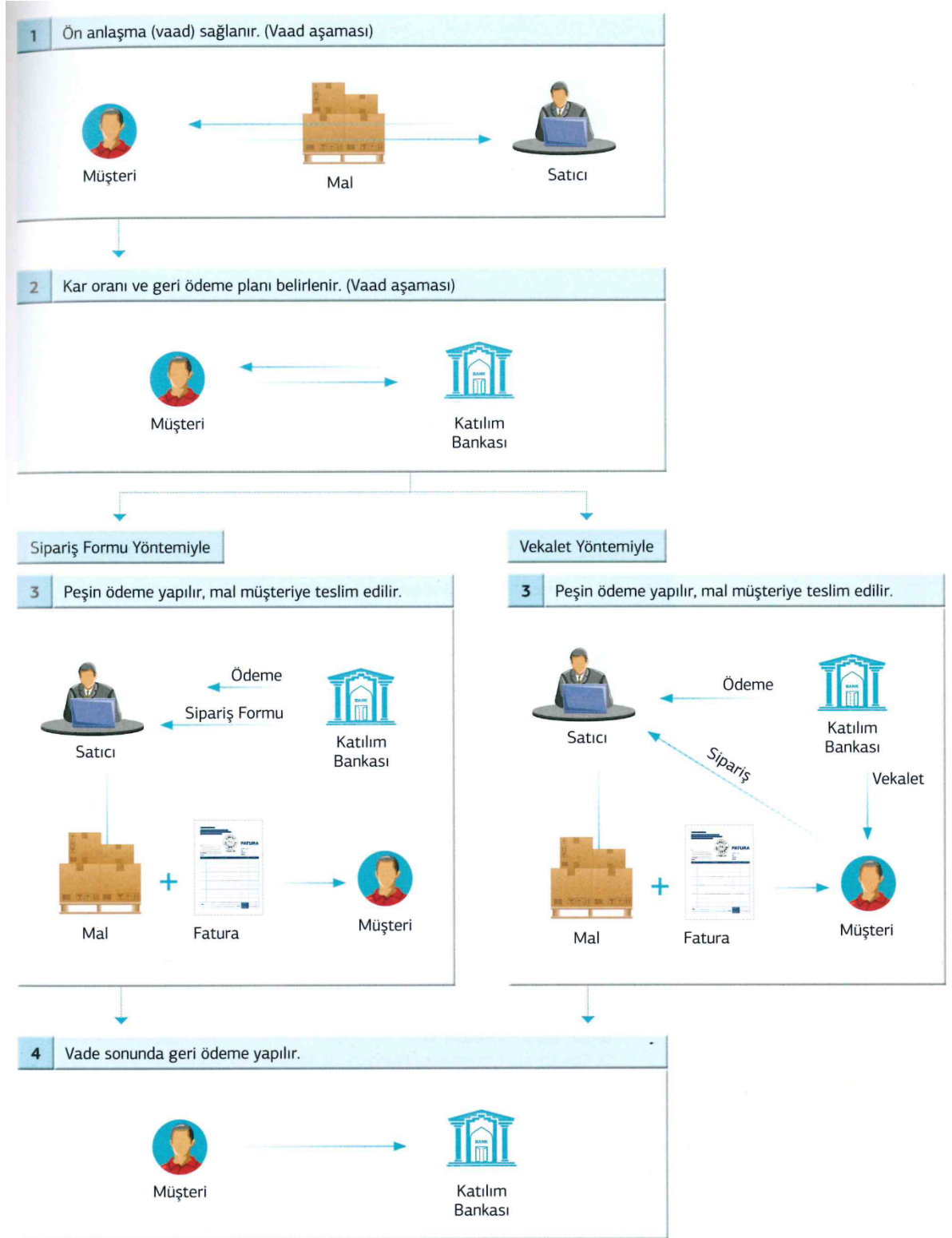
Murabaha işlemi uygulamada ülkeden ülkeye farklılık gösterebildiği gibi aynı ülke içerisinde ticari örf ve göreneklere göre farklılıklar gösterebilmektedir. Şüphesiz bu farklılık genel uygulamayı değiştirmemekte, sadece bazı spesifik konularda kendini göstermektedir. Murabaha işleminin uygulaması ana hatlarıyla şu aşamalardan geçerek gerçekleşmektedir. Öncelikle murabaha yöntemiyle satın alma işlemi gerçekleştirmek isteyen müşteri ile satıcı arasında ön anlaşma yapılır. Daha sonra müşteri katılım bankasına gelip satın alma talebini iletir. Müşteri ile katılım bankası arasında kar oranları, ödeme planı gibi hususlar kesinleştirilir ve anlaşma sağlanır. Anlaşma metni EK:1'deki örnek genel kredi sözleşmesi şeklindedir. Anlaşma sağlandıktan sonra katılım bankası, satıcıya sipariş formu (EK:2) iletir veya alıcıya vekalet vererek malı alma yetkisi verir. Satıcı malı ve faturasını müşterisine iletir, ödemeyi katılım bankası doğrudan nakit olarak satıcıya yapar. Daha önceden anlaşılan şartlarda müşterinin ödemeleri yapması gerekir. Müşteri ödemeleri yaptığında akit tamamlanmış olur.

Tablo 4: Murabaha İşleminin Aşamaları

1.ADIM	2.ADIM	3.ADIM	4.ADIM
<p>Satıcıyla müşteri arasında ön anlaşma sağlanır. Bu aşamada sadece fiyat belirlenmesi yapılır; müşteri malı satın almaz, satın almak üzere herhangi bir peşinat ödemez</p>	<p>Müşteri ile katılım bankası arasında kar oranı ve ödeme planı belirlenir. Buda müşteri ile katılım bankası arasında bir ön anlaşma niteliğinde olur.</p>	<p>Katılım bankasından satıcıya sipariş formu gönderilir. Katılım bankası bu şekilde malı satın alır ve müşterisine anlaştıkları kar oranı ve vade ile satar. Bu satışın, mal kullanılıp tüketilmeden önce derhal gerçekleşmesi gerekir. Satıcı malı ve faturayı müşteriye gönderir, katılım bankası satıcıya peşin ödeme yapar</p>	<p>Müşteri vade sonunda katılım bankasına geri ödeme yapar.</p>

Kaynak: Özsoy, 2012;164

Şekil 2: Murabaha Finansman Yöntemi

Kaynak: Özsoy, 2012 ;165

3.3.5 İcare

İcare terim olarak, bir “varlıktan faydalanma hakkının devredilmesi” anlamına gelmektedir.(Iqbal,2005,13) Bir başka tanım olarak “ belli bir menfaati, belli bir bedel karşılığında satma” olarak nitelendirilmektedir.(Diyanet İşleri İlmihali,2.cilt, 278)

“İcarede malın mülkiyeti kiraya veren de kalmaya devam eder ve kiraya verilen varlık karşı tarafta emanet olarak kalır. Emanette varlığın zarar görmesi durumunda tazmin etmek gerekmez. Fakat kasdi olarak yapılan hareketlerde ve ihmallerde tazmin gerekir. Dolayısıyla kiralama süresi boyunca kiralanan varlığa ilişkin risklere ve kiralaanın kontrolü dışındaki sebeplerle ortaya çıkan kayba kiraya veren taraf katlanır. Bu bağlamda icare geleneksel kiralamadan farklıdır. Geleneksel kiralamada genelde bu iki durum arasında bir fark gözetilmez. İcarede bu iki durum birbirinden farklı olarak değerlendirilmelidir” (Obaidullah, 2005: 89).

Bir mülkün ya da makine ya da gerecin kiraya verilmesi. Bir başka deyişle; bir gayrimenkulun kullanım hakkının (risk ve yararlarının) sahibi tarafından belirli bir süre için ve belirli bir kira karşılığında bir kiracıya verilmesi işlemidir. İcare akdinin modern anlamda işleyişi şöyledir;

1-İcarede bir girişimcinin üretim için gereksinme duyduğu bir bina ya da makine, Katılım bankası tarafından satın alınarak üreticiye kiralanır; iş sahibi üretimde kullanacağı bu bina ya da makine için belli bir kira öder. Bu ödeme, genellikle, kiraya verenin amortisman giderlerini + belirli bir kar payını kapsayacak şekilde saptanır.

2-İcare yoluyla Katılım bankasının kiraya verdiği bina ya da makinenin mülkiyeti, kira dönemi boyunca kira + mülkiyet taksitlerini ödeyen kiracı iş sahibine geçer.

İcare yöntemi bankanın, işletme üzerindeki denetim yükünü azaltarak, işletmenin yeterli kar marjını elde etmesini sağlar. İcare akdinin tamamlanması için şu aşamaların tamamlanması gerekir;

- Kiracı ile satıcı arasında ön satış anlaşması yapılır ve fiyat sadece tespit edilir, müşteri malı satın almaz.

- Müşterinin müracaatı üzerine katılım bankası malı satıcıdan satın alır ve satıcı malı müşteriye yollarken faturayı da katılım bankasına yollar.

- Katılım bankası mal bedelini peşin olarak satıcıya öder ve böylelikle malın mülkiyeti katılım bankasına geçer. Katılım bankası daha sonra malı müşterisine kiralar.

- Müşteri kira taksitlerini katılım bankasına öder ve ödemelerin yapılacağı kira müddeti boyunca malın kullanım hakkını elinde bulundurur.

- Ödemeler tamamlandıktan sonra mal mülkiyeti, finansal kiralama sözleşmesinden bağımsız olarak yapılan bir hibe veya satış akdi yoluyla kiracıya geçer.

İcare ile murabaha aslen birbirine benzeyen işlemler olsa da, aralarında büyük farklar bulunmaktadır. Aralarında ki farklar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5: Murabaha ve İcare İşlemleri Kıyaslaması

Alan	Murabaha	İcare
Limit Tahsisi	Limit tahsisi ve ödeme prosedüründe herhangi bir esnetme söz konusu olmayıp, başlangıçtaki sözleşme ile belirlenen şartlara sadık kalınmaktadır.	- Limit tahsisi ödeme prosedüründe murabahaya nazaran daha esnek ve müşteri yanlısı bir uygulama vardır. Ödemelerin aksaması halinde müşteriye haber verilerek ödemeler sonraki vadeye ertelenebilmektedir.
Tabi Olunan Kanunlar	Murabahada kredi kullandırımı ve kullandırmadan sonraki aşamalarda “Bankacılık Kanunu-Borçlar Kanunu Medeni Kanun” hükümleri geçerli olmaktadır.	3226 sayılı “Finansal Kiralama” hükümleri geçerli olmaktadır.
Sözleşme Prosedürü	Murabaha sözleşmesi diğer yöntemlerde kullanılan sözleşmeler gibi taraflar arasında yapılan ve	İcare kullanılmakta olunan sözleşme diğer sözleşmelerden farklı olarak “Noter” tasdikli olarak yapılan ve tarafları

	karşılıklı imza edilen sıradan bir sözleşmedir.	daha fazla güvenceye alan bir sözleşmedir
Kredinin Vadesi	Murabaha yönteminde kullanılan kredinin vadesi kısa ve orta vadeli bir işleme dayanmaktadır.	İcare yönteminde kullanılan kredinin vadesi orta ve uzun vadeli bir işleme dayanmaktadır
Kredinin Konusu	Murabaha akdinin kapsamı içerisinde her türlü emtia, taşınır ve taşınmaz mallar, haklar ve hizmetler kredi kapsamında olduğu halde; daha önceden kapsam içerisinde olmayan hak, patent ve markalar 2001 tarih 24529 sayılı resmi gazete ile kapsam dahiline alınmıştır.	3226 sayılı Finansal Kiralama kanununda belirtildiği üzere, taşınır taşınmaz her türlü menfaat kiralama konusu olup, patent gibi fikri ve sınai haklar bu kapsam dışındadır. Diğer yandan ilgili varlıklardan sadece amortismanına tabi olanlar kredi kapsamı içerisinde olmaktadır.
Sigorta Kapsamı	Murabaha akdinde vadeli şekilde satışı gerçekleştirilecek malın sigorta yaptırılmasına yönelik herhangi bir mecburiyet bulunmamaktadır.	- İcare yönteminde, yapılan işlemde malın iadesi söz konusu olacağından kredi konusu mal sigortaya tabidir. İlgili sigorta işleminde, sigortayı kiralayan yaptırmakta ve primleri de yine kiracı ödemektedir.
Vergisel Avantaj	- Murabahada KDV ve diğer vergiler kanunda belirtilen mevcut oranlardan devam eder.	- İcare yönteminde, düşük oranlı KDV indirimimi söz konusudur. Kanun gereği ilgili işlemi

	Herhangi bir istisna yada muafiyet söz konusu değildir.	aracısız gerçekleştiren İslami bankalarda, icare işlemi faaliyetleri içerisinde önemli yer tutmakta olup, bu nedenle ilgili KDV indirimi önemli bir avantaj olmaktadır.
Mülkiyetin Devri	Murabaha şeklinde gerçekleştirilen vadeli satış işlemi satışı konu olan malın mülkiyeti teslimden itibaren kredili müşteriye geçmekte olup; kredili müşteri sonradan ilgili malın bedelini belirlenen vadeler halinde İslami Finans kurumuna ödemektedir.	İcare işleminde kiralamaya konu olan malın mülkiyeti; şayet sözleşme ile mülkiyetin kira süresi sonunda müşteriye geçeceği yönünde bir karar alınmamışsa, kiralama süresi boyunca finans kuruluşuna aittir.
Nakde Çevrilebilme	Murabahada vadesinde ödeme söz konusu olmaması durumunda, malın satılarak nakde çevrilebilmesi diye bir avantaj söz konusu olmamaktadır.	2005 tarihli 5411 sayılı kanun ile banka kapsamına alınan İslami Finans kuruluşları, ödenmeyen kira taksitlerine “menkul kıymetleştirme-seküritizasyon” yaparak, kiralanan varlıkları nakde çevirebilmektedirler.
Ödeme Esnekliği	Murabahada sözleşme ile belirlenmiş ödeme planına sadık kalınması söz konusudur.	İcare yönteminde kira taksitlerinin ödenmemesi durumunda, ilgili taksitler müşteriyle

		mutabık kalınarak sonraki aylara ertelenebilmektedir.
Yatırımcıya Destek	Murabaha yönteminde kısa ve orta vadeli alım satım söz konusu olduğundan, faaliyetlerinin finansmanı için daha çok uzun vadeye ihtiyaç duyan kredili müşteri; icare yöntemine göre nispeten daha düşük avantaj sağlamaktadır.	- İcare yöntemi orta ve uzun vadeli bir finansman aracı olduğundan ve kiralanacak malın fiyatı bir seferde belirlendiğinden kredili müşteri birçok avantaj yakalamaktadır. Uzun vadede yaşanacak fiyat artışları, kur farkları vs. icarede; sözleşmeyle sabitlenmiş fiyata etki etmemektedir.
Dönüşüm Kabiliyeti	- Murabahada ödeme olmama durumunda; “nakde çevirme-mala el koyma-vadeyi esnetme-borcu ileriye alma” gibi avantajlar söz konusu değildir. Zira mülkiyet müşteridedir	İcarede ödeme olmama durumunda; “nakde çevirme-mala el koyma vadeyi esnetme-borcu ileriye alma” gibi avantajlar vardır. Zira mülkiyet kira süresince İslami bankadadır.

Kaynak: Celebcioğlu, 2017, 224

3.3.6 Mufavada

Mufavada, kar ortaklığı şeklinde açıklanmaktadır. “İki ve daha çok kimse, aralarında tam eşitlik üzere, şirket sözleşmesi yaparak, şirket anaparası olabilecek bütün mallarını ortaklığa tahsis ettikleri halde, sermaye miktarları ve kardan olan payları eşit olursa, böyle bir şirket türüne “mufavada şirketi” denir.” (Mecelle, 1331)

Günümüz kolektif şirketleri benzeri bir usül ile kurulan mufavada akdi, ancak birbirine güvenen kişiler arasında kurulmaktadır. Mufavada akdinde, akdin tarafları, herhangi bir durumda tüm mal varlıkları ile sorumlu oldukları için karşılıklı güven olmadan kurulabilecek bir sistem olarak görülmemektedir. Ancak kurulduğu takdirde dış kullanıcılar için, ortaklar tüm mal varlıklarıyla sorumlu olduğu için, daha güvenilir şirketler olarak görülmektedir. Mufavada akdinde ortaklar birbirlerinin hem kefil, hem vekili niteliğindedir. Ortaklar birbirlerinin borçlarını ödemek zorunda oldukları gibi, birbirleri adına işlemlerde yapabilmektedir. Bu nedenle ortakların tamamının akli dengesinin yerinde olması beklenir. Bir şirketin mufavada ortaklığı olabilmesi için, ancak tam eşitlik olması gerekir. Ortaklar arasında eşitlik olmaması durumunda bu ortaklık, inan ortaklığına dönüşmektedir.

3.3.7 İnan

Sermaye-sermaye ortaklığı şeklinde açıklanan ortaklık çeşididir. İki veya daha çok kişinin sermaye koyarak bir proje gerçekleştirmek yada ticaret yapmak üzere kar ortaklığı biçiminde bir ortaklık kurmasıdır. İnan ortaklığının mufavada ortaklığından temel farkı, ortakların eşit miktarda sermayeye sahip olmamasıdır. İnan ortaklığında sermayedarlar, kar paylaşımında sermayeleri oranında dağıtmak zorunda değildir. Ancak zarar durumunda zarar herkesin sermayesi oranında dağıtılmaktadır.

Mufavada şirketinden farklı bir yönü de, ortaklar birbirinin vekilidir ancak kefil değildir. Kefalet yetkisi bulunmadığı için İnan ortaklığında, kefalet şartlarını sağlayamayan kişilerde ortak olabilir.

İnan ortaklığı her çeşit ticaret yapmak üzere genel olabileceği gibi tekstil, demir, inşaat malzemesi, taneli bitkiler gibi belirli ticaret türünde özel de olabilir. Diğer yandan inan şirketi Müslümanla gayrimüslim arasında da caizdir. Çünkü bu ortaklıkta eşitlik şartı yoktur.(Döndüren, 2016, 414)

İnan ortaklığı ana sözleşmesinde şirketin yönetimi, ortakların çalışma şartları, emekleri karşılığında alacakları ücret ve karın paylaşılması gibi hususlar belirtilir. Bunlar ortaklar için bağlayıcıdır. Hadislerde şöyle buyrulur: “Müslümanlar kendi aralarında belirledikleri şartlara uyarlar. Ancak haramı helal, helalı haram kılan şart

müstesnadır. Kar, ortakların serbestçe belirlediği şartlara göre paylaşılır. Zarara katlanma ise, sermaye oranlarına göre olur.”(Zeylai, 475)

İnan ortaklığı hukuki bakımdan, günümüz anonim ortaklığına benzer. Ancak işleyiş bakımından önemli farklılıklar vardır. Nitekim günümüz anonim şirketlerinde, kimi zaman yıllarca dağıtılmayan karlar yüzünden, şirket malvarlığı çok aşırı büyüdüğü halde, yüzde kırk dokuzu teşkil eden azınlık, bu büyümeden yeterince yararlanamamaktadır. Çünkü ne kar almakta ve ne de gerçek değeriyle hisse senedini satabilmektedir. İslamî inan şirketi anlayışında ise, dönem sonunda bir ortak bile kardan payını istese, bunu hesaplayıp vermek gerekir. Çünkü şirketin kuruluş amacı kar vermektir. Belki ilk kuruluş sırasında şirket belli bir güce ulaşınca kadar karın da anaparaya eklenerek, paylara yansıtılması ilkesi ana sözleşmeye konulabilir. Bunun yanında, kardan pay alanların payını sabit tutup, almayanlarınkini anaparaya eklemek yoluyla, şirket paylarına esneklik getirmek mümkündür.

Sonuç olarak İslam’ın öngördüğü şirket yapısı ve statüsü araya banka veya devlet kredileri girmeksizin tasarrufları doğrudan yatırımlara sevk edebilecek güçtedir. Gerek inan ortaklığı ve gerekse bundan sonra inceleyeceğimiz vücut (kredi), ziraat ortaklığı, bağ-bahçe ortaklığı ve mudaraba gibi yöntemler İslam toplumunun ekonomik yapısında güçleri birleştirip, refahı tabana yaymanın aracı olarak değerlendirilebilir.

3.3.8 Vücut

Vücut ortaklığı, kredi ortaklığı demektir. İtibar sahibi iki ya da daha fazla kişinin, bir malın alım satımını yapmak için, itibarları sayesinde veresiye mal alıp, peşin satarak elde ettikleri karın paylaşılmasına dayalı ortaklık şeklidir. Bu ortaklık şeklinde, başlangıçta edinilen borçların ve ileride mal alımından doğacak borçları, ortaklar eşit ya da farklı miktarlarda üstlenebilirler. Kar dağıtımını da bu borç üstlenme oranı nispetinde yapılmalıdır.

Burada ortaklar ne miktar borç üstlenmişlerse, karı da o oranda paylaşırlar. Çünkü bir ortaklıkta kara hak kazanma üç sebepten birisiyle olur: a) Sermaye, b) Emek, c) Emekle birlikte zarar riskini üstlenme. İşte kredi veya ticari itibar ortaklığında, her bir ortağın kara hak kazanması, zarara katlanma oranındadır. Mesela; iki ortak veresiye mal

alıp satmak ve elde edilecek karı paylaşmak üzere anlaşsalar, bunlardan birisi borçların yalnız üçte birinin rizikosunu üstlenmişse, karın da üçte birine hak kazanır. Zarar durumunda da bu zararın yalnız üçte birini tazmin etme yükümlülüğü bulunur.

Sonuç olarak kredi ortaklığı yoluyla, başlangıçta hiç sermayesi bulunmayan ortaklar, itibarları ve dürüst çalışmaları sonucunda, büyük sermaye birikimi oluşturabilir ve ilerleyen yıllarda büyük müteşebbis olabilirler.

3.3.9 Şirket-i A'mal

İki ve ya daha çok kişinin bir işi yapmayı taahhüt ederek, elde edilecek karı paylaşmak için oluşturacakları ortaklıktır. Bu ortaklık biçimine beden ortaklığı da denilmektedir. Çünkü sözleşmenin konusu bir işin yapılması, yada bedenen çalışılmasından ibarettir. İnşaat müteahhitliği, ortak muhasebe bürosu, ortak mali danışmanlık bürosu, ortak hukuk bürosu, terzilik, boyacılık ve benzeri taahhüt işleri bu niteliktedir. Burada ortakların aynı meslekten olması da gerekli değildir. Buna göre, bir muhasebe bürosu ile bir hukuk bürosu işlerini birleştirerek, kazancı aralarında yarı yarıya paylaşmak üzere anlaşsalar, bir iş ortaklığı meydana gelmiş olur. Ancak aynı meslekten olanların böyle bir ortaklık kurması daha kolaydır.

İş ortaklığının hükümleri şöyledir;

a) İş ortaklığında, her bir ortağın taahhüt ettiği iş diğer ortağı da bağlar. İstihsan deliline göre işin sahibi, işin yapılmasını dilediği ortaktan isteyebilir. Aynı şekilde her ortak da iş sahibinden ücretin tümünü talep edebilir. İş sahibi herhangi bir ortağa ödemeyi yapmakla sorumluluktan kurtulur.

b) İş ortaklığında karın paylaşılması yapılan işe göre değil, taahhüdü tazmin yükümlülüğüne göre olur.

3.3.10 Muzaraa

İki veya daha fazla kişinin ziraat alanında işbirliği yapmak için bir ortaklık kurmasıdır. Bir fıkıh terimi olarak şöyle tarif edilir: Bir taraftan arazi, diğer taraftan çalışma olmak üzere, çıkacak ürünün belirli oranlarda paylaşılması şartı ile yapılan bir ortaklık sözleşmesidir. Bu ortaklığa “muzaraa” veya “muhabere” denir. Bahçe bir

taraftan, ağaçların bakımı diğer taraftan olmak üzere yapılan bağ-bahçe ortaklığına ise “müsakat” adı verilir.

Ebû Yusuf (ö.182/798) ziraat ortaklığını emek-sermaye (mudaraba) ortaklığına kıyas ederek caiz görmüştür.

Ziraat ortaklığının geçerli olması ve tarafları anlaşmazlığa düşürmemesi için aşağıdaki şartlara uyulması gerekir: a) Ziraat ortaklığı yapacak tarafların akıllı ve ergin olması, b) Ekilecek tohumun cinsinin ve kimin tarafından verileceğinin belirlenmesi, c) Toprağın tarıma elverişli olması, sınırlarının belirlenmesi ve işletmeciye teslim edilmesi, d) Çıkacak ürünün taraflar arasında paylaşım oranlarının belirlenmesi, e) Ortaklığın süresinin tespit edilmiş olması gereklidir.

“Ürünün yetişmesine yönelik sürme, ekme, çapalama, sulama, ilaçlama ve gübreleme gibi tüm masraflar işletmeciye aittir. Ancak aksi kararlaştırılmadıkça ürün yetiştikten sonraki hasat masrafları, ürünü paylaşma oranlarına göre ortaklarca karşılanır.” (Döndüren, 2016, 441)

Günümüzde ziraat ortaklığı, toprak sahibi ile girişimci ziraatçı ve sermaye sahibi üçlüsü tarafından da tesis edilebilir. Şöyle ki, işletmeci ekim ve bakım işlerini fiilen yürütme karşılığında mesela üründen % 30, sermaye sahibi veya finans kurumu ise sürme, çapalama, sulama, ilaçlama ve gübreleme gibi bütün masrafları üstlenmesi karşılığında üründen % 30 pay alsın, mevsimin uygun gitmesi durumunda anaparanın toprak bereketiyle birkaç katına çıkması mümkündür. Uzman ziraat mühendisi ya da teknisyenin yılın bir kaç ayında yapacağı böyle bir organize karşılığında, çıkan üründen sermaye sahibi kadar pay alabilmesi, bilinçli tarım için en büyük teşvik olur. Burada işletmeci ile, sermaye sahibi ya da finans kurumu, birlikte emek tarafını, toprak sahibi ise sermaye tarafını oluşturmuş bulunur. Bu uygulama ABD ve benzeri yerlerdeki risk sermayesi uygulamasında görülen a) Proje sahibi bilim adamı, b) Girişimci finans kurumu ve c) Sermaye sahibi üçlünün benzeri olur. Bu yöntemde de ilk iki unsur, birlikte emek tarafını oluşturmaktadır. Ziraat Bankası'nın, böyle bir yöntemle ve kontrollü kredi vermesi durumunda tarım ve hayvancılık sektörünün rasyonel ve rantabl bir verimlilik düzeyine ulaşacağı söylenebilir.

3.3.11 Müsakat

Meyve bahçesi sahibi ile, bu bahçenin sulama ve bakım işlerini üstlenecek kişi arasında, elde edilecek ürünü paylaşmak üzere yapılan bir ortaklık sözleşmesidir. Buna “müsakat”, denildiği gibi Medine yöresinde “muamele” de denilmiştir. Başka bir deyimle müsakat; işletmecinin, bağ ve bahçeden elde edilecek ürünün bir bölümü karşılığında sulama bakım ve ıslah işini üstlenmesidir. Sözleşme sırasında, elde edilecek meyvelerin paylaşılma oranı yüzde olarak belirlenmelidir.

Bağ-bahçe ortaklığında, bahçeyi çapalama, sulama, aşılama, budama ve ilaçlama gibi masraflar işletmeciye aittir. Ancak bunlardan ağaçların gelişmesine veya ürünün toplanmasına yönelik olarak yapılacak masraflar, ürünü paylaşma oranında taraflarca karşılanır. Gübreleme ve toprağın sürülmesi bu kapsamdadır.

3.3.12 Mugarase

Meyve bahçeleri için, bakıp sulama karşılığında, çıkacak ürünün bir bölümünü alma üzerinde bağ-bahçe ortaklığı caiz olduğu gibi, meyvesi olmayıp yalnız kerestesinden yararlanılan kimi ağaç türleri üzerinde de ortaklık sözleşmesi yapılabilir.

Günümüzde kavak dikip, bakımını yapma ve kesim zamanı gelince de anlaşma esaslarına göre kesip paylaşma şeklinde “ağaç dikimi ortaklığı” uygulanabilir. Böylece toprağı olup bunu değerlendiremeyen kimse ile, çalışmak istediği halde toprağı bulunmayan kimseyi, mugarase muamelesi ortak olarak bir araya getirir.

3.3.13 Sukuk

“Sukuk Arapça kökenli bir kelime olup; Türkçesi “menkul kıymet”, İngilizcesi “security”dir. Arapça “sak” kökünden türeyen sukuk kelimesi köken olarak; sertifika ve vesikalar anlamına gelmektedir. Sertifika veya vesika anlamına gelen “sak” kelimesinin çoğulu ise “sukuk” olmaktadır ki, kavram olarak “sertifikalar” ya da “saklar” anlamına gelmektedir.” (Diyanet İşleri Ansiklopedisi, 2000, 178) “Tanım anlamına bakıldığında; ”mevcut mal, menfaat veya proje halindeki varlığın ortaklığı ifade eden eşit değerli kıymetli evrak haline getirilerek yatırımcılara arz edilmesi işlemine ”menkul kıymetleştirme”, bu işlemi temsil eden belgeye ise ”sukuk” denilmektedir. Ticari

hayatta yükümlülükleri gösteren kağıtları ifade eden sukuk kelimesi dolayısıyla, bir evrak olarak ortaklık hakkı sağlayan ve belirli bir meblağı temsil eden misli yani satandart nitelikte bir belge olmaktadır.” (Bayındır, 2015, 98)

“Arap piyasalarında bono ve tahviller için ”senet” kelimesi kullanılırken, İslami finansman bonoları olan saklar için ise sukuk kelimesi kullanılmaktadır. İslami Finans mühendislerince “varlık senedi” şeklinde isimlendirilebilecek olan sukuklar, diğer senetlerden farklı olarak, herhangi bir varlığa dayanmak zorundadır. Burada varlık olarak ifade edilme hali, malın somut olarak gözle görülür şekilde var olması demektir. Günümüz İslami Finans kurumlarının, bir müşterisini kredilendirmesi halinde onun aldığı kaynağı nerede kullanacağını bilmesi ve ona göre kredi tahsisine gitmesi, varlığın aslında gözle görülür yani somut hale gelmesine bir örnek teşkil etmektedir. Dolayısıyla İslami Finansa ihraç edilen bütün sertifikaların temelinde gerçek bir ticari ilişki ve gözle görülür bir maddi gerçeklik aranması aslında bu ihtiyaçtan ortaya çıkmaktadır. Hal böyle olunca Arapların menkul kıymetleri “senet” ve ”sukuk” olarak ayırmalarının temelinde de bu gerçekliğin yattığı aşikar olmaktadır.” (Yozgat, 2010, 43)

Tablo 6: Sukuk ve Tahvil-Bono Arasındaki Farklar

	Sukuk	Tahvil-Bono
Özü	Borç değildir. Belirli varlık veya proje gibi hizmetlerde yatırımcıların bölünmez hisselerini ve haklarını temsil eder.	İhraç edenin borcudur.
Dayanak Varlık	Minimum %51 maddi varlıklara dayanır.	Gerekli Değildir.
Haklar	Proje, dayanak varlık veya bir hizmet üzerinde yatırımcıya	Genelde dayanak varlık olmadığı için teminata bağlanmamıştır.

	mülkiyet hakkı tesis eder.	Alacaklılar alacaklarını doğrudan borçludan talep ederler.
Teminat	Yapılandırılmış ek teminatların yanı sıra temel varlıklarda veya projelerde sahiplik hakları ile teminatlandırılmıştır.	Genellikle teminatsız senetlerdir.
Anapara ve Gelir	İhraç eden tarafından garanti edilmez.	İhraç eden tarafından garanti edilir.
Amaç	Faizsiz bankacılık prensiplerine uygun amaçlar dahilinde ihraç edilir.	Herhangi bir amaç için ihraç edilebilirler.
Sertifika Sahiplerinin Sorumluluğu	Sertifika sahipleri temel varlıkların/projelerin performansından payları oranında etkilenir.	Bono sahipleri dayanak varlık söz konusu olmadığı için dayanak varlığın performansından değil, borçlunun durumundan etkilenirler.

Kaynak: Özsoy.2012; 189

3.3.13.1 Sukuk Çeşitleri

a) İcare Sukuk

“Kıradaki varlıkların aslına malik olmayı sağlayan sukuk; kiraya verilmiş veya kiralanması vaad edilmiş bir malın malikinin veya onun vekili olarak hareket eden bir finansal aracı kuruluşun birbirine eşit değerinde ihraç ettiği sertifikalardır.” (AAOIFI, 2012,371) şeklinde tanımlanmıştır.

“Ülkemizde sukuk uygulamaları ilk olarak SPK düzenlemeleri ile mevzuata girmiş olup; başlangıçta bu uygulamanın sadece icare (kiralama) esaslı ile ihraç edileceği şarta bağlanmıştır. Belirtilen nedenden dolayı sadece icare yani kiralama alanında yapılan söz konusu düzenlemeler; ülkemizde sukuk sertifikasının “kira sertifikası” olarak anılmasına sebebiyet vermiştir. Ülkemizde geçmişte sadece bu alanda yapılan düzenlemeler nedeniyle yerleşmiş kira sertifikası deyiminin, günümüzde diğer sukuk türlerinde kullanılması elbette birçok karışıklığa sebep olmaktadır ve bu konu düzeltilmelidir.”(Yanpar, 2014,215)

b) Müşareke Sukuk

“Müşareke akdine dayalı sukuk; ortaklardan birisinin veya üçüncü bir tarafın Müşareke ortaklığı esasına göre yönetmek üzere görevlendirdiği projeleri veya iktisadi faaliyetleri temsil eden ortaklık sertifikalarıdır.” (AAOIFI, 2012,371) şeklinde tanımlanmaktadır.

“Müşareke sözleşmesi, esasen iki yada daha fazla kişinin ticaret yapmak ve bu ticaretten elde edilecek karı paylaşmak üzere tesis edilen ortaklığa aracılık eden sözleşme olmaktadır. Tarafların emekle birlikte sermaye de koyabildikleri söz konusu ortaklık türünde; bu konuda yapılan sukuk işleminin de “girişim ortaklığı sukuku” yada joint venture sukuku” olarak adlandırıldığı görülmektedir.”(Yanpar, 2014,216)

c) Mudaraba Sukuk

“Mudaraba akdine dayalı sukuk; ortaklardan birisinin veya üçüncü bir tarafın mudaraba ortaklığı esasına göre yönetmek üzere amacıyla birbirine eşit değerinde ihraç edilen sertifikalardır.” (AAOIFI, 2012, 371)

“Mudarabade, bir taraf sermayesiyle diğerk tarafsa emeğiyle katkıda bulunarak bir ortaklık tesis edilmektedir. Sermayedar konumundaki ortağın, projenin tüm masraflarını üstlenmesi ve şayet kasıt yoksa gerçekleşen zararı da karşılamasının esas olduğu mudaraba ortaklık türünde, tamamen güvene dayalı bir ortaklık ilişkisi söz konusu olmaktadır. Belirtilen özellikleri aynen geçerli olduğu mudaraba sukukta ise, sertifika iracatçısı yani sertifikayı çıkaran taraf, sözleşmeye emeğiyle ortak olan girişimci konumundaki mudarib olmaktadır.”(Yanpar, 2014, 216)

“İlgili ortaklıkta, fon verenler sermaye sahiplerini, toplanan fonlar da mudaraba sermayesini temsil etmektedir. Öte yandan söz konusu ortaklıkta sertifika sahipleri ise, mudaraba faaliyetindeki varlıkların ve anlaşma başına düşen karpayının sahibi konumunda olmaktadırlar. Sertifika sahipleri para vererek hisseleri oranında sermayedar olduklarından, şayet gerçekleşirse oluşan zarar ve kayıpları aynı zamanda üstlenmektedirler.” (Tok, 2008, 11)

d) Murabaha Sukuk

“Murabaha akdine dayalı sukuk; murabaha konusu malın alımını fonlamak amacıyla birbirine eşit değerde ihraç edilen sertifikalardır.”(AAOIFI, 2012,372)

“Murabaha, malın alış fiyatı veya maliyeti üzerine bir miktar karpayı ekleyerek yapılan satış olarak tanımlanmaktadır. Murabahada alıcı ödemeyi spot olarak yapabildiği gibi vadeli ve taksitli şekilde de yapabilmektedir. Murabah sukuk, murabaha satıştan kaynaklanan ödemelerin bir borcu temsil etmesi ve İslam hukukunda borçların alış- veriş konu olmaması nedeniyle halen kabul görülmeyen ve tartışmalı bir yapıya sahip olmaktadır.”(Yanpar, 2014, 217)

“Murabaha sukuk, murabahaya konu olan malın alımını fonlamak amacıyla, eşit değerkli olarak ihraç edilen sertifikalar olmaktadır. Bu sukuk türünde sertifika ihraç eden yani çıkarıp satan taraf emtia murabahasının satıcısı, murabaha alan emtianın alıcısı ve söz konusu fon da emtianın satın alma maliyeti oluşturmaktadır. Sertifika sahipleri, murabaha emtiasına sahip olurlar ve emtianın tekrardan satışında nihai satışının gelirine de ortak olmaktadırlar.” (Tok, 2008, 12)

e) Selem Sukuk

“Selem akdine dayalı sukuk; arz gelirlerinden selem sermayesini tahsil etmek amacıyla birbirine eşit değerde ihraç edilen sertifikalardır. Bu sertifikaları satın alan selem konusu malın maliki olurlar.” (AAOIFI, 2012,372)

“Selem, ödemenin alıcısı tarafından sözleşmenin düzenlendiği anda yapılması, ancak satışa konu varlığın belirli bir vade sonunda alıcıya teslimini öngören istisnai bir akit türü olmaktadır. Selem sukuk ise, selem sözleşmesine dayanmakta olup, yatırımcıların sukuk satın alarak sağladıkları fonları, yükümlü şirketin gelecekte teslim edeceği varlıkları satın almak maksadıyla kullanılır.” (Yanpar, 2014,217)

“Burada selem sermayesi toplanması gayesiyle eşit değerli olarak selem sukuku ihraç edilmekte olup, ihraç edilen bu sertifikaları satın alanlar, selem bazlı satılan malların aynı mülkiyetinide satın almaktadırlar.” (Tok, 2008, 13)

f) İstisna Sukuk

“İstisna akdine dayalı sukuk; arz gelirlerinden elde edilen geliri istisna akdine konu olan projeyi gerçekleştirmek ve/veya akit konusu malın imalatını sağlamak amacıyla birbirine eşit değerde ihraç edilen sertifikalardır.” (AAOIFI, 2012,372)

“İstisna akdi, üretici ve alıcı arasında düzenlenen ve üreticinin ürettiği malı ileriki bir vadede teslim etmeyi taahhüt ettiği bir akit türü olmaktadır. Fiyatın önceden net bir şekilde belirlendiği ancak ödemenin ister mal tesliminden sonra isterse üretim bitmeden taksitler halinde yapıldığı bu akit türünde, fiyatın baştan sabitlenmesi ve ürüne ilişkin özelliklerin net bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir. İstisna sukuk ise, istisna sözleşmesinin esas alındığı bir sukuk tipi olmaktadır. Bu sistemde sukuk sahipleri olan yatırımcılar alıcı, yükümlü şirket ise üretici konumunda olmaktadır.”(Yanpar, 2014, 218)

3.3.13.2 Sukuk İşleminin Şartları

Sukuk akdinin gerçekleşmesi için aşağıdaki şartları sağlaması gerekmektedir

“Bir sukuk işleminin geçerli olmasını sağlayan şartlar;

- Fıkhi Açıdan Kesin Bir Dayanağının Bulunması,
- Misli, Standart ve Somut Bir Varlığa Dayanması,
- Sertifikaların Borcu Değil, Mülkiyeti Temsil Etmesi,
- Sertifikaları, Hisse Senetleri ve Diğer Menkul Değerlerden Ayıran Özelliklere Sahip Olması,

- Sukuk Sertifikasına Konu Malların, Şeriata Uygun Olması,

- Sukuğa Konu Ürünün İkincil Piyasada İşlem Görmesi,

- Sistemin Faizli Satış Sistemine Eşdeğer Olmaması,

- Mal ve Menfaat Satımına Eşdeğer Olması,

- Alacağın Aynı Mal Karşılığı Peşin Satım İle Nakde Çevrilebilmesi,”(Bayındır, 2015, 118) olarak açıklanmıştır.

AAOIFI ise sukuğa ilişkin şartlarını şöyle sıralamaktadır;

- “Sukuk sahibi, gerçek varlığa ilişkin tüm hak ve yükümlülükler tek başına sahip olmalıdır. Bu doğrultuda sukuk çıkaran ihracatçı, hiçbir hakkı kendi üzerinde bulundurmamalı, sukuk sahibine devretmiş olmalıdır.

- Gerçekleşen gelirin, beklenen gelirden az olması durumunda sukuk ihracatçısının, beklenen geliri sukuk sahiplerine borç olarak vermesi caiz değildir.

- Sukuk ihracatçısı, mudaribi ortak yada vekilin sukuka konu varlıkları, sukuk sahiplerinden vade sonundaki ödeme zamanında nominal yani yazılı değeri üzerinden geri alması caiz değildir. Bu varlıkların ”piyasa-net-makul değer-satış anında karar verilen değer” anlamına gelen reel değerden geri alınması gerekir.

- Sukuka ilişkin her konu ve anlaşma taraflar arasında dikkatli bir şekilde incelenmeli ve takip edilmelidir. Bu kurallar ile finansal sektörde, standart oluşturmak amaçlanmaktadır.

- Bir sukuk, sahip olunması mümkün olan ve satılabilen gerçek varlıkları temsil etmelidir. Sukuk ihracını idare eden kimsenin, sahiplik transfer edildiği durumda bunu yasal kayıtlarda mutlaka göstermelidir.

- Çıkarılmış bir sukuğun sadece alacak yada borçları temsil etmesi caiz değildir. Ancak ticari yada mali bir kuruluşun finansal yükümlülük portföyünü sarması durumunda, satışa giren borç ve alacaklar bundan istisna olmaktadır.

- Mudarib, sukuk ihracatçısı, ortak yada vekil olmamak şartıyla kiracının, bir icare sukuğa esas olan varlıkları, sukuğun itfa tarihinde nominal değeriyle satın alma taahhüdünde bulunması caizdir.

- Şeriata dayanan danışma kurulları, sadece fetva vermekle kendilerini sınırlamamalı, aynı zamanda ihraca ilişkin bütün sözleşme dökümanlar incelenmeli ve bunlara ilişkin uygulamalar düzenli olarak gözlemlenmelidir.” (Yanpar, 2014,212)

Sukuk türlerinin, sukuğa konu yöntemlerle kıyaslaması aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 7: Sukuk Türlerinin, Sukuğa Konu Yöntemlerle Kıyaslanması

Alan	Sukuğa Konu Yöntemler	Sukuk Türleri
İcare Sukuk	-İcare sukuka konu yöntem olan icare akdi, kiralama karşılığı birşey verme anlamına gelmekte olup; faaliyetlerinin finansmanı için bir mal yada gayrimenkulü satın almak yerine kiralamak yoluyla bundan fayda sağlanması ve bunu gerçekleştirirken İslami Finans kurumunu buna aracı etmesi anlamına gelmektedir. - Normal şartlarda	-İcare yönteminin konu edildiği icare sukukda ise, kirada bulunan gayrimenkulün üzerinde bulunan eşit ortaklığın sahibine gayrimenkulün intifa hakkını ve kira gelirini sunmak söz konusudur. İcarenin yönteminin sukukda bu kadar yoğun kullanılma sebebi, icare sözleşmesi ile sukuğun kolay satılabilir nitelikde olmasıdır. -

	<p>gerçekleşen icare işleminde İslami Finans Kuruluşları depolama, saklama vs. hususlar nedeniyle aldıkları malları genellikle “mülkiyetin devri sonuçlanan icare” akdi şeklinde kullandırmakta ve malı elinde fazla bekletmemektedir.</p>	<p>Bu sukuk çeşidi sahibine kirada bulunan gayri menkulün mülkiyet hakkını ve gayrimenkulün kirasını alma hakkını ve kiracıyı mağdur etmeden alım-satımını yapma hakkı vermekte olup; ülkemizden fazla kullanılan yöntem olduğundan diğer yöntemlerde bu adla anılmaktadır</p>
Müşareke Sukuk	<p>Müşareke sukuka konu yöntem olan Müşareke akdi; iki yada daha fazla kişinin ticaret yapmak ve bu ticaretten sağlayacakları karı paylaşmak üzere tesis ettikleri, tüm tarafların sermayeemek katılımında bulunabildikleri, ortaklık türü olmaktadır. - Normal olan Müşareke yönteminde; faaliyetlerinin finansmanına yönelik olarak İslami Finans kurumuna başvuran kredili müşteri, çok büyük sermaye gerektiren projelerde bir bakıma sermaye tedarikinde bulunmaktadır. Bu ortaklıkta sukuk kullanılmamakta ve sözleşme kafi gelmektedir.</p>	<p>-Müşareke yönteminin konu edildiği Müşareke sukukda ise, fon sağlayıcı- lar ortak hükmünde olup, sukuk sahipleri hisseleri oranında ilgili ortaklıkta pay sahibi olmaktadır. - Girişim ortaklığı sukukuda denilen ilgili yöntemde, normal Müşarekeden farklı olarak aracı konumundaki SPV vade bitimine kadar tüm payları satın almaktadır. Vade dolduğunda sukuk sahiplerinin ortaklık üzerinde hiçbir haklarının kalmadığı bu yöntemde, katılanlar kardan elde ettikleri paya ilave olarak anaparalarını alarak ortaklığı sonlandırmaktadırlar.</p>

Mudaraba Sukuk	<p>- Mudaraba sukuka konu yöntem olan mudaraba akdi, bir tarafın sermayesi ile diğer tarafın ise emeği ile ortak olduğu bir ortaklık türü olup; burada sermayedar olan taraf genelde İslami Finans kurumu olmaktadır. - İlgili ortaklıkta sermayedar hükmünde olan tarafın, tüm masraf ve maliyetlere katılma yükümlülüğü bulunmakta olup; ayrıca kasıt olmaksızın tüm zararları da karşılanması gerekmektedir.</p>	<p>- Mudaraba yönteminin konu edildiği mudaraba sukukta ise, sertifikayı çıkaran taraf SPV şirketi olup; sertifika satın alarak fon verenler sermayedar, sağlanan fonlar ise şirketin sermayesi olmaktadır. - Sertifika sahipleri hisseleri oranında şirketin sahibi olduklarından gerçekleşen kardan pay aldıkları gibi zarar ve masraflara da hisseleri oranında iştirak etmektedirler.</p>
Murabaha Sukuk	<p>Murabaha sukuka konu yöntem olan murabaha akdi, bir malın alış fiyatı ile maliyeti üzerine bir miktar karpayı eklenerek yapılan vadeye dayalı satış işlemi olmaktadır. - Murabaha yönteminde alıcı ödemeyi spot şekilde yapabildiği gibi vadeli ve taksitli olarak da yapabilmektedir. Bu yöntemde kredili müşteri faaliyetlerinin finansmanına yönelik olarak ihtiyaç duyduğu malı finans kurumu vasıtasıyla satın almakta, ardından finans kurumuna bedeli vadeli şekilde sonradan yapmaktadır.</p>	<p>- Murabaha yönteminin konu edildiği murabaha sukukta ise, SPV denilen aracı kurum sukuk ihracı yoluyla elde ettiği fonlardan aldığı malı nihai alıcıya satmakta, malı talep eden alıcı ise satışa ilişkin ödemeleri belirli vadeler halinde taksitli olarak ödemektedir. - Yapılan taksitli ödemelerden hisseleri oranında gelir elde eden sukuk sahiplerinin almış olduğu bu fonlar fikhen borç üzerine tesis edilmiş bir kazanç olarak görüldüğünden, fikhen faize eşdeğer sayılmaktadır.</p>

Selem Sukuk	<p>Selem sukuka konu yöntem olan selem akdi, ödemenin alıcısı tarafından sözleşmenin düzenlendiği anda çoğunlukla tamamen ve nakden yapıldığı ancak, sözleşmeye konu malın ileriki bir vadede teslim edildiği bir akit türü olmaktadır. - Genellikle ziraat ve bazı ticaret işlemlerinde yapıldığı görülen selem akdinde, ziraatçi üreteceği malın parasını önceden alarak, mahsulü daha sonradan alıcıya teslim etmektedir. Söz konusu yöntem mal ortada olmadan yapılan bir alışverişe dayandığından fihhi açıdan istisnai satış işlemleri arasında yer almaktadır.</p>	<p>Selem yönteminin konu edildiği selem sukukta ise, yatırımcıların sukuk olarak sağladıkları fonlar, üreticinin gelecekte teslim edeceği malın satın alınmasında kullanılır. - SPV adı verilen aracı kurum vasıtasıyla ihrac edilen sertifikaları satın alan sukuk sahipleri, ilgili malın mülkiyetinide hisseleri oranında ele geçirmektedirler. -Sukuk sahiplerinin buradaki amacı, ilgili malın nihai alıcısına satılması sırasında oluşan gelirden pay almak ve sukukun vadesinin bitiminde koydukları anaparayı geri alarak ortaklığı sona erdirmektedir.</p>
İstisna Sukuk	<p>İstisna akde konu yöntem olan istisna akdi, özelliği olan bir malın gelecekte üretilmesi amacıyla önceden siparişinin verilmesi, ödemenin anlaşmaya bağlı olarak sonradan mal teslimi sırasında toptan yada vadeler halinde kısım kısım ödendiği bir akit türü olmaktadır. Bu akit türünde maksat özelliği olan kişiye özel ürünün finansmanında nakit</p>	<p>İstisna yönteminin konu edildiği istisna sukukta ise, yatırımcılardan sukuk ihrac edilerek temin edilen fonlar, üreticinin gelecekte üretimini tamamlayıp teslim edeceği ürünün satın alınmasında kullanılmaktadır. Sukuk sahiplerinin buradaki amacı üretilen ürünü satın almak değil, ürünün satışından gelir elde etmek vade sonunda</p>

	sağlamak ve belirlenen vadeden yararlanmaktır.	koydukları anaparayı geri almak olmaktadır.
--	--	---

Kaynak: Celepoğlu, 2017, 241

3.3.14 İstisna

“İstisna üretim ile ilgili bir akit türü olup, İslami Finans’ta gerek üretim gerekse ticarî faaliyetlerin desteklenmesinde büyük önem arz etmektedir. İstisna genel anlamda selem gibi bir malın ileriki bir vadede üretilip teslim edilmek üzere, önceden sözleşmede kararlaştırılan fiyatla satılışının gerçekleştirildiği bir akit türü olmakla birlikte selemden farkı; inşaat, gemi inşaaası, alt yapı projeleri gibi büyük hacimli projelerde söz konusu olması, sözleşme konusunun inşa yada imal edilmeye dayalı olması, ödemenin avans olarak önceden gerçekleştirilmesinin zorunlu olmayarak kademeli ödemeyi de kapsayabilmesi gibi hususlara dayalı olmasıdır”(Eskici, 2007, 72)

İstisna; “satıcının kendi malzemelerini kullanarak özellikleri belirlenmiş bir malı üretmek üzere alıcı ile yaptığı bir üretim sözleşmesi” (AAOIFI, 2012:) ya da daha basit ifadesiyle “belli bir bedel karşılığında bir kimsenin sanat erbabıyla gerçekleştirdiği anlaşma” (aktaran Çeker, 2005: 133) şeklinde tanımlanmaktadır.

Mesela ayakkabıcıya veya marangoza gidip belli ölçüler ve modeller dahilinde malum fiyatlarla ayakkabı ya da pencere yaptırmak bu kapsama girmektedir. İstisna modelinde, bedeli peşin vermek şart değildir. İstisna’da sipariş veren kişi, malı görünce alıp-almama/seçme hakkına sahip (muhayyer) olur. Eğer mal anlaşma şartlarına uygun ise almak zorundadır; değilse vazgeçebilir (Asutay, 2011: 53)

İstisna bir imalat sözleşmesidir. Bir istisna sözleşmesi altındaki satıcı, malı, önceden anlaşmaya varılan bir fiyatta açık spesifikasyonlarla geliştirmeyi ve üretmeyi ve önceden üzerinde anlaşmaya varılmış bir zaman döneminden sonra teslim etmeyi üslenir. İstisnanın tek özelliği, peşin olarak veya sözleşme zamanında hiçbir ödeme yapılmamasıdır. Bu, her iki tarafın yükümlülüklerinin gelecekle bağlantılı olduğu, saf ve belki de tek forward sözleşmedir. Alıcı, üzerinde anlaşmaya varılan dönemde kısım kısım veya zaman döneminin sonunda tam olarak fiyatın ödemesini yapar. İstisnada,

satıcı ve imalatçı farklı kimseler olabilir. Bu, İslami bankalar gibi finansörler veya aracılardan, paralel bir istisna sözleşmesi altında, geliştirme, imalat veya konstrüksiyon işini üçüncü bir tarafa vermek suretiyle, istisnaya angaje olmalarını sağlar. Böylece, istisna, artık, finansman ürününe dönüştürülür.

İstisna akdinin geçerli olabilmesi için şu aşamaların gerçekleşmesi gerekir;

- Katılım bankası ile müşteri arasında anlaşma sağlanır.
- Katılım bankası satıcıya mal üretim siparişini verir.
- Katılım bankası mal bedelini satıcıya öder.
- Mal üretildikten sonra katılım bankası üretilen malın müşteriye teslim edilmesini sağlar.

- Müşteri bu işlemde kaynaklanan borcunu vade sonunda geri öder.

-

3.3.15 Selem

Selem, teslimi ertelenmiş bir sözleşmedir. Bu, teslimatın, gelecekteki bir tarihte fiyatın peşin (spot) ödemesi karşılığında olduğu bir forward sözleşmedir. Daha önceki murabaha ve kiralama mekanizmalarından farklı şekilde, selem orijinal olarak küçük çiftçiler ve tüccarlar için bir finansman mekanizması olarak dizayn edilmiştir. Bir selem sözleşmesi altında, kısa vadeli fon ihtiyacı içinde olan tüccar, malı bankaya teslimi ertelenmiş bir şekilde satar. Tüccar, şimdiki finans ihtiyacını karşılayacak olan, belirli bir süre sonra teslim edeceği malın tutarını tamamen peşin olarak tahsil eder. Üzerinde önceden anlaşmaya varılmış olan gelecekteki bir tarihte, malı bankaya teslim eder. Banka, malı piyasadaki cari fiyattan satar. Bankanın ödediği spot fiyat, gelecekteki beklenen fiyattan daha düşük bir yerde sabitlendiği için, işlemin banka için kara neden olması gerekir.

Selem akdinin gerçekleşmesi için şu aşamaların tamamlanması gerekir;

- Katılım Bankası ile müşteri arasında anlaşma sağlanır.
- Katılım Bankası satıcıya mal üretim siparişini verir.
- Katılım Bankası mal bedelinin tamamını satıcıya peşin öder ve malın mülkiyeti katılım bankasına geçer.

- Mal üretildikten sonra katılım bankası üretilen malın müşteriye teslim edilmesini sağlar.

Tablo 8: İstisna ve Selem İşlemleri Kıyaslaması

Alan	İstisna Yöntemi	Selem Yöntemi
Ortaklık Tesisi	İstisna akdi, sanatkarla ısmarlayan arasında tesis edilen, siparişi veren kredili müşterinin finans kurumu vasıtasıyla ilgili malı satın aldığı, sonradan bedelini finans kurumuna vadeli olarak ödediği bir ortaklıktır.	Selem akdi, sözleşme esnasında mala ve fiyata ilişkin tüm şartların kesinleştirildiği, genellikle çifiçi yada küçük tacirlerin kullandığı, mal bedelinin üreticiye ödenip malın sonradan teslim alındığı bir akitir.
Mülkiyet Kavramı	İstisna akdinde, tıpkı selemde olduğu gibi ortada mevcut olmayan bir ürün sözleşmeye konu edildiğinden, malın mülyetinin kimde olduğu da bir önem arz etmemektedir. İslam fıknaya aykırı olarak olmaları nedeniyle “istisnai işlemler” olarak adlandırılmaktadır.	Selem akdinde tıpkı istisna işleminde olduğu gibi, “istisna akitler”den olup; mal henüz mevcut olmadığı için dolayısıyla teslimat ve mülkiyet oluşmamakla birlikte, ertelenmiş mal teslimatına mukabil, “alım-satım” sözleşme esnasında bitirilmektedir.
İstisnai Hususlar	İstisna akdi selemde olduğu gibi İslam fıknının satışa ilişkin “fiziki mevcudi yet-teslimat-mülkiyet” gibi hususlara	Selem akdi de tıpkı istisnai akitlerde olduğu gibi, İslam fıknının satışa ilişkin “fiziki mevcudiyet-

	aykırı olarak gerçekleşmekte olup; bu nedenle fıkıh literatüründe “istisnai akitler” olarak görülmektedir.	teslimatmülkiyet” gibi hususlara aykırı olup; bu nedenle fıkıh usulünde “istisnai akitler” olarak görülmektedir.
Yöntemin Amacı	İstisna akdi, sanatkarla ısmarlayan arasında tesis edilen, belirli bir ücret karşılığında nitelikleri önceden belirlenmiş bir ürünün üretilmesini konu edinmekte olup; aslında amaç özelliği olan ürünü finans kurumu vasıtasıyla satın almak, sonradan kuruma vadeli şekilde ödeyerek nakit gereksinimini gidermek olmaktadır.	Selem akdi, ödemenin nakdi olarak tamamen yada kısmen yapılarak alış-verişin tamamlandığı, teslimatın ileriki bir vadeye ertelendiği bir yöntem olmaktadır. Çifçi yada küçük tüccarların kullandığı bu yöntemde, mahsul henüz oluşmadan, bedel üreticiye ödenmekte böylece üretici bu şekilde fonlanmaktadır.
Akde Konu Mal	İstisna akdi herşeyden önce daha özellikli mallar için ve kişiye özel üretimin söz konusu olduğu bir sözleşmedir. Sözleşmeye inşa yada imalata dayalı mallar dahil olurken; sebze, meyve gibi zirai ürünler ve hayvanlar dahil olamamaktadır.	Selemde akdine özelliği olan değil, standartlaşmış üretilmesede pazardan rahatlıkla satın alınabilen ve ölçülüp tartılarak miktarı belirlenebilen, misli mallar sözleşmeye dahil olmakta; istisnada olduğu gibi hayvanlar sözleşmeye konu olmamaktadır.

Müşteri Kitlesi	İstisna akdinde daha çok “kişiyeye özel” üretim söz konusu olduğu için, özellikli ve seçkin müşterilerden gelen siparişler, alanında uzmanlaşmış esnaf ve sanatkarlara yönlendirilmektedir.	Selem akdinde herhangi bir “kişiyeye özellik” mevcut olmayıp, sıradan ürünlerin ekimi ve ticaretiyle ilgili olarak müşteri çevresi; çiftçi ve tacirlerden oluşmaktadır.
Ön Ödeme Mecburiyeti	İstisna akdinde imal yada inşaaya dayalı ürünün üretimi için avans mukabilinde herhangi bir ön ödeme mecburiyeti bulunmamakta olup, anlaşmaya bağılı olarak istenirse ödeme teslimat esnasında toplu olarak da yapılabilmektedir	Selem akdinde sözleşme esnasında tüm hususların belirlenip, ödemenin de peşin olarak yapılıp çoğunlukla hesabın kapatılması söz konusu olurken, bazen ödemenin bir kısmı daha sonraya da bırakılabilmektedir.
Üretim Masrafları	İstisna akdinde satıcı taraf yani imal ve inşa faaliyetini üstelenen taraf; masrafları kendinden olmak üzere daha önce siparişi verilmiş ürünün imalatını yüklenerek, sorunsuz şekilde teslimatını üstlenmektedir.	Selem akdinde, ziraatçi yada tüccar tarafa ilgili ürünün bedeli çoğunlukla peşin ödendiğinden, dolayısıyla bu satış fiyatına üretici tarafından zaten üretime ilişkin masraflar da dahil edilmiş bulunmaktadır.
Sabit Fiyat Avantajı	İstisna akdinde ortada bir mal olmasa da	Selem akdinde sözleşme esnasında bir kerede

	sözleşme esnasında malın fiyatı belirlenerek kayıt altına alınmakta olup; ilerde oluşacak fiyat artışları bu fiyatı etkilememektedir.	belirlenen fiyat zaten çoğunlukla peşin şekilde üretici yada çiftçiye ödendiği için bu şekilde bir avantaj söz konusu olmamaktadır.
Teslimat Şartları	İstisna akdi sahip olduğu “kişiye özellik” vasfı dolayısıyla daha çok üretici ve satıcı arasındaki mutabakat neticesinde şartların belirlendiği bir akit olup; malın “nerede, nasıl, kime” teslim edileceğinin bu nedenle akitte yer almasına gerek olmamaktadır.	Selem akdinde çoğunlukla bedel peşin ödendiği için, parayı ödeyen taraf kendini garantiye almak için sözleşmeye; malın “nerede-nasıl kime” teslim edileceği ve nakliyenin kime ait olduğu hususlarını ayrıntılı olarak yazdırmak durumundadır.
Muhayyerlik Vasfı	İstisna akdi siparişe dayalı bir üretim olduğundan, müşteri malın teslimatı sırasında ancak belirlenen hususlara aykırı bir şekilde üretim söz konusu olduğunda ilgili alış-verişten cayma hakkına sahip olmaktadır. Kayıt altına alınan sipariş hususlarına uygun üretim olduğunda, müşterinin cayma hakkı	Selem akdinde de aynı istisnada olduğu gibi, her ne kadar malın bedeli peşin ödenmiş olsada, ancak alıcının isteğine uygun üretim olmadığında sözleşmeden “cayma hakkı” mevcut olmaktadır. Mal bedelini peşin ödeyen alıcı bu nedenle üretim boyunca üretimden emin olmak için, kontrollerini sürdürmelidir.

	bulunmamaktadır.	
Beklentilere Uygunsuzluk	İstisna akdinde siparişi verilen malın istenilen vasıflarda ve zamanında üretilmemesi durumu, üretici ve alıcı tarafı karşı karşıya getirebilmektedir. Bu nedenle sürekli denetlenmelidir.	Selem akdinde bedel peşin ödendiği için, malın istenilen vadede üretilmeme durumu alıcı tarafından birçok mağduriyetin yaşanmasına sebebiyet vermektedir.
Fazlalık Rİbası	İstisna akdinin konusu imal ve inşayı ilgilendirse de, yinde sözleşmeye konu olacak malların “nitelik ve nicelikleri”nin açıkça belirtilmesi, net olarak görülmesi gerekmektedir.	Selem akdi sayılabilen ölçülebilen ürünlerle tesis edildiği için, bunların arasında cins ve miktar birliği olması gerekir. Aralarında uyum olmayan ölçümlerde faiz gündeme gelebilir.
Akdi Sonlandırma	İstisna akdi üretici tarafla anlaşmaya bağlı bir akit olduğundan, ancak “üretime başlanılmaması” şartıyla “tek taraflı” olarak sonlandırılmaya müsait bir akit olmaktadır. Üretime başlandıktan sonra istisna akdinden geri dönüş olmayıp, selem nazaran daha esnek yapı	Selem akdi; başta sözleşmeyle herşeyin kesinleştirildiği, bedelin nakden ödendiği, ayrıntılı ve bağlayıcı bir akit olduğundan tek yanlı sonlandırılmamaktadır. Selem akdi, ancak karşılıklı rıza ile sözleşme işleme konulmadan önce sonlandırılabilir.

	arz etmektedir.	
Kurumun Saygınlığı	İstisna akdinde, finans kurumu yada yüklenici imalatçıdan kaynaklanan bir olumsuzluk, elbette finans kurumunun saygınlığına gölge düşürecektir.	Selem akdinde gelecekte üretilecek malın satışı sözkonusu olduğu için, üretici seçiminde saygınlığa zarar gelmemesi için dikkat edilmelidir.

Kaynak: Celebcioğlu, 2017, 233

3.3.16 Teverruk

Teverruk, klasik bir hiyal durumu veya yasal bir hile olarak alıntılanan bir diğer ürün olmakla birlikte, buna, ana akım bilim adamları tarafından belli koşullar altında izin verilebilmektedir. Teverruk, iki ayrı satış veya satın alma işlemini birleştirmek suretiyle fonların kaynağı olur. Fon ihtiyacı olan bir kişi, ertelenmiş ödeme bazında satıcıdan bir mal alır ve bir nakit gerçekleştirmek için aynısını piyasada satar. İlgili kişinin malı satın almaya veya satmaya gerçek niyeti olmadığı için, buna hiyal adı verilir. Kişi, satın alma ve satış işlemleriyle nakit gerçekleştirmek için uğraşmaktadır.

“Vadeli bedelle alınan bir malın tekrar malın satıcısına satılmasını ifade edilen ve İslami finansta yasak bir uygulama olan “iyne satışı”na benzerlik göstermesi nedeniyle teverruk modeli zaman zaman eleştiri almaktadır. Bu sebeple teverruk işlemi yapılırken şu hususlara uyulması uygulamanın meşruiyeti açısından önemlidir.”(AAOIFI,2012,574)

“- Emtianın var olduğu tespit edilmeli ve satıcının diğer ürünlerinden ayırt edilmelidir.

- Emtia üçüncü tarafa satılmadan evvel satıcının mülkiyetine geçirilmelidir.
- Eğer bağlayıcı bir taahhütte bulunulmuşsa bu vaat tek taraflı olmalıdır.
- Sözleşme konusu altın, gümüş veya döviz olmamalıdır.

- Emtianın akit yapılan yerde mevcut bulunmadığı durumlarda satışın göstermelik olmaması amacıyla, malın nitelikleri, numunesi, miktarı ve bulunduğu yer müşteriye gösterilmelidir.

- Emtia hakiki veya hükmi olarak kabz edilmelidir. Malın teslim alınmasına engel hiçbir kayıt ve faaliyet bulunmamalıdır.

- Emtia, iyne satışında olduğu gibi malın ilk satıcısına değil, mutlak surette üçüncü bir şahsa satılmalıdır. Diğer bir ifade ile müşteri satın aldığı malı ya kendisi satmalı ya da kuruluş dışında başkasını vekil kılmalıdır.

- Teverruk alıcının kuruluştan aldığı malı satmak üzere bizzat kuruluş veya onun vekili arasında bir yetkilendirme söz konusu olmamalıdır.

- İslami banka, müşteriye sattığı malı, müşteri adına satacak bir üçüncü taraf için vekaletname düzenlememelidir.” (AAOIFI,2012,574)

“Teverruk, İslami bankalar tarafından, geçici süreyle ödeme sıkıntısına düşmüş olan müşterilere destek olmak amacıyla gerçekleştirilen bir finansman modelidir. Nakde ihtiyaç duyan bir müşteri bu süreçte, piyasada nakde dönüşümünde problem yaşanmayan herhangi bir malın, kendisine vadeli olarak satılmasını talep eder. Bu talep üzerine banka ilgili malı satın alır ve müşteriye vadeli satışını gerçekleştirir. Müşteri aldığı malı, gerektiğinde bankanın da yardımıyla, süratle nakde çevirip nakit ihtiyacını karşılamış olur.” (Özsoy, 2012,350)

3.3.17 Tekafül

Tekafül; “İslami Sigortacılık” anlamına gelmektedir. İslami Finansın temel yasaklarından olan, riba, garar ve kumar yasaklarını nedeniyle İslam dini geleneksel sigorta kurumunu caiz bulmamaktadır. Ancak gelişen ve büyüyen ekonomik sistemlerde sigorta olmaksızın, rekabetçiliğin sürdürülebilirliği söz konusu değildir. Bu sürdürülebilirliği sağlamak açısından, Katılım Bankaları, yardımlaşma temellerine dayandırılmış bir yöntem geliştirmiştir. Bu yöntem ‘tekafül’ denir. Tekafül karşılıklı yardımlaşma esasına dayalı, bağışlarla sisteme entegre olunan ve beklenmeyen bir durum oluştuğunda dayanışma yöntemi ile hasar sahibine yardım etmeyi taahhüt eden bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Tekafül kelimesi Arapça’dan gelme bir kelime olup, ”kefalet” yani ”kafala” kökünden gelmektedir. Karşılıklı garanti yada karşılıklı işbirliği anlamlarını taşıyan tekafül kavramının kökeni; eski Arap kabilelerine ve Efendimiz (S.A.V.) dönemine kadar uzanmaktadır.” (Çalık 2011, 32) “Geleneksel sigorta anlayışında var olmayan söz konusu karşılıklı dayanışma ve işbirliği esasının, tekafül sigorta sisteminde bariz şekilde var olması, İslami sigorta olarak bilinen tekafül sigortanın geleneksel sigortaya bir alternatif oluşturmasına neden olmuştur. Belirli risk gruplarındaki bireyleri bir araya getirerek, zararı en az seviyeye indirmek veya bireylerin toplumsal yaşantılarını çok fazla etkilemeden bu zararların etkisini azaltmak amacıyla oluşturulan bu sistemde; kar endişesi düşünülmezsizin riskin bir diğeri hesabına üstlenilmesi ve bu yolla müşterek garantinin sağlanması hedeflenmektedir.”(Karayazgan, 2008, 109)

Tablo 9: Tekafül ve Geleneksel Sigorta İşlemleri Kıyaslaması

Tekafül Sigorta	Geleneksel Sigorta
Tekafül, Karşılıklı Dayanışma Esaslıdır.	Klasik sigorta, sadece ticari faktörleri esas alır.
Tekafül’de faiz, kumar ve şüphe yoktur.	Klasik sigortalar faiz, kumar ve garar içerir.
Katılımcı tarafından ödenen primlerin bir kısmı veya tamamı diğer katılımcıları potansiyel risklere karşı korunmak için Tekafül Fonuna aktarılır.	Klasik sigorta şirketlerine ödenen primler beklenen riskler karşılığında kendilerine aittir.
Tekafül şirketleri, mevcut yasaların yanı sıra Şer’i Denetleme Kuruluna tabidir.	Klasik sigorta şirketleri, sadece mevcut yasalara tabidirler.
Tekafül Fonu ile sermayedarların hesapları arasında tam bir ayırım vardır.	Police sahipleri tarafından ödenen primler şirkete gelir kabul edilir ve hissedarlara ödenir.

Tekafül fonundaki herhangi bir fazlalık sadece katılımcılar arasında Vekalet ve Mudaraba modellerine göre dağıtılır.	Bütün fazlalıklar ve karlar sermayedarlara aittir.
Katılımcının bir açığı olması durumunda Tekafül Fonunu yöneten Tekafül Operatörü katılımcıya faizsiz borç sağlar.	Açık durumunda klasik sigorta şirketi riskleri üstlenir.
Katılımcıların ve hissedarların birikimleri İslami kurallara uygun yatırımlarda kullanılır.	Yatırımlarda kullanılacak fonların İslami kurallara uygun olması zorunlu değildir.
Tekafül şirketleri, İslami prensiplerle çalışan kendi Reasürans Sistemi olarak ReTekafül şirketlerine sahiptir.	Klasik sigorta şirketlerinde reasürans şirketlerinin İslami prensiplerle çalışması zorunlu değildir.

Kaynak:Çalık, 2015, 35

İslami akitlerin sektörel kullanım alanları genelde aşağıdaki tablodaki gibidir;

Tablo 10: İslami Akitleri Sektörel Kullanım Alanları

Ticaret Alanı	Akit
Proje Finansmanı	Müşareke, Mudaraba, Murabaha, İstisna, İcare
Çalışma Sermayesi Finansmanı	Murabaha, Selem, Tekli Alım Satımlarda Müşareke
Yükleme Öncesi İhracat	Selem/İstisna, Murahaba ve

Finansmanı	Vekale, Müşareke
İthalat Finansmanı	Murabaha, Müşareke
Nakit Finansmanı	Selem, İstisna, Teverruk
Yükseleme Sonrası İhracat Finansmanı	Yerel Para Biriminde Karz-ı Hasen, Vadeli Döviz Pazarlarında Satma Taahhüdü, Sevkiyat İçin Fon Gerektiği Durumlarda Murabaha,
Akreditif	Komisyon, Murabaha
Teminat Mektubu	Kefalet, Hizmet Bedeli
TARIM,ORMANCILIK VE BALIKÇILIK	
Üretim İçin Girdi ve İlaçlama Faaliyetlerinin Finansmanı	Murabaha ve Selem
Borulu Kuyu, Traktörler, Tarım Makineleri ve Ulaşım Araçlarının Finansmanı	İcare,Selem, Murabaha,
Mandıra ve Kümes Hayvanlarının Alımı	Murabaha ve Selem
Depolar, Hayvan Barınakları, Çiftler vb Yatırımlar	Azalan Müşareke
Arazi Geliştirme	Operasyonel İcare, Selem
Bahçeler, Üretim Çiftlikleri,	Selem, Musakat

Ormanlar	
BİREYSEL FİNANSMAN	
Dayanıklı Mallar	Murabaha, Vadeli Satış
Otomobiller	İcare, Murabaha
Ev Finansmanı	Azalan Müşareke, Murabaha
Kişisel İhtiyaçlar İçin Nakit Temini	Mümkünse Selem

Kaynak:(Ayub, 2007 ,35)

SONUÇ

İslami finansta yasaklar ve temel islami akitlerin incelenmesini konu alan bu tezde islami finansın temel prensipler olarak benimsediği bu ilkelerin detaylı açıklanması yoluyla, bu sistemin konvansiyonel finansal sistem için güçlü bir alternatif olarak nasıl ortaya çıktığı irdelenmiştir. İlk önce islami finansın temel prensipler olarak benimsediği, riba, faiz, garar, kumar ve şans oyunları ile israf yasakları detaylıca anlatılmış daha sonra ise bu sınırlamalar çerçevesinde, hem İslamın genel ilke ve prensipleri hem de çağın gerektirdiği imkan ve ihtiyaçlar dikkate alınarak geliştirilen finansal araçlar etraflıca anlatılmış ve tartışılmıştır. Sonuç bölümünde bu tartışmayı kısaca özetlemek yerinde olacaktır.

İslami finans sisteminin temel prensibi, genel olarak “riba” adı verilen faizin tüm ekonomik işlemlerden dışlanmasıdır. Faizin tüm ekonomik işlemlerin dışında tutulmasını şiar edinen bu tip sistemlerde sermaye kati suretle tek başına bir borçlanma kaynağı olarak değerlendirilmez. İslam dininin her türlü işlemde kesin bir dille yasakladığı uygulamalardan birisi de garardır. Garar tehlike, risk, belirsizlik anlamlarına gelmektedir. Terim olarak ise garar “Sonuçlarla ilgili gizlenmiş şey” anlamına gelmektedir (Elgari, 2003: 17). Garar yasağı esasında her türlü ekonomik işlemin, bilinçli ya da bilinçsiz olarak söz konusu ekonomik işlemin taraflarından biri aleyhinde maddi kayba neden olabilecek bir belirsizliği içermesinin önüne geçmek gayesini gütmektedir. İslami finansın uygun görmediği finansman biçimlerinden biri de şans oyunlarından ve kumardan elde edilen gelirler yoluyla yapılan finansmandır. Kur’an-ı Kerim ve Peygamber (as) şans oyunlarından elde edilmiş kazançları, kazanılmış bir gelir olmadıkları için, kesinlikle yasaklamışlardır. İslami kaidelerden çıkarsanan ve bir Müslümanın ekonomik ve içtimai yaşantısına rehberlik etmesi beklenen, dolayısıyla da islami finans doktrini ile de bağlantısı olan temel prensiplerden biri de israfın yasak olmasıdır. İsrif her ne kadar halkımızın muhayyilesinde, özellikle gıda bağlamında, ihtiyaçtan fazlasını tüketme ve bu eylem sonucu kaynağı ziyan etme olarak yer alsada islami terminoloji açısından aşırıya kaçan her türlü fiil ve davranış için kullanılabilir.

İslami finans sistemi doktrini temelinde geliştirilen finansal araçların fertlerin ve toplumun ekonomik ve içtimai refahı için helal dairesi içinde kalması hassasiyetine

rehberlik eden ilke ve prensipleri açıkladıktan sonra bu finansal enstrümanları da derli toplu bir sonuç kısmı sunması açısından kısaca tetkik etmekte fayda vardır. Bu finansal araçların iktisadi hayat içerisinde teşekkül etmesi zaviyesinden bakılacak olursa en önemlilerinin; karz-ı hasen, mudaraba, Müşareke, murabaha, icare, mufavada, inan, vücut, şirket-i amal, muzaraa, sukuk, istisna, selem ve takafül oldukları söylenebilir.

Faizsiz ve bir menfaat karşılığı da olmaksızın verilen ödünce “karz-ı hasen (güzel ödünç)” denir. Nakit para, altın, gümüş ve döviz ödünç verilebileceği gibi misli (standart) nitelikli olan buğday, arpa, zeytin yağı, demir, çimento, tuğla, kiremit, tekstil veya konfeksiyon ürünü gibi ölçü veya tartı ile yahut standart olup sayı ile alım-satımı yapılan şeyler de karz konusu olabilir. Hanefiler dışındaki Şafî, Malikî ve Hanbelî mezhepleri selem (para peşin, mal veresiye) akdine konu olabilen hayvan türlerini de bu kapsamda görmektedir. Karz-ı hasen yoluyla, darıda olanların kredi ihtiyacının karşılanması mümkündür. Bununla daha çok ticari olmayan ihtiyaçlar, dar gelirlilerin kısa süreli sıkıntıları veya ticaretle uğraşanların geçici ve kısa süreli ekonomik finansmanları karşılanabilir. Bu, akrabalık, dostluk veya karşılıklı yardımlaşma amacıyla yapılır. Özellikle vadesi gelen çek ve senetlerin ödenmesinde esnaf ve tüccar zaman zaman kısa süreli, hatta kimi zaman da birkaç saatlik kredilere ihtiyaç duyar (Döndüren, 2015,174).

Bir kimsenin belli miktar sermayesini, işletmeciye ticaret amacıyla vererek elde edilecek karı, anlaşma esaslarına göre paylaşmaları ve meydana gelebilecek zarara ise sermaye sahibinin katlanması esasına dayanan ortaklık çeşidine “mudaraba” denir. Başka bir deyimle mudaraba; sermaye bir taraftan, bunu işletmek diğer taraftan olmak üzere kurulan emek-sermaye ortaklığından ibarettir. Genel olarak bakıldığında Mudaraba akdinde başlıca üç ayrı taraf bulunmaktadır. Bunlar; 1-) Rabb’ul Mal (Sermayedar); Parasını kar payı almak için finans kurumuna yatıran, sermayenin asıl sahibi olan yatırımcı taraf, 2-) Mudarib (Girişimci); Mudaraba kredisi kullanarak emeğiyle ilgili sermayeyi işleten girişimci taraf, 3-) İslami Finans Kurumu; İki taraf arasında aracı olan ve tarafları bir araya getiren kurumdur.

İslami finans sistemi içerisinde tekamül etmiş olan bir diğer enstrüman ise müşarekedir. Müşareke ortaklığı, sermaye ortaklığı demektir. Müşareke kavram olarak, “iştirak etmek” manasında kullanılmakta olup; terim olarak, ”bir şirketin sermayesine

iştirak etmek ya da katılmak” anlamlarına gelmektedir. “Müşareke, özellikle az sayıda sermayedarın kaldıramayacağı büyüklükteki projelerin varlığı durumunda menkul kıymetleştirilebilecek bir finansman şeklidir. Projede her bir katılımcıya aktiflerdeki payı gösteren Müşareke sertifikası verilir. Bu Müşareke sertifikaları devir edilebilir ve ikincil piyasalarda alınıp-satılabilen ürünler olarak düşünülebilir.” (Bulut ve Er, 2009: 62).

İktisadi faaliyetler kapsamında en çok müracaat edilen bir diğer finansal enstrümanın da murabaha olduğunu söylemek isabetli olacaktır. Güncel islami finans kurumlarında, en çok kullanılan enstrüman olan murabaha, vadeli mal satışı demektir. Murabaha yöntemi klasik ve modern murabaha olarak iki şekilde ayrıma tabi tutmak mümkündür. Klasik murabaha, İslam Hukukunda yer alan vadeli bir satış sözleşmesidir. Modern murabaha ise, klasik murabahanın, modern faizsiz bankalarca uygulandığı halidir. Modern ve klasik murabaha aynı esaslara dayansa da uygulانیşında farklılıklar mevcuttur. “Faizsiz bankaların en çok talep edilen fon kullandırma yöntemi olan murabaha; "Bankanın, müşterisinin ihtiyacı doğrultusunda bir mal veya hizmeti satıcısından peşin alıp üzerine kar ilave ederek o müşteriye vadeli şekilde satması işlemi" şeklinde tanımlanabilir.” (Ozsoy Ş., 2012: 163).

İcare terim olarak, bir “varlıktan faydalanma hakkının devredilmesi” anlamına gelmektedir (Iqbal,2005,13). Bir başka tanım olarak “belli bir menfaati, belli bir bedel karşılığında satma” olarak nitelendirilmektedir (Diyanet İşleri İlmihali,2.cilt, 278). “İcarede malın mülkiyeti kiraya veren de kalmaya devam eder ve kiraya verilen varlık karşı tarafta emanet olarak kalır. Emanette varlığın zarar görmesi durumunda tazmin etmek gerekmez. Fakat kasti olarak yapılan hareketlerde ve ihmallerde tazmin gerekir. Dolayısıyla kiralama süresi boyunca kiralanan varlığa ilişkin risklere ve kiralayanın kontrolü dışındaki sebeplerle ortaya çıkan kayba kiraya veren taraf katlanır. Bu bağlamda icare geleneksel kiralamadan farklıdır. Geleneksel kiralamada genelde bu iki durum arasında bir fark gözetilmez. İcarede bu iki durum birbirinden farklı olarak değerlendirilmelidir” (Obaidullah, 2005: 89).

İslami finans enstrümanlarından bir diğeri ise mufavadadır. Mufavada, kar ortaklığı şeklinde açıklanmaktadır. “İki ve daha çok kimse, aralarında tam eşitlik üzere, şirket sözleşmesi yaparak, şirket anaparası olabilecek bütün mallarını ortaklığa tahsis

ettikleri halde, sermaye miktarları ve kardan olan payları eşit olursa, böyle bir şirket türüne “mufavada şirketi” denir.” (Mecelle, 1331) Mufavada akdinde ortaklar birbirlerinin hem kefili, hem vekili niteliğindedir. Ortaklar birbirlerinin borçlarını ödemek zorunda oldukları gibi, birbirleri adına işlemde yapabilmektedir.

İnan sermaye-sermaye ortaklığı şeklinde açıklanan ortaklık çeşididir. İki veya daha çok kişinin sermaye koyarak bir proje gerçekleştirmek ya da ticaret yapmak üzere kar ortaklığı biçiminde bir ortaklık kurmasıdır. İnan ortaklığının mufavada ortaklığından temel farkı, ortakların eşit miktarda sermayeye sahip olmamasıdır.

Vücut ortaklığı, kredi ortaklığı demektir. İtibar sahibi iki ya da daha fazla kişinin, bir malın alım satımını yapmak için, itibarları sayesinde veresiye mal alıp, peşin satarak elde ettikleri karın paylaşılmasına dayalı ortaklık şeklidir. Burada ortaklar ne miktar borç üstlenmişlerse, karı da o oranda paylaşırlar.

İki veya daha çok kişinin bir işi yapmayı taahhüt ederek, elde edilecek karı paylaşmak için oluşturacakları ortaklık şirket-i a'mal olarak isimlendirilir. İnşaat müteahhitliği, ortak muhasebe bürosu, ortak mali danışmanlık bürosu, ortak hukuk bürosu, terzilik, boyacılık ve benzeri taahhüt işleri bu niteliktedir.

Muzaraa İki veya daha fazla kişinin ziraat alanında iş birliği yapmak için bir ortaklık kurmasıdır. Bir fıkıh terimi olarak şöyle tarif edilir. Bir taraftan arazi, diğer taraftan çalışma olmak üzere, çıkacak ürünün belirli oranlarda paylaşılması şartı ile yapılan bir ortaklık sözleşmesidir.

Sukuk Arapça kökenli bir kelime olup; Türkçesi “menkul kıymet”, İngilizcesi “security”dir. Arapça “sak” kökünden türeyen sukuk kelimesi köken olarak; sertifika ve vesikalar anlamına gelmektedir. Sertifika veya vesika anlamına gelen “sak” kelimesinin çoğulu ise “sukuk” olmaktadır ki, kavram olarak “sertifikalar” ya da “saklar” anlamına gelmektedir.” (Diyanet İşleri Ansiklopedisi, 2000, 178) “Tanım anlamına bakıldığında; ”mevcut mal, menfaat veya proje halindeki varlığın ortaklığı ifade eden eşit değerli kıymetli evrak haline getirilerek yatırımcılara arz edilmesi işlemine ”menkul kıymetleştirme”, bu işlemi temsil eden belgeye ise ”sukuk” denilmektedir.

“Arap piyasalarında bono ve tahviller için ”senet” kelimesi kullanılırken, İslami finansman bonoları olan saklar için ise sukuk kelimesi kullanılmaktadır. İslami Finans mühendislerince “varlık senedi” şeklinde isimlendirilebilecek olan sukuklar, diğer senetlerden farklı olarak, herhangi bir varlığa dayanmak zorundadır. Burada varlık olarak ifade edilme hali, malın somut olarak gözle görülür şekilde var olması demektir. Günümüz İslami Finans kurumlarının, bir müşterisini kredilendirmesi halinde onun aldığı kaynağı nerede kullanacağını bilmesi ve ona göre kredi tahsisine gitmesi, varlığın aslında gözle görülür yani somut hale gelmesine bir örnek teşkil etmektedir. Dolayısıyla İslami Finansa ihraç edilen bütün sertifikaların temelinde gerçek bir ticari ilişki ve gözle görülür bir maddi gerçeklik aranması aslında bu ihtiyaçtan ortaya çıkmaktadır. Hal böyle olunca Arapların menkul kıymetleri “senet” ve ”sukuk” olarak ayırmalarının temelinde de bu gerçekliğin yattığı aşikar olmaktadır.” (Yozgat, 2010, 43).

İstisna; “satıcının kendi malzemelerini kullanarak özellikleri belirlenmiş bir malı üretmek üzere alıcı ile yaptığı bir üretim sözleşmesi” (AAOIFI, 2012:) ya da daha basit ifadesiyle “belli bir bedel karşılığında bir kimsenin sanat erbabıyla gerçekleştirdiği anlaşma” (aktaran Çeker, 2005: 133) şeklinde tanımlanmaktadır.

Mesela ayakkabıcıya veya marangoza gidip belli ölçüler ve modeller dahilinde malum fiyatlarla ayakkabı ya da pencere yaptırmak bu kapsama girmektedir. İstisna modelinde, bedeli peşin vermek şart değildir. İstisna’da sipariş veren kişi, malı görünce alıp-almama/seçme hakkına sahip (muhayyer) olur. Eğer mal anlaşma şartlarına uygun ise almak zorundadır; değilse vazgeçebilir (Asutay, 2011: 53)

Selem, teslimi ertelenmiş bir sözleşmedir. Bu, teslimatın, gelecekteki bir tarihte fiyatın peşin (spot) ödemesi karşılığında olduğu bir forward sözleşmedir. Daha önceki murabaha ve kiralama mekanizmalarından farklı şekilde, selem orijinal olarak küçük çiftçiler ve tüccarlar için bir finansman mekanizması olarak dizayn edilmiştir. Bir selem sözleşmesi altında, kısa vadeli fon ihtiyacı içinde olan tüccar, malı bankaya teslimi ertelenmiş bir şekilde satar. Tüccar, şimdiki finans ihtiyacını karşılayacak olan, belirli bir süre sonra teslim edeceği malın tutarını tamamen peşin olarak tahsil eder. Üzerinde önceden anlaşmaya varılmış olan gelecekteki bir tarihte, malı bankaya teslim eder. Banka, malı piyasadaki cari fiyattan satar. Bankanın ödediği spot fiyat, gelecekteki

beklenen fiyattan daha düşük bir yerde sabitlendiği için, işlemin banka için kara neden olması gerekir.

Tekafül; “İslami Sigortacılık” anlamına gelmektedir. İslami Finansın temel yasaklarından olan, riba, garar ve kumar yasaklarını nedeniyle İslam dini geleneksel sigorta kurumunu caiz bulmamaktadır. Ancak gelişen ve büyüyen ekonomik sistemlerde sigorta olmaksızın, rekabetçiliğin sürdürülebilirliği söz konusu değildir. Bu sürdürülebilirliği sağlamak açısından, Katılım Bankaları, yardımlaşma temellerine dayandırılmış bir yöntem geliştirmiştir. Bu yönteme ‘tekafül’ denir. Tekafül karşılıklı yardımlaşma esasına dayalı, bağışlarla sisteme entegre olunan ve beklenmeyen bir durum oluştuğunda dayanışma yöntemi ile hasar sahibine yardım etmeyi taahhüt eden bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç itibarıyla, İslamın iktisadi ve içtimai anlamda hem birey hem de toplum refahını önceleyen temel ilke ve prensiplerinden çıkarsanan finansal enstrümanlar vasıtasıyla oluşturulan finansal sistemi küresel kapitalizmin yol açtığı insani ve iktisadi krizler için çözüm önerisi getirmesi bağlamında oldukça kuvvetli bir alternatif olarak değerlendirmek isabetli bir tespit olacaktır.

KAYNAKÇA

Aktepe, İshak Emin (2010), İslam Hukuku Çerçevesinde Finansman ve Bankacılık, İstanbul: Erkam Matbaası.

Asutay, Hasip (2011), Alım-Satım ve Faiz, 7. Baskı, İstanbul: Hacegan Yayınları.

Aşur, Muhammed Tahir (2013), İslam Hukuk Felsefesi Gaye Problemi. (Çevirenler: Vecdi Akyüz, Mehmet Erdoğan), İstanbul; Rağbet Yayınları

Ayub, Mohammed(2007) Understanding İslamic Finance, England: John Wiley and Sons Pub

Bayındır, Adülaziz (2007), *Ticaret ve Faiz*, İstanbul, Süleymaniye Vakfi Yayınları.

Bayındır, Servet (2007) İslam Hukuku Penceresinden Faizsiz Bankacılık, İstanbul: Rağbet Yayınları,

Bayındır, Servet (2012), “Modern Faizsiz Finansman Araçlarından GES ve Teverruk’un Fıkhi Tahlili”, *Fıkhi Açından Finans ve Altın İşlemleri: Tebliğler ve Müzakereler Kitabı*, İstanbul: Ensar Neşriyat.

Bayındır, Servet (2015) Fikhî ve İktisâî Açından İslamî Finans, İstanbul: Süleymaniye Vakfi Yayınları,

Bulut, Halil İbrahim, Er, Bünyamin (2009), “Katılım Bankacılığında İki Yeni Finansal Teknik Önerisi: Mudaraba-Risk Sermayesi Yatırım Ortaklıkları ve Mudaraba-Risk Sermayesi Yatırım Fonları”, *Finansal Yenilik ve Açılımları ile Katılım Bankacılığı*, İstanbul: Türkiye Katılım Bankaları Birliği Yayınları, Erkam Matbaası

Bulut, Halil İbrahim, Er, Bünyamin, (2009) Mudaraba ve Risk Sermayesi Tekniği, İstanbul: Tkbb Yayınları,

Cessas, Ebû Bekir Ahmed b. Ali er-Razî (ö.370/980), Ahkamü'l-Kur'an, Daru'lİhyai't-Turasi'l-'Arabi, Beyrut, 1405 h.

Chapra, Muhammad Umar (2005a), “The Nature of Riba and its Treatment in the Qur'an, Hadith and Fiqh”, *An Introduction to Islamic Economics & Finance*, Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil, Aidit Hj. Ghazali, CERT Publ.

Çalık, Abdurrahman, (2011) Tekafül Sigorta Sistemi ve Katılım Bankalarında Uygulanabilirliği, Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncüyıl Üniversitesi, Van

Çeker, Orhan (1999), *Fıkıh Dersleri-1*, 4. Baskı. Konya: Ensar Yayıncılık.

Çeker, Orhan (1999), *İslam Hukukunda Akitler*, Konya: Tekin Yayıncılık.

Çizakca, Murat (2011), *Islamic Capitalism and Finance: Origins, Evolution and the Future*, UK and USA: Edward Elgar.

Döndüren, Hamdi (2005), *Delilleriyle Ticaret ve İktisat İlmihali*, İstanbul: Erkam Yayınları

Döndüren, Hamdi (2008), “Osmanlı Para Vakıfları, Bazı Kredi Kullanırma Yöntemleri ve Günümüz Türkiye Tecrübesi”, *Ekonomik Kalkınma ve Değerler*, UTESAV, İstanbul: Ebru Matbaacılık.

Döndüren, Hamdi, (1983) *Delilleriyle İslam Fıkhı*, İstanbul: Erkam Yayınları.

Elgari, Mohamed Ali (2003), “Credit Risk in Islamic Banking and Finance”, *Islamic Economic Studies*, Vol. 10, No. 2.

ERNST&YOUNG,(2012) *The World Islamic Banking Competitiveness Report 2013*. Ernst&Young,

Eskici Mustafa Mürsel,(2007) Türkiye’de Katılım Bankacılığı Uygulaması ve Müşteri Özellikleri, Süleyman Demirel Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Isparta,

Ethica Institute, (2013), *Ethica’s Handbook of Islamic Finance*, www.EthicaInstitute.com Erişim Tarihi 30.04.2013.

Hamidullah, M. (1963), *Modern İktisat ve İslam*, Çev: Salih Tuğ, İstanbul: Yağmur Yayınları.

Haniffa, Roszaini and Mohammad Hudaib (2010), “Islamic Finance: From Sacred Intentions To Secular Goals?”, *Journal of Islamic Accounting and Business Research*, Vol. 1 No. 2.

Hassan, M. Kabir and Mervyn K. Lewis (2007), “Islamic Banking: an Introduction and Overview”, *Handbook of Islamic Banking*, Edwar Elgard Pub.

Kahf, Monzer, “Financing International Trade: An Islamic Alternative”, http://monzer.kahf.com/papers/english/FINANCING_INTER_TRADE.pdf Erişim Tarihi; 05/09/2010.

Karaman, Hayrettin (1987), *Anahatlarıyla İşlam Hukuku*, İstanbul, Ensar Yayınları.

Karaman, Hayrettin (2003), *İşlam’ın Işığında Günün Meseleleri*, 3. Baskı, <http://www.hayrettinkaraman.net/kitap/meseleler/0237.htm>: Erişim Tarihi. 27.12.2011.

Karayazgan Ahmet, (2008) *Tekafül İşlami Sigorta*, *Sigorta Araştırmaları Dergisi*, İstanbul, Sayı:4, s.109

Khan, M. Mansoor and M. Ishaq Bhatti (2008), *Islamic Banking and Finance: On Its Way to Globalizaiton*, *Managerial Finance*, Vol. 34 No. 10.

Mannan, M.A. (1973), *İşlam Ekonomisi: Teori ve Pratik*, Çeviren: Bahri Zengin, Fikir Yayınları, İstanbul.

Mc.Millen, Michael (2010), “Introduction to Islamic Finance (Part II): Structural Considerations”, *The Finance Professional’s Post*, 12.02.2010, <http://post.nyssa.org/nyssa-news/2010/11/introduction-to-islamic-finance-part-ii-structural-considerations.html>; ErişimTarihi: 25.05.2011.

Mehmet Şükrü TEKBAŞ, *SERPAM Araştırma Notları - 1, İşlamî Finans Kavramı, Ürünler, Dünyada ve Türkiye’de Gelişimi ve Geleceği*, Mayıs 2013 s3

Mevdudi (2004), *Faiz*, Çev: N. Ahmet Aspar, İstanbul: Hilal Yayınları.

Omar, M. Noor (2011), The Islamic View on Money and Its Implication for Financial Instruments, *ISRA International Journal of Islamic Finance*, Vol. 3, Issue 1.

Orman, Sabri (2001), *İktisat, Tarih ve Toplum*, 3. Baskı, İstanbul: Küre Yayınları.

Özsoy, İsmail (1994), *Faiz ve Problemleri*, İzmir: Nil Yayınları.

Özsoy, İsmail (1995), “Faiz” *İslam Ansiklopedisi*, 12.Cilt, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Özsoy, İsmail (2012), “Fıkıh Doktrininde Para ve Faiz”, *Fıkhi Açıdan Finans ve Altın İşlemleri*, İstanbul: İSAV Yayınları.

Özsoy, M Şerafettin (2012), “Sağlam Bankacılık Modeli ile Katılım Bankacılığına Giriş” , İstanbul, Kuveyttürk A.Ş.,

Sadr, Muhammad Baqer (1991), *Islamic Economics: Contemporary Ulama Perspectives*, Iqra' Publ., Malaysia.

Shanmugam, Bala, Zahari, Zaha Rina,(2009) A Primer on Islamic Finance. A Primer on İslamic Finance, 6, 121.

Tabakoğlu, Ahmet (2005), *Toplu Makaleler II: İslam İktisadı*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Tabakoğlu, Ahmet (2008), *İslam İktisadına Giriş*, 2. Baskı, İstanbul: Dergah Yayınları.

Takan Mehmet,(2001) Bankacılık Teori Uygulama ve Yönetimi, Ankara: Nobel Yayınları,

Tok, Ahmet (2009), *İslami Finans Sistemi Çerçevesinde Sukuk (İslami Tahvil) Uygulamaları, Katılım Bankaları ve Türkiye Açısından Değerlendirmeler*, Sermaye Piyasası Kurulu Hukuk İşleri Dairesi.

Tok, Ahmet, (2008) Sukuk-u İcare Örneği Çerçevesinde Katılım Bankaları. *Active Finans Dergisi*, Sayı:55,

Tunç, Hüseyin (2010), *Katılım Bankacılığı: Felsefesi, Teorisi ve Türkiye Uygulaması*, İstanbul: Nesil Yayınları.

Türcan, Talip (2013), “İslam Hukukunun Mahiyeti ve Temel Özellikleri”, *İslam Hukukuna Giriş*, Ed: Hacı Yunus Apaydın, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Uçar Mustafa, (2001) *Türkiye’de ve Dünyada Faizsiz Bankacılık ve Hesap Birimleri*, İstanbul: Faisal Eğitim ve Dayanışma Vakfı Yayınları

Uyan, Ufuk (2005), *Dünyada ve Türkiye’de Faizsiz Bankacılık*, İstanbul: TKKB Yayınları

www.albarakatürk.com.tr

www.kuveyttürk.com.tr

www.tkbb.org.tr

www.turkiyefinans.com.tr

www.vakifkatilim.com.tr

www.ziraatkatilim.org.tr

Yakar, Soner, Serkan Yılmaz Kandır, Yıldırım Beyazıt Önal (2013), *Yeni Bir Finansman Aracı Olarak „Sukuk-Kira Sertifikası“ ve Vergisel Boyutunun İncelenmesi*”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı 84, s.73,

Yanpar Atilla,(2014) *İslami Finans İlke Araç ve Kurumları*, İstanbul: Scala Yayıncılık,

Yazır, M. Hamdi (1982), *Hak Dini Kur’an Dili* 6. Cilt, İstanbul: Zehraveyn Yayınları,

Yıldıran, Mustafa (2011), *Küresel Finans Krizi Sürecinde Farklı Finans Uygulamalarının Analizi: Konvansiyonel ve Faizsiz Finans Sistemlerinin Karşılaştırması*, *Bütçe Dünyası Dergisi*, Cilt 1, Sayı 35, s.110. [s.105 – 120]

Yozgat Fazıl, (2010) Faizsiz Ekonomi, Ankara: Araştırma Yayınları,

Zaim, Sabahaddin (1995), *İslam-İnsan-Ekonomi*, 2. Baskı, İstanbul: Yeni Asya Yayınları.

Zuhayli, Vehbe (1994), *İslam Fıkı Ansiklopedisi* V.Cilt, Risale Yay.

GENEL BİREYSEL KREDİ SÖZLEŞMESİ**Madde 1. KONUSU**

Müşteri'nin belirlediği satıcıdan, seçtiği mal veya hizmetin alımına dair katılım bankacılığı mevzuatına ve prensiplerine uygun olmak üzere Banka'nın Müşteri'ye kullanılabileceği krediye (sağlayabileceği finansmana) ilişkin hususlar ile Tarafların hakları ve yükümlülükleri düzenlenmektedir.

Madde 2. KREDİNİN TÜRÜ

Bireysel finansman desteği/tüketici kredisidir.

Madde 3. KREDİ SÖZLEŞMESİNİN SÜRESİ

Sözleşme, kredi borcu tüm ferileri ile birlikte geri ödeninceye ve tüm yükümlülükler yerine getirilinceye kadar yürürlükte olmak üzere sürelidir.

Madde 4. KREDİ VEREN BANKA'NIN BİLGİLERİ

Unvanı:Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.; Adresi: Saray Mah. Dr. Adnan Büyükdeniz Cad. No:6 Ümraniye/İstanbul; Merkez-Sicil No:Ümraniye-İstanbul/206671; Mersis No:0047000870200019; Telefon/Faks: 0216 666 01 01/0216 666 16 00; KEP Adresi:albarakaturk@hs03.kep.tr; İnternet Adresi: www.albarakaturk.com.tr

Madde 5. KULLANDIRILABİLECEK KREDİ TUTARI

5.1. Kullanılabilecek kredinin/finansmanın tutarı (anaparası), ekli Ödeme Planı'nda yer almaktadır.

5.2.Dövize endeksli kullanılacak kredinin karşılığı ..... TL'dir. Dövize endeksli kullanılacak kredinin Türk Lirası karşılığının hesaplanmasında kredinin kullanıldığı tarihteki Banka Cari Gişe Döviz Alış Kuru esas alınır.

Madde 6. KÂR PAYI ORANLARI

6.1. Aylık Akdi Kâr Payı Oranı :%....., Yıllık Akdi Kâr Payı Oranı:%..... ve Yıllık Maliyet (Efektif Yıllık Kâr Payı) Oranı:%.....'dır.

6.2.Kâr payı hesaplanmasında bileşik kâr payı uygulanmaz, kredi anaparası üzerinden vadeye göre basit usulde hesaplanır, taksit/ler içinde tahsil edilir.

6.3. Efektif Yıllık Kâr Payı Oranı hesaplanmasında kredinin anaparası, vade, akdi kâr payı, vergi, harç ve benzeri yasal yükümlülükler ile her türlü ücret bileşenleri kullanılmıştır. Geri ödenecek toplam tutar ekli Ödeme Planı'nda yer almaktadır.

Madde 7. KREDİ KULLANDIRILMASI ŞARTLARI

7.1. Kredi (finansman), Müşteri'nin satın alacağı mal veya hizmetin finansmanı için kullanılabilir.

7.2.Müşteri, kural olarak kredi (finansman) talebini Sözleşme'nin eki niteliğinde olan Bireysel Finansman Kredisi Başvuru Formu ile Banka'ya bildirir. Finansman talebi ve finansmana konu mal/hizmet katılım bankacılığı prensiplerine uygun olmalıdır.

7.3. Kredinin kullanılmasına bir mani yoksa kredi ödemesi kural olarak satıcıya (temsilcisine, vekiline, satıcının bildirdiği kişiye) yapılır. Kredinin satıcıya ödenmesi veya ödeneceğine dair taahhütte bulunulması veya kredi bedeli için düzenlenebilecek çekin satıcıya verilmesi ile birlikte; mal veya hizmetin

devir ve teslimine/alınmasına bakılmaksızın, Müşteri Banka'ya derhal borçlanmış olur.

7.4. Kredi, kural olarak teminatların verilmesinden sonra kullanılır. Banka krediyi teminat almadan kullanırsa da Müşteri borçlanmış olur.

7.5.Müşteri'nin kişisel, ekonomik ve sair hususlarda Banka'ya vermiş olduğu bilgi ve belgelerin doğru olmaması veya başlangıçta bilinseydi Banka'nın kredi tahsis etmeyeceği durumların öğrenilmesi veya kredinin katılım bankacılığı prensiplerine uygun olmadığı öğrenilmesi gibi haklı sebepler varsa, teminatlar verilmişse dahi Banka, krediyi kullanırmayabilir veya kısmen kullanabilir.

7.6. Krediyi birden çok kişinin kullanması halinde tamamı birlikte Müşteri olarak anılmış olup, işbu Sözleşme'den doğacak borçların tamamından Banka'ya karşı Türk Borçlar Kanunu md. 162 ve devamı hükümler gereği müteselsil borçlu sıfatıyla sorumludurlar.

7.7. Banka; üretici, satıcı, sağlayıcı, ithalatçı ve sair olmayıp, sadece kredi/finansman sağlayan bir katılım bankasıdır. Gerek bu nedenle gerekse malın/hizmetin bulunması, seçimi, teslim alınması sorumluluklarının Müşteri'ye ait olması gibi nedenlerle devir, teslim, ayıp, zapt gibi hiçbir sorumluluk Banka'ya ait değildir.

Madde 8. MÜŞTERİDEN TALEP EDİLECEK ÜCRETLER

8.1.Müşteri'den kredi ile ilgili olarak talep edilecek ücretler, Sözleşme'nin eki ve ayrılmaz parçası niteliğindeki Sözleşme Öncesi Bilgilendirme Formu'nda yer almaktadır. Müşteri, Bilgilendirme Formu'nda yer alan ücretleri ödemeyi kabul etmiştir. Müşteri, onayına bağlı olup da onayladığı bildirimlerin ücretini de öder.

8.2.Ücretler Tüketici Mevzuatı'na uygun olarak değiştirilebilir, artırılabilir.

8.3.Kâr payları üzerinden doğacak BSMV, KKDF, dövize endeksli kredilerde taksit ödeme tarihlerinde kur artışından doğacak KKDF ve BSMV ile mevzuat nedeni ile doğabilecek yeni veya ek yükümlülüklerden, yürürlük tarihleri itibarı ile Müşteri sorumludur.

8.4.Sözleşmeden ve teminatların tesisinden kaynaklanabilecek her türlü noter masrafları da Müşteri tarafından ödenir.

8.5.Müşteri, Sözleşmenin bir örneğini, düzenlenme tarihinden sonraki ilk yıl için ücretsiz olarak alabilir.

Madde 9. KREDİ BORCUNUN BANKA'YA GERİ ÖDENMESİ/ÖDEME PLANI

9.1. Kullanılan kredi nedeni ile Müşteri'nin Banka'ya karşı olan toplam borcunun kaç taksitte, hangi vade ve miktarda geri ödeneceği Sözleşme'nin ayrılmaz bir parçası ve eki olan ve hesap özeti niteliğindeki ekli Ödeme Planı'nda yer almaktadır.

9.2. Kredi; Müşteri'nin, Ödeme Planı'nda yer alan taksitleri, taksit ödeme tarihlerinde Banka'ya nakden ve defaten ödemesi sureti ile geri ödenir. Müşteri, Sözleşme ve mevzuat gereği ödenmesi gereken vergi, harç, resim, fon ve ücretleri de nakden ve defaten öder.

9.3.Müşteri, Ödeme Planı'nda yer alan kredi borcunun Banka'ya tamamen geri ödenmesinden sorumlu olup,

GENEL BİREYSEL KREDİ SÖZLEŞMESİ

satın alınacak mal veya hizmet ile ilgili satıcı ve sair üçüncü şahıslarla arasındaki ihtilaflar kredi ve sair borçlarını belirlenen vade, miktar ve şartlarda Banka'ya ödeme yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

9.4.Dövizle endeksli belirlenen taksit ödemeleri ve bu krediye ilişkin diğer tüm borçların ödenmesi, kural olarak fiili ödeme tarihindeki Banka döviz satış kuru üzerinden TL olarak yapılır. Ancak, dövizle endeksli belirlenen ödemelerde uygulanacak kur, borçların vade tarihlerindeki Banka'nın uygulaması gereken kurdan daha düşük olamaz. Döviz kurları düşmüş olsa dahi Müşteri tarafından yapılacak fiili ödeme tarihlerindeki kur, hiçbir zaman borçların vade tarihlerindeki kurdan daha düşük olmayacak ve fiili ödeme tarihindeki TL karşılığı da hiçbir şekilde vade tarihindeki kura göre hesaplanacak TL karşılığında daha düşük olmayacaktır. Vadesi gelmemiş olmakla birlikte başta Sözleşme'nin 13. maddesi olmak üzere ilgili hükümler gereği muaccel olan borçlarda vade tarihi muacceliyet tarihi olup, uygulanacak kur ve TL karşılığı muacceliyet tarihindeki kur ve TL karşılığında az olmayacaktır.

9.5. Taksitlerin YP veya TL olarak ödenmesinden bağımsız olarak taksit ödemeleri, kredinin ödendiği tarih ile Ödeme Planı'nda yer alan her taksitin ödendiği tarih arasındaki kur farkından dolayı tahakkuk edecek BSMV, KKDF ve sair tüm vergi, harç, resim, fon ve masraflarla birlikte ödenir. Dövizle endeksli kredinin TL cinsinden takibi nedeniyle doğabilecek kur farkları Banka'nın geliridir.

9.6.Kâr paylarından, kur farklarından ve hangi sebeple olursa olsun doğacak BSMV, KKDF ve sair vergi, harç, resim, fon ve masraflar, doğdukları anda ve doğdukları her bir taksit ile birlikte Müşteri tarafından ödenecek olup, bunların ödenmemesi de muacceliyet ve temerrüt hükümlerine tabi olur.

9.7.Kısmi ödeme yapılması borcun ifası anlamına gelmemekte olup, kısmi ödemenin kabul edilmesi Banka'nın haklarından vazgeçme, Sözleşme'nin yenilenmesi ve temdit sonucunu doğurmaz. Herhangi bir taksit bedelinin tamamen ödenmesi ondan evvelki taksit bedellerinin ödendiği veya akdi kâr payının müteakip aylara/dönemlere dağıtılması, o ay/dönem için tahsil edilmesi gereken Banka alacağının tamamen tahsil edildiği anlamına gelmez.

9.8.İlgili mevzuatın gerektirdiği ve ödenmesi gereken BSMV, KKDF ve sair vergi, harç, resim, fon ve masraflardan oluşacak tüm yükümlülüklerin, değişiklik tarihinden itibaren Müşteri'ye yansıtılacak olması nedeni ile Ödeme Planı buna uygun değişebilecektir.

9.9. Asıl alacağa mahsuben yapılan tahsilat için Müşteri'ye makbuz verilmesi veya sadece asıl alacak için ihbar, hesap ekstresi gönderilmesi veya yasal işlem yapılması hallerinde de Banka'nın gecikme kâr payı ve ayrıca borçlunun temerrüdü nedeni ile kanun hükümleri gereği ödenmesi gereken ferîleri ve diğer haklarını talep etme hakları saklıdır.

9.10. Taksitlerin, taksit ödeme tarihlerinde ödenmemesi halinde Sözleşme'nin 10. maddesi gereği

gecikme kâr payı ve sair unsurların ilavesi ile alacaklar talep, tahsil ve takip edilecektir.

9.11.Sözleşme'ye ilişkin bir hesap açılır ve bu hesaptan sadece kredi ile ilgili işlemler yapılırsa, bu hesaba ilişkin herhangi bir isim altında ücret veya masraf talep edilmeyecektir. Bu hesap, Müşteri'nin aksine yazılı talebi olmaması hâlinde kredinin ferîleri ile birlikte tamamen geri ödenmesi ile kapanacaktır.

Madde 10. GECİKME KÂR PAYI

10.1.Müşteri, taksit ödeme tarihinde ödemediği her bir taksit (anaparası) üzerinden ve yine Sözleşme'nin 13.3. maddesine göre borcun tamamı yönünden temerrüdün gerçekleşmesi halinde borcun tamamı (anaparası) üzerinden, Sözleşme'nin 6. maddesinde yazılı Akdi Kâr Payı'nın %30 fazlasıyla hesaplanarak bulunacak olan gecikme kâr payını da ödemeyi kabul ve taahhüt etmiştir. İşbu hüküm, Banka'nın, temerrüdün sonuçlarını düzenleyen yasal haklarını talep ve kullanmasına engel değildir.

10.2.Dövizle endeksli TL ödemeli kredide Banka dilerse borcun tamamını muaccel olduğu tarihten itibaren, Banka Cari Gişe Efektif Satış Kuru'ndan TL'ye çevirerek takip etmeye yetkilidir. Bu takdirde borcun tamamı için uygulanacak gecikme kâr payı TL için tespit edilmiş olan gecikme kâr payı oranı olacaktır.

10.3. Gecikme kâr payı ödenmesinin gerektiği durumlarda, Müşteri, gecikme kâr payı ile ilgili olarak ayrıca BSMV, KKDF başta olmak üzere ödenmesi gereken her tür vergi, harç, resim, fon, komisyon, masraf sair ödemeleri de yapmak zorundadır.

Madde 11. CAYMA HAKKI

11.1.Müşteri; on dört gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin işbu kredi sözleşmesinden cayma hakkına sahiptir. Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirim, cayma hakkı süresi içinde yazılı olarak ya da kalıcı veri saklayıcısı ile Banka'ya yöneltilmelidir. Cayma hakkı süresi; Sözleşme'nin imzalandığı tarihten, Sözleşme'nin bir örneği Müşteri'ye imza tarihinden sonra verilmişse Sözleşme'nin Müşteri'ye verilme tarihinden başlar.

11.2.Müşteri krediden faydalanmış ise; anaparayı ve kredinin kullanıldığı tarihten anaparanın geri ödendiği tarihe kadar olan sürede akdi kâr payı oranına göre hesaplanan kâr payı ile bir kamu kurum veya kuruluşuna veya üçüncü kişilere ödenmiş/ödenecek olan masrafları en geç cayma bildirimini Banka'ya göndermesinden sonra otuz gün içinde geri öder. Bu süre içinde ödeme yapılmaması hâlinde krediden cayılmamış sayılır.

Madde 12. ERKEN ÖDEME

12.1.Müşteri, vadesi gelmemiş bir veya birden çok taksit ödemesinde bulunabileceği gibi, kredi borcunun tamamını ya da bir kısmını erken ödeyebilir. Bu hâllerde, Banka, ilgili mevzuat gereğince gerekli indirimini yapar.

12.2. Erken ödeme tazminatı ile ilgili olarak Tüketici Mevzuatı'na uygun hareket edilir.

GENEL BİREYSEL KREDİ SÖZLEŞMESİ

12.3.Kâr payı ve komisyon indiriminden sonra anaparaya göre yeni bir Ödeme Planı yapılması ve bunun için bir vergi, harç, resim ve sair ödenmesi gerekirse buna ilişkin yükümlülükler Müşteri'ye aittir.

Madde 13. MUACCELİYET, TEMERRÜT VE SONUÇLARI

13.1.Ödeme Planı'nda yer alan her bir taksit, ihtara gerek olmaksızın ilgili taksit ödeme tarihinde muaccel olur. Taksit ödeme tarihinin kanunlarda tatil olarak kabul edilen bir güne rastlaması halinde (resmi tatil veya hafta sonu tatili gibi) izleyen ilk iş günü ödeme ve muacceliyet tarihidir.

13.2.Ödeme Planı'nda yer alan bir taksit, taksit ödeme tarihinde ödenmezse Müşteri, ihtara gerek olmaksızın ilgili taksit yönünden temerrüde düşmüş olur.

13.3.Müşteri'nin taksitleri ödemede temerrüde düşmesi durumunda Banka, borcun tamamının ödenmesini/ifasını talep etme hakkına sahiptir. Buna göre; birbirini izleyen en az iki taksitin ödenmesinde temerrüde düşülmesi ve otuz gün süre vermek sureti ile muacceliyet uyarısında bulunulmasına karşın Müşteri'nin verilen bu süre içerisinde borcunu ödememesi halinde Banka, borcun tamamını talep ve tahsil için yasal ve sözleşmesel her türlü yola ve hakkına müracaat edebilir.

13.4. Herhangi bir temerrüt halinde Banka ayrıca Müşteri'nin ve Kefiller'in Banka'nın merkez ve tüm şubelerinde bulunan ve ileride bulunabilecek olan vadesi gelmiş veya gelmemiş bilcümle alacak, özel cari ve katılma hesapları, bloke hesaplar, nakit, esham ve tahviller, lehine gelmiş ve gelecek havaleler ile bono, çek, konşimentolar ve tahsile verilen tüm kıymetli evrak ve senetler, kredi hesapları ve sair bilcümle varlıkları üzerinde bir ihbara gerek kalmaksızın hapis, takas, mahsup ve virman hakkını kullanabilecektir.

13.5. Temerrüt halinde Banka ayrıca anapara tutarı üzerinden Gecikme Kâr Payı oranı ile geç ödenen gün sayısı dikkate alınarak bulunacak gecikme kâr payını ve bu kâr payı üzerinden hesaplanacak vergi, harç ve benzeri yasal yükümlülükleri de Müşteri'den talep edebilir. Temerrüt hali de dâhil olmak üzere Sözleşme'ye dayanılarak yapılan her türlü işlemde bileşik faiz uygulanamaz.

Madde 14. TEMİNATLAR, REHİN SÖZLEŞMESİ, TAKAS, MAHSUP, VİRMAN VE HAPİS HAKKI

14.1.Müşteri Banka'nın öngördüğü/öngöreceği taşınır, taşınmaz, hak-alacak rehni, kefalet, garanti, alacak temliki ve sair bilcümle teminatları Ödeme Planı'ndaki toplam borç tutarından az olmayacak miktarda Banka lehine tesis etmeyi beyan ve kabul etmiştir.

14.2.Müşteri ve Kefiller, aşağıdaki müşteri numaralarına bağlı olarak Banka nezdinde açılmış ve açılacak bilcümle hesaplarının (özel cari ve katılma hesapları) ve bu hesaplarındaki doğmuş ve doğacak her türlü alacaklarının (kâr payı gibi her türlü semereleri de dâhil), ayrıca yine müşteri numarasına bağlı olsun ya da olmasın Banka uhdesinde her ne sebeple olursa olsun bulunan ve bulunacak senetli veya senetsiz sair bilcümle varlık, alacak ve haklarının da Ödeme

Planı'nda yazılı toplam borç tutarına kadar kısmının Banka lehine rehinli olduğunu, ayrıca Banka'nın tüm bunlar üzerinde hapis, takas, virman ve mahsup hakkı bulunduğunu kabul ederler.

Müşteri:.....

Kefil:.....

Kefil:.....

Kefil:.....

14.4.Müşteri ve Kefiller, Sözleşme'nin 14.1. ve 14.2. maddelerinde yazılı olanlar başta olmak üzere verdikleri/verecekleri teminatların, Müşteri'nin işbu Sözleşme'den ve/veya başkaca diğer herhangi bir sebepten Banka'ya karşı doğmuş ve doğacak bilcümle kredi borçlarının teminatını teşkil ettiğini kabul etmişlerdir.

14.5. Teminatların haczedilmesi, haklarında ihtiyati tedbir kararı verilmesi, satışa çıkarılması, tasarruf hakkının kısıtlanması, hasara uğraması, zayi olması, kamulaştırma ve sigorta gibi kaim değerlerin Banka alacağını karşılamaması gibi teminatların teminat değerinin azaldığı veya kalmadığı hallerde yahut Müşteri/Kefiller'in ödeme güçlerini kaybetmeleri gibi haklı nedenlerle Müşteri, Banka talep etmesi halinde yeni/ek teminat vermeyi kabul etmiştir.

Madde 15. KEFALET SÖZLEŞMESİ

15.1. Kefiller, Müşteri'nin Banka'ya karşı Sözleşme nedeni ile doğmuş ve doğacak kredi borçlarından Kefalet Miktarı ile sınırlı olarak ve kefil sıfatı ile sorumludur. Kefalet, adi kefalettir. Müşterinin alacakları için verilen şahsi teminatlar, kanunlarda aksine hüküm yoksa müteselsil kefalet sayılır.

15.2. Kefiller birbirlerinden (Müşteri ve diğer kefillerden) bağımsız ve ayrı olarak kefil olduklarını ve Türk Borçlar Kanununun 587/4. maddesi gereği kefalet borcunun tamamından sorumlu olduklarını kabul etmişlerdir.

15.3. Kefiller, Sözleşme'nin 14. maddesindeki varlıkları üzerinde yine 14. madde çerçevesinde Banka'nın rehin, hapis, takas, virman ve mahsup hakkını kabul ederler.

15.4. Banka, yaptığı tahsilatları öncelikle kefaletle karşılanmayan alacaklarına mahsup edebilir.

Madde 16. BAĞLI KREDİ SÖZLEŞMESİ BİLGİSİ

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 30/5 maddesi uyarınca Banka ile satıcı veya sağlayıcı arasında belirli bir malın veya hizmetin tedarikine ilişkin bir sözleşme olmadıkça, kullanılan kredi bağlı kredi sayılmayacağından işbu kredi de bağlı kredi değildir. Ancak Sözleşme'nin, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 30. maddesinde tanımlanan bağlı kredi sözleşmesi niteliğinde olması halinde Müşteri'nin aşağıdaki hakları bulunmaktadır:

a)Müşteri'nin mal veya hizmet tedarikine ilişkin sözleşmeden cayması ve buna ilişkin bildirimden cayma süresi içinde ayrıca yazılı ya da Banka'nın erişebileceği kalıcı veri saklayıcısı ile Banka'ya da yöneltmesi hâlinde, bağlı kredi sözleşmesi de tazminat veya cezai

GENEL BİREYSEL KREDİ SÖZLEŞMESİ

şart ödeme yükümlülüğü olmaksızın sona erer. Cayma halinde Sözleşme'nin 11. maddesi uygulanır.

b) Bağlı kredilerde, mal veya hizmet hiç ya da gereği gibi teslim veya ifa edilmez ise Müşteri'nin satış sözleşmesinden dönme veya bedelden indirim hakkını kullanması hâlinde satıcı, sağlayıcı ve Banka müteselsilen sorumludur. Tüketicinin bedelden indirim hakkını kullanması hâlinde bağlı kredi de bu oranda indirilir ve ödeme planı buna göre değiştirilir. Müşterinin sözleşmeden dönme hakkını kullanması hâlinde, o güne kadar yapmış olduğu ödemenin iadesi hususunda satıcı, sağlayıcı ve Banka müteselsilen sorumludur. Ancak, Banka'nın işbu maddede yazılı sorumlulukları; malın teslim veya hizmetin ifa edilmediği durumlarda satış sözleşmesinde veya bağlı kredi sözleşmesinde belirtilen malın teslim veya hizmetin ifa edilme tarihinden, malın teslim veya hizmetin ifa edildiği durumlarda ise malın teslim veya hizmetin ifa edildiği tarihten itibaren, kullanılan kredi tutarı ile sınırlı olmak üzere bir yıldır.

Madde 17. UYUŞMAZLIĞA DAİR BAŞVURU YOLLARI

Müşteri, uyuşmazlık olması halinde bu konuda öncelikle Banka'ya başvurabilecektir. Banka'ya başvurusundan bir sonuç alamaması halinde veya doğrudan ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde Tüketici Hakem Heyetine, Türkiye Katılım Bankaları Birliği Müşteri Şikâyetleri Hakem Heyetine veya Tüketici Mahkemesi'ne başvurulabilir. Taraflar arabuluculuğa müracaat hakkına da sahiptir.

Madde 18. SÖZLEŞMENİN FESHİ

Sözleşme, Müşterinin borcunu tüm ferileriyle birlikte ve tamamen geri ödeyinceye ve tüm yükümlülükler yerine getirilinceye kadar yürürlükte kalır. Sözleşmenin herhangi bir nedenle feshi/sona ermesi tarihi itibarıyla Müşterinin Bankaya olan bütün borçları muaccel hale gelir.

Madde 19. GENEL İŞLEM KOŞULU KULLANILDIĞI UYARISI VE BİLGİLENDİRME

Sözleşme Banka tarafından önceden hazırlanmış olup, genel işlem koşulları içermektedir. Sözleşme'nin imzalanmasından önce incelemeleri ve bilgi edinmeleri amacıyla Sözleşme Öncesi Bilgilendirme Formu ile bilgi verilmiş, ayrıca Banka'nın www.albarakaturk.com.tr internet adresi aracılığı ile veya Banka şubelerine başvurarak ayrıntılı bilgi edinilmesinin mümkün olduğu bildirilmiştir. **Müşteri/Kefiller, yeterli bilgi edindiklerini ve genel işlem koşulları kullanıldığını kabul ettiklerini beyan etmişler**

ve işbu Sözleşme imzalanmıştır.

Madde 20. İMZA VE MÜŞTERİ'YE NÜSHA TESLİMİ

Yirmi maddeden ibaret Sözleşme bir asıl nüsha olarak düzenlenmiş ve Taraflar arasında imzalanmış olup, bir sureti Müşteri'ye verilmiştir.

Eki: Ödeme Planı

Düzenleme Tarihi : ...../...../.....

BANKA :
Kaşe ve İmza :

MÜŞTERİ :
Adı Soyadı :
T.C. Kimlik No :
Telefon :
Adres :
İmza :

KEFİL :
T.C. Kimlik/Vergi No:
Kefalet Miktarı :
Kefalet Tarihi :
Adres :
İmza :

KEFİL :
T.C. Kimlik/Vergi No:
Kefalet Miktarı:
Kefalet Tarihi :
Adres :
İmza :

KEFİL :
T.C. Kimlik/Vergi No:
Kefalet Miktarı:
Kefalet Tarihi :
Adres :
İmza :

Aşağıdaki kısma Müşteri kendi el yazısı ile "Sözleşmenin bir nüshasını elden aldım." yazıp, imzalamalıdır.

MURABAHA SUKUK SÖZLEŞMESİ

TARAFLAR:

Bu sözleşme ..... tarihinde yürürlüğe girecek olup:

(1) KUVEYT TÜRK KATILIM BANKASI A.Ş. ("Vekil/Alıcı/Satın Alan")

(2) KT KİRA SERTİFİKALARI VARLIK KİRALAMA A.Ş. ("Vekil Eden/Satıcı")

arasında akdedilmiştir.

KONU:

Taraflar; Sermaye Piyasası Kurulu'nun 07/06/2013 tarihli ve 28670 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan III-61.1 nolu Kira Sertifikaları Tebliği kapsamında Devreden fon kullanıcısı olarak yer alacağı toplam 1.000.000.000.-TL'lık ihraç tavanı kapsamında tertipler halinde ihraç edilecek kira sertifikalarından _____ TL'lık Kira Sertifikasının anılan Tebliğin Yönetim Sözleşmesine Dayalı Kira Sertifikası ile Alım Satıma Dayalı Kira Sertifikasının birlikte yer aldığı Kira Sertifikası ihraç hükümleri çerçevesinde Kira Sertifikası nominal değerinin azami %49'u Murabahaya (emtia alım satımına) dayandırılarak ihraç edilmesi amacıyla işbu sözleşmede ifade edilen hüküm ve şartlar dâhilinde; faizsiz bankacılık ilkelerine aykırılık teşkil etmeyen biçimde Emtia alım satımı yoluyla gerçekleştirilecek işlemlerin şartlarını düzenlemek üzere işbu sözleşmeyi akdetmişlerdir.

1. Tanımlar ve Yorum

1.1. Aşağıdaki terimler metinden aksi anlaşılmadığı sürece bu ve önceki hükümlerde belirtilen anlamlara gelir.

Onay: Sözleşme uyarınca gerçekleştirilecek Satış ve/veya Alışın taraflarca kabul edilmesi

İhraç Bedeli: İhraç edilen kira sertifikaları için yatırımcılar tarafından ödenen toplam bedeli ifade eder.

İş Günü: İlgili yargı çevresinde Bankacılık işlemlerinin yapılabildiği Bankaların ve Yargı Organlarının açık olduğu herhangi bir gün.

Broker 1-2: Herhangi bir Satın Alma veya Satma işlemiyle ilgili olarak, Vekil' in Vekil Eden adına vekil sıfatıyla (Doğrudan veya Dolaylı/Zimni veya Açık) kendisinden Emtiyayı satın aldığı ya da sattığı üçüncü kişi (Teyitlerde taraf olarak belirtilecektir)

Emtia : Herhangi bir işlem ile alakalı olarak Alıcının Danışma Kurulu tarafından Kabul edilebilir olması kaydıyla Bankacılık Kanununun tüm bankaların alım satımına izin verdiği ve Londra Metal Borsasında işlem gören her türlü kıymetli ya da kıymetsiz madeni.

Devir Sözleşmesi: Vekil ile Vekil Eden arasında Varlık Portföyünün VKŞ'ye devrine ilişkin olarak _____ tarihinde imzalanan devir sözleşmesidir.

Teyitler : Herhangi Satın Alma İşlemi ile ilgili olarak, müştereken, bu tür bir Satın Alma İşlemine ait Satın Alma Teklifi ile Satın Alma Onayı ve herhangi bir Satış İşlemi ile ilgili olarak, müştereken bu tür bir Satış İşlemine Ait Satış Teklifi ile Satış Onayı.

Vadeli Ödeme Tarihi (Vade Tarihi) : Herhangi bir işlem hakkında; Vadeli Satış Bedelinin Satın Alan tarafından Satıcıya ödendiği, ilgili Satış Teklifine ilişkin (k) bendinde belirtilmiş olan tarih.

Vadeli Satış Bedeli: Her bir Satış İşlemi hakkında, Vadeli Ödeme Tarihinde Satın Alan tarafından Satıcıya ödenebilir (muaccel) hale gelen, Satış Teklifine ilişkin (j) bendinde belirtilmiş miktarı.

Vekalet ve Yönetim Sözleşmesi: Varlık Portföyünün Banka tarafından VKŞ lehine yönetilmesine ve Varlık Portföyünden ve Murabaha Sözleşmesi tahtında yapılan alım-satım işlemlerinden doğan gelirlerin/alacakların tahsilatına ve bazı hizmetlerin sunulmasına ilişkin olarak Banka ile KT VKŞ arasında _____ tarihinde imzalanan vekalet ve yönetim sözleşmesidir.

Teklif: Metin ile uygun olduğu takdirde Bir Satın Alma Teklifi ve/veya Satış Teklifi.

İşlem: Bir Satın Alma ve/veya Satış Sözleşmesi

İşlem Belgesi: Herhangi bir işlem için, (metin ile uygun olacak şekilde) bir Onay ve bir Teklif.

1. Vekâlet Hükümleri:

- 1.2.1. Satıcı, işbu sözleşme ve buna bağlı olarak verilen verilecek talep formu/talimatta zikredilen her tür alım-satım işlemi ile bu işlemlerin gerektirdiği sözleşme, yazışma, alım-satım bedellerini belirleme veya benzeri muameleleri kendi nam ve hesabına gerçekleştirmek ve/veya gerektiğinde başkalarını tevkiyle de yetkili olmak üzere Alıcıyı vekil tayin etmekte ve işbu sözleşme aynı zamanda Satıcı ile Alıcı arasında akdedilmiş bir vekâlet sözleşmesi hükmü taşımaktadır.
- 1.2.2. Alıcı, işbu sözleşmedeki düzenlemeye uygun olarak, söz konusu alma ve satma işlemlerini Satıcı adına (Brokerlar aracılığıyla) vekâleten gerçekleştirmeye yetkilidir.
- 1.2.3. Söz konusu bu işlemlerde Alıcı, sadece ve münhasıran bu maddede zikredilen ilişki bakımından faizsiz bankacılık prensipleri gereği ve zorunlu olarak Alıcının vekili olmaktadır. Bunun dışında taraflar arasında herhangi bir vekalet ya da temsil ilişkisi söz konusu değildir.

3.Vekalet Ücreti ve Masraflar

Vekil, bu sözleşme tahtında maruz kalacağı her türlü vergi, resim, harç, Broker komisyonu, masraf ve giderlerden sorumlu olup, Vekil Edenin bunlarla ilgili ödemek zorunda kalacağı meblağları ilk talebinde Vekil Edene ödeyecektir. Vekil Eden dilerse, bu bedelleri Vekile yapılacak vadeli satış bedeline ilave edebilir.

4. Alım Satımın İşleyişi

İşlemler aşağıdaki şekillerde cereyan edecektir:

- a) Satıcı, Kira Sertifikası Hüküm ve Şartları tahtında kira sertifikası ihraç ederek sertifika sahiplerinden Kira Sertifikası İhraç Bedelini tahsil eder.
- b) Satıcı, İhraç Bedelinin %49'undan fazla olmamak koşuluyla kalan İhraç Bedeli ile (İhraç Bedelinin asgari %51'lik kısmı Devir Sözleşmesi kapsamında Vekil'den Portföy Varlıklarının devralınmasında kullanılacaktır) İhraç Tarihinde bir emtia alımı niyet mektubu ("**Emtia Alımı Niyet Mektubu**") hükümleri dahilinde katılım bankacılığı prensiplerine uygun emtiaların ("**Emtia**") maliyet fiyatı üzerinden bir brokerdan ("**Broker 1**") spot alım ve spot teslim koşulları dahilinde belirlenen emtiayı satın alır. İşbu satın alma işlemi bu sözleşmedeki vekalet hükümlerine istinaden Satıcı adına Vekil tarafından gerçekleştirilecektir.
- c) Satıcı, işbu sözleşme hükümleri dâhilinde İhraç Tarihinde Broker 1'den satın aldığı emtiayı, aynı gün emtianın alışıdaki maliyetine Kira Sertifikası Hüküm ve Şartlarında belirlenen Getiri Oranı üzerinden bir kar ilave etmek suretiyle ("**Vadeli Ödeme Fiyatı**" veya "**Vadeli Satış Fiyatı**" veya "**Vadeli Satış Bedeli**") vadeli olarak Alıcıya satar. Vadeli Satış Fiyatındaki kar kısmı ("**Vade Farkı**") vadeleri boyunca Sertifikalar tahtında gerçekleştirilecek dönemsel getiri ödemelerinin eşit taksitler halinde gerçekleştirilmesine yetecek düzeyde (eşit) olup, her bir getiri ödeme tarihinden önce Vekalet ve Yönetim Sözleşmesi hükümleri kapsamında Gelir Tahsilat Hesabına aktarılacaktır.
- d) Alıcı, Satıcıdan Emtiayı satın aldıktan sonra İhraç Tarihinde, bir emtia satış niyet mektubu ("**Emtia Satış Niyet Mektubu**") hükümleri dahilinde maliyet fiyatıyla spot ödeme ve spot teslim temelinde Emtiayı başka bir brokera ("**Broker 2**") satar.
- e) Vadeli Ödeme Fiyatındaki maliyet tutarı ("**Vadeli Anapara Tutarı**") Sertifikaların vadesinin dolduğu tarihte ödenecektir.

Alım satıma konu Emtianın sertifikaları Alıcı adına düzenlenecektir; Emtianın peşin alınması ile paraya çevrilmesi borsa dâhilinde, Satıcının Alıcıya vadeli satımı ise borsa haricinde işbu sözleşme hükümleri tahtında gerçekleştirilecektir. Dolayısıyla, Alıcının talebi ile Satıcının Emtiayı satın alması ve sertifikalarının Satıcı adına düzenlenmesini müteakip, tarafların vadeli alım satıma ilişkin iradelerinin birleştiği ve vadeli alım satım işleminin tamamlandığı; mülkiyetin Alıcıya işbu sözleşme hükümleri tahtında teslimsiz geçtiği kabul olunur. Satıcının alma, satma ve paraya çevirme işlemlerinde yararlanacağı aracılardan (broker'ların) seçimi tamamen Satıcının kendi inisiyatif ve ihtiyarındadır.

5. Ödeme

5.1. Alıcı tarafından Satış İşlemi için Vadeli Satış Bedelinin Satıcıya ödenmesi madde 5.2. ye tabi şekilde Vadeli Ödeme Tarihinde Kira Sertifikası Hüküm ve Şartları dâhilinde belirlenen hesaplara yapılacaktır.

Alıcı, Yönetici Vekil olarak atandığı Vekalet ve Yönetim Sözleşmesi hükümleri çerçevesinde işbu Murabaha Sözleşmesi tahtında gerçekleştirilen anapara geri ödemesinden (Vadeli Anapara Tutarı) sağlanan geliri Kira Sertifikasının İtfa Bedelinin ödemesinde kullanacaktır.

5.2. Bu sözleşme ve her bir Satın alma/Satış işlemi tahtındaki Alıcı tarafından ödenmesi gereken tüm meblağlar, herhangi bir mahsup, stopaj veya her ne nam altında olursa olsun

indirime tabi tutulmaksızın ve kanunen tahakkuk etmiş bu tür bir kesinti yoksa vergiden veya başkaca kesintilerden arı olarak tamamen ödenir. Bu tür bir kesintinin kanunen gerekli olması halinde, Alıcı bu kesinti miktarını Satıcıya yansıtmaz ve bu kesintiler olmasaydı Satıcıya ne kadarlık bir ödeme yapacak idiyse, bu meblağı tam olarak Satıcıya öder.

5.3. Satıcı tarafından bu sözleşme ve her bir Satış İşlemi tahtında yapılan ödemeler Alıcının bildireceği hesaba yapılır.

6.İşlemlere Uygulanabilecek Hükümler

6.1. Vekil Eden, Vekili emtiayı seçmek için yetkilendirmiştir.

6.2. Alıcının satın aldığı emtianın teslimi Broker'ın kendi nezdinde tuttuğu Alıcıya ait hesabı alacaklandırması suretiyle gerçekleştirilmiş olacak ve bu suretle emtianın mülkiyeti Alıcıya geçecek ve Alıcı emtianın maliki haline gelecektir.

6.3.Vekil Eden, sözleşme konusu emtianın mülkiyet hakkını, işbu sözleşme tahtında gerçekleştirilen Satın Alma işlemine tevfikan, Vekilin Brokardan satın aldığı şekilde kazanmış olmakta ve Vekil Eden işbu emtia hakkında, Alıcı ya da sair üçüncü kişilere karşı herhangi bir ad altında hiçbir garanti ya da taahhütte bulunmamaktadır. Alıcı, sözleşme konusu emtianın nitelik, adet ve özellikleri hususunda Satıcıdan hiçbir talep hakkı olmayacağını kabul ve taahhüt eder.

6.4.Bir Satış İşleminin madde 4.5. e uygun şekilde tamamlanması üzerine, emtianın mülkiyet hakkı derhal Alıcıya geçer

7.Ön Şartlar

Bu sözleşmenin yürürlüğü Vekilin, Vekil Edenden usulüne uygun şekilde aşağıdaki belgeleri alması şartına bağlıdır:

- (a) Vekil Edenin kuruluş belgelerinin tasdikli örnekleri
- (b) Vekil tarafından talep edilen ve Vekil Edene bildirilen herhangi diğer belge.

8.Vekilin Sorumluluğu ve Tazmini

8.1.Vekil, ağır kusuru, kastı veya hilesi olmadıkça Vekil Edene karşı sözleşmeden, haksız fiilden veya başka şekilde doğan doğrudan veya dolaylı olarak doğacak hiçbir finansal veya iktisadi zarar, masraf, sorumluluk veya giderlerden (bunlarla sınırlı olmamak üzere, kar kaybı, kazanç kaybı veya itibari değeri kaybını da içerecek şekilde) sorumlu değildir. Vekil, Vekil Eden hesabına İşlemleri yürüten herhangi broker, kişi, kurum veya şirketin hatasından, ihmalden veya hilesinden sorumlu değildir.

8.2. Alıcı, emtianın fiziksel tesliminin hiçbir şart altında ya da nedenle Satıcının sorumluluğunda olmadığını kabul ve taahhüt eder. Emtianın teslimi, Alıcının yurtdışında brokerlar nezdinde açılacak hesaplarına alacak kaydedilmek suretiyle gerçekleşecektir.

9.Fesih

9.1. Bu sözleşme (a) Taraflardan birinin diğer tarafa 10 (on) iş günü öncesinden bu sözleşmenin feshedildiğine dair yazılı bildirim yapması halinde bu süre bitiminde veya (b) Bu sözleşme hükümlerinden birine esaslı aykırılık nedeniyle taraflardan birisinin diğerine gönderdiği yazılı bildirim ile derhal sona ermiş sayılır.

9.2. Madde 9.1 e tevfikan bu sözleşmenin feshedilmesine rağmen, Tarafların yazılı bildirim tarihi itibarıyla teklif edilen ve onaylanan ve vadesi gelmemiş İşlemler ile ilgili yükümlülükleri bu sözleşme tahtında devam eder.

9.3. Taraflardan birinin madde 9.1 e göre fesih bildirimini alması üzerine, Vekil yeni bir işleme başlamayacaktır.

9.4. Bu sözleşmeyi madde 9 uyarınca fesih hakkı, herhangi bir hukuka aykırı davranışın mevcut olması halinde bu aykırılık ile ilgili tarafların diğer yasal haklarına hanel getirmez.

10. Gizlilik

10.1. Madde 2.2.'ye tabi olarak, bu sözleşmenin ve bu sözleşmede öngörülen işlemlerin içeriği, bu sözleşmenin tarafları açısından sözleşme süresi boyunca ve sözleşmenin sona ermesinden sonra gizli tutulacaktır. Ancak, taraflardan birinin kusuru olmaksızın kamuya ifşa olan bilgiler ile yetkili bir adli yada İdari makam tarafından istenen bilgiler, sadece bu şekilde ifşa olan ve yetkili makama verilmesi gerekenlerle sınırlı olmak üzere gizlilik kapsamı dışındadır.

11. Devir

11.1. Madde 11.2 ye göre, bu sözleşme taraflara mahsus olup, müstakil hak ve yükümlülükleri her iki tarafın önceden yazılı muvafakatinin bulunmaması halinde devir ve fezağ edilemez.

11.2. Satıcı/Vekil bu sözleşme veya herhangi bir işlem tahtındaki hak, kazanç ve yükümlülüklerini, grup şirketlerine ve iştiraklerine Alıcı/Vekil Edenin önceden iznini almaksızın, ödeme yapılacak yeni hesap bilgisini yazılı bir şekilde Alıcı/Vekil Edene bildirmek suretiyle devredebilir.

12. Beyan ve Taahhütler

12.1. Taraflardan her biri, bu sözleşme tarihinden itibaren diğer tarafa tevcihen

12.1.1. Bu sözleşmenin süresi boyunca herhangi bir zamanda, bu sözleşmenin ve bu sözleşmede öngörülen her bir İşlemin tarafı olmaya hukuken ehil olduğunu, bu sözleşme hükümleriyle uygun olacak şekilde kendi hesabına yetkili olduğu bildirilen kişilerin İşlemleri yapabilmelerini teminen tüm şirket kararlarını ve yetkilendirmelerini sağlayacağını,

12.1.2. Her bir teklifteki tüm sağlanan bilgilerin veya her bir Onayın tüm yönleriyle gerçek ve güncel olacağını;

12.1.3. Bu sözleşmeye tevfikan yürürlüğe giren bu sözleşmenin ve her bir işlemin bağlayıcılık arz eder ve icra edilebilir olduğunu (aciz hali ile ilgili genel hükümlere ve eşitlik ilkesine tabi olarak) ve tarafı olduğu herhangi bir sözleşmenin hükümlerini ihlal etmeyeceğini,

12.1.4. Bu sözleşme ve her bir Satış ve Satın Alma işlemi tahtındaki yükümlülüklerin yerine getirilebilmesini teminen gerekli olan tüm yetkilendirme, onay, lisans ve muvafakatların her zaman sağlanacağını.
beyan ve taahhüt eder:

12.2. Alıcı, Satıcıya

12.2.1. Bu sözleşmenin süresi boyunca herhangi bir zamanda, bu sözleşme tahtındaki tüm işlemleri kendi nam ve hesabına yürüteceğini ve üçüncü kişiler namına Vekil Eden, mütevellî veya Vekil olarak bu sözleşmede öngörülen işlemleri yapmamayı,

12.2.2. Bu sözleşme, her bir işlem ve her bir işlem belgesinin Faizsiz Bankacılık kuralları ile uygunluk arz etmesi için gözden geçirildikten sonra yürürlüğe girdiğini ve gerekli olduğu sürece Faizsiz Bankacılık kuralları ile ilgili uzmanlığı olan kişilerden ayrıca tavsiye alınacağını ve:

(a) Bu sözleşme hükümlerinin ve her bir işlem ve işlem belgesinin Faizsiz Bankacılık Kurallarına aykırı olmamasının sağlandığını; ve

(b) Bu sözleşmenin veya herhangi bir işlem belgesi hakkında veya bunlarla başka bir şekilde ilintili herhangi bir hükme uygun olan Faizsiz Bankacılık Kuralları meselelerine herhangi bir itirazı olmadığını ve olmayacağını.

beyan ve taahhüt eder:

12.2.3. Vekil, bu sözleşmenin veya bu sözleşme tahtında yürürlüğe girmiş veya girecek herhangi bir işlem için Alıcıya hiçbir tavsiyede bulunmamış olup; Alıcı bu sözleşmeye ve herhangi bir işleme kendi öngörüsü ve/veya üçüncü kişinin tavsiyesi ile taraf olmuştur.

12.3. Yukarıda taahhütler;

12.3.1 Bir teklifin Vekil Edene gönderildiği her zamanda Vekil tarafından; ve

12.3.2. Bir teklifin Vekile gönderildiği her zamanda Vekil eden tarafından

tekrarlanmış kabul edilir.

13.Sözleşmenin Bütünlüğü

Bu sözleşme ve bu sözleşmeye tevfikan yürürlüğe giren Teklifi ve Onayı içeren belgeler, taraflar arasındaki sözleşmenin konusunu ve sözleşmenin bütününi teşkil eder ve bu belgeler herhangi önceden yapılmış sözlü anlaşmanın olduğuna atıf ile tashih edilemez.

14.İletişim

14.1. Bu sözleşmenin tarafları, teklif edilmiş İşleme dair yapılan tüm telefon görüşmelerinin kendi ülke mevzuat ve usullerine uygun olacak şekilde kayıt altına alınabileceğini diğer tarafa bildirir. Buna göre, her bir Taraf:

- (a) Alım-Satım, pazarlama ve/veya tarafların ve ofislerinin diğer personelinin, çalışanlarının, vekillerinin ve iştiraklerinin bu sözleşmeye veya herhangi potansiyel İşlem ile ilgili yaptığı telefon görüşmelerinin kayıt edilmesine muvafakat eder;
- (b) Bu kayıtlar için gerekli muvafakati sağlamayı ve personeline (yukarıda belirtilen personel) bununla ilgili bildirim yapmayı kabul eder; ve
- (c) Bu sözleşmeye veya İşleme dair (onaylanmış veya diğer süreçlerdeki) kayıtların herhangi bir hukuki işlem ile ilgili kanıt olarak sunulabileceğini kabul eder.

14.2. Vekil Eden telefon, e-mail veya faks ile ilgili riskin tamamen farkında olduğunu kabul eder. Vekil tarafından telefon, e-mail veya faks ile alınmış ve Vekil Eden tarafından gönderilmiş olarak belirtilmiş bildirimlerle ilgili olarak, Vekil Eden;

14.2.1. Vekilin, bu tür bir bildirim gönderen kişinin kimliği ve yetkisini araştırmaksızın söz konusu bildirim üzerine kabul, red ve bildirime uygun hareket etmeye yetkili olduğu,

14.2.2. Vekilin, bu tür bir bildirim kabul, red veya bildirime uygun davranma sonucunda uğradığı tüm zarar, tazminat, dava, hukuki Takip, hasar, masraf ve giderlerini tazmin edeceği; ve

14.2.3. Vekilin bu tür bir bildirim onay, red veya bildirime uygun davranışı için herhangi bir sorumluluğu olmadığını ve e-mail veya faks yoluyla yapılan bildirim herhangi bir nedenle ulaşmaması, okunaksız olması, kesilmesi, mükerrer gelmesi, eksikliği, yetkisizliği veya gecikmesinden sorumlu olmadığını kabul ettiği;

hususlarını kabul eder.

15. Bildirimler & Talimatlar

15.1. Bu sözleşmeye tevfikan yapılan tüm bildirimler yazılı olarak posta yoluyla veya e-mail ile, tasdikli veya kurye ile gönderilmiş faks yoluyla, reuters ve benzeri iletişim platformları üzerinden Madde 15.2 de bildirilen adrese/faks numarasına veya bu madde hükmüne uygun olacak şekilde bir tarafın diğer tarafa bildirmiş olduğu ek yada yeni adrese/faks numarasına yapılır.

15.2. Taraflar arasındaki tüm bildirimler aşağıda isimleri bildirilen yetkililere yapılmalıdır.

15.2.1. Vekile yapılıyorsa:

KUVEYT TURK KATILIM BANKASI A.S.

Adres: Büyükdere Cad. No.129/1 Esentepe-Sisli-Istanbul

Tel: + 90 212 354 1184

Faks: +90 212 354 1222

Kime: Sn. Mustafa Kahraman

e-posta: (InvestmentBanking@kuveytturk.com.tr)

15.2.2. Vekil Edene yapılıyorsa :

Adres: Büyükdere Cad. No:129/1 K:3 Esentepe-Şişli/İSTANBUL

Tel: +90 212 354 7565

Faks:+90212 354 1103

Kime: Sn. Tufan Karamuk

e-posta:tufan.karamuk@kuveytturk.com.tr

Adres değişikliğine dair yapılan tüm bildirimler usulüne uygun bildirim yapılmasından sadece bir ay sonra etkili olur.

16.İcra Edilemezlik

Herhangi bir yargı yeri hukuku tahtında, bu sözleşmenin herhangi bir hükmünün hukuka aykırı, geçersiz, veya icra edilemez olması bu sözleşmenin herhangi diğer bir hükmünün veya bu sözleşmeye tevfikan yürürlüğe girmiş başkaca sözleşme ve/veya belgelerin geçerliliğini veya icra edilebilirliğini etkilemez.

17.Tadilat

Bu sözleşmenin tadili veya değiştirilmesi Taraflardan her birinin yetkililerinin usulüne uygun imzası ile önceden yapılmış yazılı anlaşma olmaksızın mümkün değildir.

18.Nüsha

Bu sözleşme taraf sayısı kadar çoğaltılabilecek olup, sözleşmenin üzerinde tarafların imzaları olan her bir nüshasıyla aynı etkidedir.

19. Uygulanacak Hukuk ve Yargı Yeri

19.1. Bu sözleşme ve her bir işlem belgesi için Türk Hukukuna göre uygulanacak ve yorumlanacaktır.

19.2. Taraflar bu sözleşmeden veya herhangi bir İşlem Belgesinden doğan uyuşmazlıkların çözümünde İstanbul (Çağlayan) Mahkemelerinin münhasır yargı yetkisini gayrikabili rücu olarak kabul ederler.

Yukarıdaki hususlar muvacehesinde, Taraflar veya ayrı ayrı yetkili temsilcileri ile bu sözleşmenin yukarıda yazılı tarihten itibaren usulüne uygun şekilde yürütülmesi için akdetmişlerdir.

Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.KT Kira Sertifikaları Varlık Kiralama A.Ş.

EK 1

Satın Alma Teklifi ve Onayı formu

Kime:

Kimden:

Ref: [•]

Tarih: [•]

İlgi : ..... tarihli [SÖZLEŞME TARİHİNİ YAZINIZ] Murabaha Sözleşmesi (“Asıl Sözleşme”)

Vekil, Vekil Eden ile *[tarih giriniz]* tarihinde yapılan telefon görüşmelerine istinaden aşağıdaki teklifini sunmaktadır.

Satın Alma Teklifi-Satın Alma İşlemi

..... Tarihli Vekil ve Vekil Eden arasındaki Murabaha Sözleşmesinde (“Sözleşme”) belirtilen hüküm ve şartlara uygun olarak, Vekil sıfatıyla, talebinize istinaden aşağıdaki Alım-Satım işlemine girmeyi teklif ediyoruz:

- a. Anlaşma Tarihi :
- b. Ref No :
- c. Emtia ve Menşei:
- d. Miktar :
- e. Birim Fiyat :
- f. Broker :
- g. Satın Alanın Adı:
- h. Satın Alma Bedeli:
- i. Satın Alma Tarihi:

Bu Satın Almada kullanılan ancak tanımlanmamış hüküm ve ifadeler Sözleşmede belirtilen manalara gelmektedir.

Bu Satın Alma Teklifi Türk Hukukuna göre yürütülür ve yorumlanır.

.....

Adına

Vekil ve Satın Alan Sıfatıyla

=====
=====

Satın Alma Onayı-Satın Alma İşlemi

Vekil Eden, Vekilin kendi vekili sıfatıyla kendi adına yukarıda belirlenen malların Satın Alınması için belirlenen şartlarla Satın alma işlemine girmesini kabul eder.

.....

_____
Adına

EK 2

Satış Teklifi ve Satış Onayı Formu

Kimden:

Kime:

Tarih: [●]

Satın Alan, Vekil Eden ile *[tarih giriniz]* tarihinde yapılan telefon görüşmelerine istinaden aşağıdaki teklifini sunmaktadır.

Satış Teklifi-Satış İşlemi

Satın Alan olarak; bu sözleşme hükümleri ile uygunluk arzedecek şekilde, aşağıdaki özellikleri haiz tüm Madeni yine aşağıdaki hüküm ve şartlar dahilinde satın almayı ve Vadeli Ödeme Bedelini de aşağıda bildirilen tarihte ödemeyi teklif ve kabul ediyoruz.

- (a) Anlaşma Tarihi:
- (b) Ref No:
- (c) Emtia ve Menşei:
- (d) Miktarı:
- (e) Birim Fiyatı:
- (f) Broker :
- (g) Satın Alanın Unvanı/Adı:
- (h) Satın Alma Bedeli:
- (i) Satın Alma Tarihi:
- (j) Vadeli Satış Bedeli:
- (k) Vadeli Ödeme Tarihi:
- (l) Kar Miktarı:
- (m) Net Kazanç:

Bu Satış Onayında kullanılan ancak tanımlanmamış hüküm ve ifadeler Sözleşmede belirtilen manalara gelmektedir.

.....

Adına

Satış Onayı – Satış İşlemi

Vekil Eden, Vadeli Ödeme Bedelinin ödenmesi karşılığında yukarıdaki satış işlemi ile Madeni Satın Alan'a satmayı kabul eder.

.....

.....

Tarih

_____
Adına

EK 3**İletişimin Ayrıntıları****Vekil:**

Ilgili :
Posta Adresi :
Tel :
Faks :

Vekil Eden:

İlgili : [VEKİL EDENİN TEMSİLCİSİNİN ADINI VE UNVANINI
YAZINIZ]
Posta Adresi : [VEKİL EDENİN TAM (AÇIK) ADRESİNİ YAZINIZ]
Tel : [VEKİL EDENİN TELEFON NUMARASINI YAZINIZ]
Faks : [VEKİL EDENİN FAKS NUMARASINI YAZINIZ]

Veya taraflardan birinin yazılı olarak muhtelif zamanlarda gönderdiği iletişim bilgileriyle uygun olacak şekilde

---

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Hasan Basri Alım

Doğum Yeri ve Tarihi : 03.10.1992

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : KTO Karatay Üniversitesi İşletme

Yüksek Lisans : KTO Karatay Üniversitesi İşletme Tezli

Öğrenimi

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar : Kuveyttürk Katılım Bankası (Ağustos 2013- Temmuz 2014)

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar : KTO Karatay Üniversitesi

İletişim

E-Posta Adresi : hasanbasrialim@gmail.com

Tarih : 03.01.2018